

Mateusi Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Mateusi te te ãma ĩrob'ui'érézé Ībaihâ wasu'uzé

Zezihi siré 're ĩnomro mono norĩ siré hã aibã hã te 're hãimana, Mateusi na ĩsisi hã, Réwi na ĩsisi hãiba amo hã. Ta hã ma tô ã ĩbaihã na hã dama rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. Zezihi siré 're morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã ma tô te te dawi 're a'ubumro, danhib'apito ma. Zezihi ãma ma tô rob'ui'éré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. ãne na rob'ui'éré 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're ĩrob'ui'éré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô ãma rob'ui'éré, Mateusi hã. Ma tô duré sima wẽ, te te dama waihu'u pese da, Zezihi hã tô sena zudezu norĩ nhib'apito na hã, duré tô õhõ zô si 're ĩsimipari za'ra mono na hã.

Zezihi Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé Rucasi 3.23-38

¹ ã hã rob'ui'éré hã Zezihi Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé. Ta hã Dawihi nhihudu, duré Abra'ãhã nhihudu. ² Abra'ã hã Izatihi mama. Izati hã Zaco mama. Zaco hã Zuda norĩ mama, tisisãnwã norĩ me. ³ Zuda hã Perezihhi mama, duré Zeraha mama. ĩna zahuré hã Tama na ĩsisi hã. Duré Perezihhi hã Esirõhõ mama. Duré Esirõ hã Arãhã mama, ta hã. ⁴ Arã hã Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hã Nasõhõ mama. Duré Nasõ hã Samohõ mama. ⁵ Samo hã Bu'azihhi mama. Bu'azihhi na hã

Ra'abi na ĩsisi hã. Duré Bu'azi hã Obedihi mama. Obedihi na nhisi hã, Ruti na ĩsisi hã. Duré Obedi hã Zéséhé mama. ⁶ Zésé hã Dawihi mama, dama ĩpire mama. Dawi hã Saromahã mama. Uri'asi ĩdã'ã mro wa, ma podo, Saroma hã. ⁷ Saroma hã Robu'ãhã mama. Duré Robu'ã hã Abizaha mama. Duré Abiza hã Azaha mama. ⁸ Aza hã Zosapaha mama. Duré Zosapa hã Zorãhã mama. Zorã hã Uzi'asihi hi'rada. ⁹ Uzi'asi hã Zotãhã mama. Duré Zotã hã Acasihi mama. Duré Acasi hã Ezetizaha mama, ta hã. ¹⁰ Ezetiza hã Manaséhé mama. Duré Manasé hã Amosihi mama. Amosi hã Zozi'asihi mama, ta hã. ¹¹ Zozi'asi hã Zeconiza norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. Babironiza u Izarazéhé nhi-hudu norĩ, da te séme da, da te simroi mono ré, ma tô ta norĩ hã tipoto za'ra.

¹² Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tô Zeconiza hã poto, Sarati'é hã. Sarati'é hã Zorobabéhé mama, ta hã. ¹³ Zorobabé hã Abi'udihi mama. Duré Abi'udi hã Eri'atĩhĩ mama. Duré Eri'atĩ hã Azoho mama. ¹⁴ Azo hã Sadotihi mama. Duré Sadoti hã Atĩhĩ mama. Duré Atĩ hã Eri'udihi mama. ¹⁵ Eri'udi hã Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hã Matãhã mama. Duré Matã hã Zacoho mama, ta hã. ¹⁶ Zaco hã Zuzéhé mama. Zuzé hã Marizaha mro. Mariza hã, Zezusihi na, ta hã. Zezusi hã, ta hã Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're ĩsisi za'ra mono.

¹⁷ ãne hã 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã, Abra'ãhã hawimhã, Dawihi u hã. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Dawihi hawimhã, Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ĩsimroi mono zéb u hã, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ĩsimroi

mono zém hawimhã, Cristu ĩpotozéb u hã.

Zezu Cristuhu waptã'ázé wasu'u

Rucasi 2.1-7

¹⁸ Tawamhã ãne Zezu Cristuhu potozé hã: Mariza hã Zezusi, ãma ĩna da hã ma tó sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherê, sina mro zahuré ô ré, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani na tiwasã Mariza hã, te te sa'rese ô nherê. ¹⁹ Tawamhã aibã hã Marizaha ãma ĩmro da hã 're morĩ wê di, Zuzé na ĩsisi hã. Ta hã marĩ ĩwê si te te 're 'manharĩ u'âsi. Taha wa, ma tó sima rosa'rata, ãma ĩmro da ropisudu hã pi'uriwi za te te siwi ĩpari na hã, duré danho'a ĩwasété na te te ãma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tó da. ²⁰ ãne na te te sima rosa'rata wamhã, hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ma tó tãma sihã'i'ré, sôto 'rowi. ãne te tãma tinha:

— Zuzé, Dawihi nhihudu, asina aihâtâ'â tó, Marizaha ãma aimro tó da hã. Ta hã ma tó tiwasã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani na. ²¹ ĩ'ra hã 'watébrémi na te za tãma podó. Tawamhã Zezusi na te za ĩsisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, ĩsisi hã. Taha si te za tinhib'a'uwê hã te te 're anho'reptu, ĩwasété hawi, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩdahã za'ra mono zém hawi.

²²⁻²³ ãne da hã ma tó pisutu, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã duréhã tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te ĩwaihu'uzém na te te ãma uwaimrami da. ãne ma tó tãma waihu'u, duréhã:

“Pi'oi ubuni hã te za tiwasã. Duré ĩ'ra hã te za tãma waptãrã, aibã na.

Taha nhisi hã za, Emanuwé na ĩsisi hã.”

('Re ìhâimana u'âsi mono, wasiré 're ìmorĩ u'â, te wasu'u, ìsisi hã.) ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ãma ìrowaihu'uzé hã, duréhã.

²⁴ Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, hãiwa hawi Wanhíb'apito ma romhuri'wa te te tãma ìwaihu'uzéb zarina, ma tô ãma timro oto, Marizaha ãma, awa'awi. ²⁵ Tane nherê, Zuzé hã te te sima ãma rosa'rata õ di a'â Marizaha ãma, ì'ra tãma waptã'ã õ ré. Taré te ìré 'madã. Tawamhã ì'ra tãma waptã'ã wamhã, Zuzé hã ma tô sisi, Zezusi na.

2

Bâtã pusizém hawi, aibã norĩ ìsi'aba'rézé wasu'u, Zezusihi u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô podo, Berê na 'ri nho'õmo nhisi ãma, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Apito Erodi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ te te 're 'madã'ã za'ra mono ré, ma waptãrã. Waptã'ã parip si, ma tô wasi na romnhoré'wa norĩ hã aihutu Zeruzarê u, bâtã pusizém hawi, rowaihu'u pese 'wa norĩ hã. ² Tawamhã te sô anharĩ za'ra, Zezusihi zô:

— E mahãta 'watébrémi, zudezu norĩ nhíb'apito da, ìpodo hã. Wa norĩ hã wa tô 'madã'ã za'ra ni, wasi hã, bâtã pusizém niwĩmhã, zudezu norĩ nhíb'apito da, ìpotozé te te ìwasu'u hã. Taha wa, wa we ai'aba'ré ni, ãma wawata za'ra da. — ãne ma tô sô anharĩ za'ra.

³ Tawamhã apito Erodi te te wapari wamhã, hãtã'ã uptabi di, uburé Zeruzarê ãma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ zama. ⁴ Tawamhã apito Erodi hã ma tô 'rã'õtõ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire norĩ hã, duré ìsimiroti na

rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te te sadanharĩ za'ra da:

— E mame te za waptãrã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã, Danho'reptui'wa da. — ãne te sadanharĩ za'ra. ⁵ Tawamhã ma ãma sada'ãbã za'ra:

— Berẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma te za waptãrã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Durẽihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére siro, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na:

⁶ “A norĩ wa'wa hã Berẽ ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã Zudaha nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã dama aiwapu na 're aihãimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'etẽ na dama 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Tame danhib'apito da hã za poto wa, ãnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ab'madã'ã pese mono da, Izarazéhẽ nhihudu norĩ hã.”

ãne durẽihã ma tô ãma rob'ui'ére siro, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã.

⁷ Tawamhã Erodi hã ma tô sô tihãrã za'ra, bãtã pusizẽm hawi ãsihutu norĩ zô, pi'uriwi te te sadanharĩ za'ra da, ta norĩ hã:

— E mahãna ma tô wasi hã watobro. — ãne te sadanharĩ za'ra. ⁸ Te te sadanharĩ za'ra pari, ma tô tãma rob'ru za'ra, Berẽ u si'aba're da. ãne te durẽ tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rei wa'aba, 'watẽbrẽmi zô asinharĩ pese za'ra wa'aba da. Sõpẽtẽ za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpẽ apã we asiwi ãpo're pu'u aba za, te waihu'u da, ãtẽme ãmorĩ da durẽ wa hã, ãma ãwata

da, ãzama. — Æne ma tô tâma waihu'u za'ra, apito Erodi hã.

⁹ Tawamhã apito mreme te te wapari za'ra parimhã, robzabui'wa norĩ hã te oto ai'aba're, Berẽ u. Tawamhã bådãdi na si'aba'rei rẽ, ma tô wasi hã 'madã'ã za'ra, tô õ hã tirob ãma rẽ te te ã'madã'ã za'ra hã. Te ãsõwa timorĩ za'ra. Tawamhã ma tô oto mazazã. 'Watẽbrẽmi ãsãmrazẽm nho'õmoi baba, te oto za, wasi hã. ¹⁰ Tawamhã aibã norĩ hã wasi te te 'madã'ã za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te 're to za'ra. ¹¹ Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Sisisi wamhã, ma tô sabu za'ra 'watẽbrẽmi hã, ãna ãrẽ sãmra rẽ, Mariza hã. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô asimro, ãma wata za'ra da. Taha pari, ma tô 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapẽzẽb za'ra hã. Ma tô ãma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zẽm na; ãtẽ'ubuzi prẽ oru hã, durẽ wedewati ãsadaze hã, durẽ wedewati ãsadaze si'u'ẽne hã. Taha na ma tô tâma tinhoprub za'ra.

¹² Tawamhã rosawẽrẽ na ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tâma waihu'u za'ra, bãtã pusizẽm hawi ãshutu norĩ ma, apã si'aba're tõ da, Erodihi u. Taha wa, te bådãdi amo na apã ai'aba're, tirob u.

Zuzẽ norĩ hã Ezitu u ãnebzẽ wasu'u

¹³ Tawamhã aibã norĩ si'aba're za'u si, ma tô hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzẽhẽ ma sihãirẽ, sõtõ 'rowi. Æne te tâma rowasu'u:

— Apito Erodi hã ma tô dama rob'ru, ai'utẽ zõ danhoprẽ mono da, ãsadawa para da te wĩrĩ da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'utẽ hã sa'ra na. Durẽ ãna zama ãrẽ saprõni Ezitu u, tame a'ã ãrẽ aimasisi aba da, dawi. Tawamhã apã we ã'ane wa'aba zẽb da hã, wa hã te aima ãwaihu'uzẽb zõ si, te za asina asimipa.

— Āne ma tãma waihu'u, hãiwa ãma romhuri'wa hã.

¹⁴ Tawamhã Zuzé hã ma tô udu. Utu wamhã, awa'awi ma tô ai'utére hã sa'ra. Īna hã ma tô ĩré saprõ barana, Ezitu u. ¹⁵ Tawamhã tame te oto ĩré aimasisi zahuré, apito Erodi hã ĩdã'ázéb u. Āne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te ĩwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. Āne ma tô tãma waihu'u siro: “Wa hã ĩ'ra, wa satõ, Ezitu hawi morĩ da.” Āne duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme hã, ti'ra ãma hã.

Ai'uté, da te 're ĩsimroi mono zé wasu'u

¹⁶ Tawamhã apito Erodi hã aibã norĩ, bātã pusizém hawi wé ĩsi'aba'ré norĩ hã pi'uriwi tiwi ĩsi'aba'ré na te te ãma rowaihu'u za'ra wa, ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, tãma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô satõrĩ za'ra Beré u, 'watébrémi zõ si'aba'ré da, uburé te te dawĩ uprosi mono da, maparane ãma ĩwahu mono õ hã, Beré ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ 'ra hã, duré Beré 'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ 'ra zama. Aibã norĩ hã wasi te te ĩ'madã'ã za'ra zém na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tô apito Erodi hã ãne 'manha. ¹⁷ Āne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hã. Ma tô ãne ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na:

¹⁸ “Rama na romnhisi ãma hã dawawa hã ma tô wapari za'ra ni, dazadari 'rãihã hã.

Raté hã te aiwa'õ, ti'ra norĩ ãma. Pẽ'ézé uptabi wa, te te sima wé õ di, da te ĩpẽ'ětété da hã, ĩ'ra norĩ hã uburé tiwi si'utõrĩ wa.”

Āne ma tô Zeremiasi hã rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norĩ hã apâ te te sina ĩsiri zahuré zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã apito Erodi dâ'â parimhã, ma tô hâiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzéhé ma sihâi'ré, sôtō 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré.

²⁰ Āne te tãma tinha:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hã oto subzari aba. Īna ĩré saprõni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipiti'ai u. Aibã norĩ hã 'watébrémi te te aré siwi wĩrĩ da, sô ĩsi'aba'ré norĩ hã ma tô tidã'â za'ra. — Āne te tãma rowasu'u.

²¹ Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, ma tô apâ saprõni zahuré 'watébrémi hã, ĩna me, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipiti'ai u. ²² Tane nherẽ, ma tô wapa Aterazu, apito Erodihi 'ra wasu'u hã, timama nhowa're're ĩsébré na hã Zudeza ãma te te 're ĩda'ab'madã'â mono da hã. Taha wa, pahidi, tame ĩré 're ĩhâimana zahuré mono da hã. Tawamhã sôtō 'rowi ma tô tãma waihu'u na sahu, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tō da, Darireza na danhipiti'a nho'õmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tô tamomop si tineb zahuré, Zuzé norĩ hã. ²³ Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'õtō nhisi ãma. Āne ĩromhâimanazé hã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te te ãma uwaimrami da. Āne duréihã ĩwasu'u na rob'ui'ére 'rada hã: “Ta hã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra.” Āne ma tô waihu'u sirõmo za'ra, za da te dasima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da na hã.

3

Zuwã Batita te te dama 're ĩrowahutu mono zé

wasu'u

Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwã 1.19-28

¹ Tawamhã wahub ahâ na ãma wahu pari, ma tô Zuwã Batita hã mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na te te dama ãma sãna'rata da. ² ãne te dama rowasu'u:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto. — ãne te dama rowahutu, Zuwã Batita hã.

³ Duréihã Iza'iza hã ma tô Zuwã Batitaha ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ãsimi'ui'ééré hã:

“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârã, a'ubuni wi:

Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.

ãmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.” ãne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'ééré, romhã ré.

⁴ Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uzã. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropĩni na zama te 're sa. ⁵ Tawamhã Zeruzarẽ ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bã 're ãdahãimana za'ra mono hã, duré Zodã pa nhisi 'rata 're ãdahãimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ãtẽme 're dasito, daro mono bã. ãsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono da, ma tô ãtẽme 're dasito. ⁶ Taha wa, dawasété na ma tô 're dasiwẽ'õ za'ra 'rãwi, sõ'awi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. Dawasété na 're dasiwẽ'õ za'ra mono sidãpãsi, ma tô Zuwã Batita hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zodã pa ãma.

7 Tawamhã Zuwã hã ma tô 'madâ'â za'ra, parisezu norĩ hã ahâ uptabi na, duré sadusezu norĩ hã. Te ãtẽme ai'aba'ré, â dawabzuri te te dame 'manharĩ za'ra da. Tawamhã Zuwã hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ãtẽme ai'aba'réri wa'wa bété, â dawabzuri si ã'manharĩ za'ra wa'aba zém na, 'Re ãhãmmana u'âsi mono nhimihâzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hã rẽme za'ra wa'aba õ nherẽ. 8 Sena na aiwasédé hã ãrẽme za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. 9 Duré Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãmmana u'âsi mono te te 're ã'aihã za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re ãhãmmana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã êtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're hãmmana za'ra mono da, êne hã. 10 Hâtãra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nhihãrizéb da hã. Uburé wede hã 're ã'rãĩ pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihãri. Tawamhã unhamã u te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simiré'é Zuwã hã, 'Re ãhãmmana u'âsi mono nhimihâzém na hã.

11 Te duré dama tinha:

— Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ãza'u si te za ãma ãpire uptabi hã wei wi. Taha si te za oto 'Re ãhãmmana u'âsi mono pẽ'ẽzani na te te duré 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, unhamã ne na

zama, â na te aima 're ï'ab'manharĩ aba mono ne hã. Ta hã ïma pire uptabi wa, ïpara'uza hã te tãma mrami waihu'u õ di za, tãma ïwapure wa. ¹² Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ïsa'warizéb 're. Tawamhã ïtomhã na te za da te ãma 're ro'o za'ra. Ìro hã sa'ëtê nherê, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane ïma ïpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ïtomhã za'wari ne. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

*ZeZusi, â dawabzuri hã te te ï'manharĩzé wasu'u
Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22*

¹³ Tawamhã ZeZusi hã ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Zoda pa u, tame Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ da. ¹⁴ Tane nherê, ma tô pibu Zuwã Batita hã, ïsimirosa'rada hã te te tiwi ãma saprĩ da, â dawabzuri te te tãma 'manharĩ tã da. ãne te tãma tinha:

— E marĩ da, te ïma aipire uptabi nherê, ïma asi'ru, â dawabzuri hã te aima 'manharĩ da. A hã te aré ïma ï'manha.

¹⁵ Tawamhã ZeZusi hã asa te tãma tinha:

— Tane tô. Ìbã ma te asina ïma ïwaihu. Tane nherê, te za ïma ï'manha, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te wama ïpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — ãne ma tô tãma waihu'u ZeZusi hã, Zuwã Batitaha ma. Taha wa, Zuwã hã ma tô ãma saze. Ma tô â dawabzuri hã tãma 'manha, ZeZusihi ma.

¹⁶ Tawamhã â dawabzuri te te tãma 'manharĩ pari, ma tô â hawi watobro, ZeZusi hã. Watobrowi, ma tô hãiwa hã tãma si'ridawa. Tawamhã

Zezusi hã ma tô tisã, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã we ãtẽme ãmorĩ hã hãiwa hawi, utu'u ne hã. Tawamhã ma tô ãma za. ¹⁷ Tawamhã hãiwa hawi te we ãma tinha:

— ã hã ã'ra. ãma sawi uptabi di. Tãma ãto za'ẽtẽ uptabi di. — ãne te we tinha, ãmama hã.

4

*Zezusi hã, Wa'uburé te te ãpibuzé wasu'u
Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13*

¹ Tawamhã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô Zezusi hã saprõ a'ubuni u, tame Wa'uburé hã te te nasi pibu da. ² Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, ma tô bãdã hã 40 na ãma ai'utõ, sai ãna sãmra ré hã. 40 na ma duré ãma timara. Tãma mrab uptabi di. ³ Tawamhã Wa'uburé ma tô ãtẽme wi. ãtẽme wisi wamhã, te tãma tinha:

— Sena a hã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé ẽtẽ ma nharĩ, ã'u'ẽtẽ wapu na aima si'manharĩ za'ra da.

⁴ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, ãne:

— 'Re ãhãmãna u'ãsi mono mreme na rob'ui'ére hã ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te dama 're ã'awaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra.” — ãne te tãma tinha, Zezusi hã.

⁵ Taha pari, Wa'uburé hã ma tô Zezusi hã saprõ Zeruzarẽ u, 'ri nho'u ãwẽ uptabi u, te te duré pibu da. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u, sab da hãmõ, 'ri 'rãihã uptabi nhisi. ⁶ Tawamhã ãne te tãma tinha, Wa'uburé hã:

— Sena a hã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé atobro, ti'ai u. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono,

te za, u, hâiwa hawi we atẽme satõrĩ za'ra, tãma ãromhuri'wa norĩ hã, te te ai'madâ'â za'ra da. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ãne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. ãne 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'éré hã, duréhã, ãbaihã na hã.

⁷Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:

— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nheré, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zô.” ãne duré ãmreme na rob'ui'éré, ãbaihã na hã. — ãne te Zezusi hã tãma tinha.

⁸Taha pari, te duré Wa'uburé Zezusi hã saprõ, etẽ 'rãihã u, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bã te te rob'madâ'â mono da, uburé ro ãwẽ uptabi hã te te ab'madâ'â mono da. ⁹Tawamhã Wa'uburé te ãne tãma ropisutu, Zezusihi ma:

— Asib'apito na ã'ãma aiwata da, te za aihirãtitõ ãma aime. Tawamhã ã hã uburé wa za aima tisõ, ate da.

¹⁰Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ãnhiti. 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'éré: “Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si. Taha ma si te za 're ãromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si.” ãne ãmreme na rob'ui'éré, ãbaihã na hã. — ãne te rob'ui'éré 'rada hã tãma 'rãzarõtõ Zezusi hã, Satanasihi ma. ¹¹Tawamhã Wa'uburé ma tô ãhawi mo. Morĩ wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô we ãtẽme aihutu, te te siwi pawaptob da, Zezusi hã.

*ZeZusi hã, romhuri na te te ãsãna'ratazé wasu'u
Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15*

¹²Tawamhã ZeZusi hã Zuwã da te ãsẽrẽzé wasu'u te te wapari wa, ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ¹³Tawamhã Nazaré ãma 're ãsãmra mono da hã, te te sima rowẽ õ di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u si ma tô mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza ãma ãsõ'u zapoto 'rata, Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ. ¹⁴Ãne ma tô ZeZusi hã 'manha, duréhã Iza'iza hã te te ãma ãrob'ui'érézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ãsimi'ui'éré hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na:

¹⁵⁻¹⁶ “Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're ãdahãimana za'ra mono, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'ai ãma zama, ãsõ'u tẽme bãdãdi wa, 're ãdahãimana za'ra mono hã, Zodã na pa nhisi zara niwĩ 're ãdahãimana za'ra mono hã, Darireza ãma zudezu'õ norĩ hã dawazari 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te uburé robra na 're dahãimana za'ra. Tane nherẽ, te za oto rowa'a za'ẽne hã da te 're 'madã'ã za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapẽ'ẽ 're robra na 're ãdanomro mono norĩ ma.”

Ãne Iza'izaha nhimi'ui'éré wasu'u hã, Zeburõhõ nhihudu norĩ 're ãhãimana za'ra mono norĩ ãma hã, Naptarihi nhihudu norĩ ãma zama.

¹⁷Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata ZeZusi hã, Timama zadawa wasu'u na. ãne ma tinhimirowasu'u na dama ãma sãna'rata:
— Aiwaseté wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. ãhãna bãdã hã ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã.

ZeZusi hã, tepe na romhuri'wa norĩ zô ĩhârâ za'ra zé wasu'u

Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11

¹⁸ Tawamhã ZeZusi hã Darireza na ĩsõ'u nhisi zaihâi baba 're morĩ wamhã, ma tô aibâ norĩ hã sãmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã, tisisãnawãi me: Sima na ĩsisi hã, Pedru na ĩsisi amo hã. Duré ĩno hã Ádéré na ĩsisi hã. ĩsõ'ui wa, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré, tepe zô.

¹⁹ Tawamhã ZeZusi hã te sô tihârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ĩsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩsisanho wa'aba da, ĩma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zéb da hã. — Áne te sô tihârâ zahuré, ZeZusi hã.

²⁰ Taha wa, ma te awa'awi tãma marẽme zahuré abazipara ma, ZeZusihi siré 're neb zahuré da oto.

²¹ Tawamhã syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. Timama siré te abazipara sisinarĩ hã te te ãma a'rã'õtô zahuré apã, uba're wa. Tawamhã te duré sô tihârâ zahuré.

²² Sô hârâ zahuré wamhã, awa'awi ma tô tin-himiromhuri ma marẽme zahuré. Timama zama ma rẽme zahuré, ZeZusihi siré 're neb zahuré da.

ZeZusi hã da'ahã na te te ĩda'apesezé wasu'u

Rucasi 6.17-19

²³ Tawamhã daza'ruĩ mono bâ te 're mo ZeZusi hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô te te dama 're rowahutu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apese. Hâzé u'âsi wa, sib'uware

na 're ĩnomro mono norĩ zama ma apese, Zezusi hã. ²⁴ Tawamhã Zezusi te te ĩda'apesezém na, ma tô rowasu'u hã te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma. Taha wa, ma tô ĩtême da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hã dahâzé da te 're ĩsépata za'ra mono norĩ hã, wa'uburé te te 're ĩwamnarĩ za'ra mono norĩ hã, duré da'rã siwamnarĩ wa, 're ĩdahâiba popo'o za'ra mono norĩ hã, duré ĩmorĩ'õ norĩ hã. Uburé ma tô da'apese, Zezusi hã. ²⁵ Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na ĩsarina dasi'ré, Darireza hawi, duré Decapori hawimhã, duré Zeruzarê hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã. Duré Zodã pa zara niwĩ 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama ma tô ĩtême dasito.

5

Zezusi hã, êtê 'rãihã âma te te dama ĩrowahutuzé wasu'u

Rucasi 6.20-23

¹ Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na te te da'madâ'â wamhã, êtê 'rãihã na ma tô sai'u, tame a'â sãmra da. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô 'rãwi ĩtême ubumro. ² Tawamhã tame ma tô Zezusi hã tinhimirowahutu na tãma sãna'rata za'ra, âne:

³ — Ni'wam norĩ hã umnhasi sina 'rãwi 're ĩsipawapto waihu'u za'ra mono õ na 're siwaihu'u za'ra mono wamhã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono si za ta norĩ hã ĩ'upana te te 're ĩpawapto wẽ za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hâimana za'ra, âma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa.

⁴ — Duré, ni'wam norĩ hã ti'ab ré dawasété u'âsi 're danomro mono wa, da'âma 're ĩpẽ'êzé za'ra

mono norĩ hã ta norĩ ma si tãma 're rowẽ za'etẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're pisutu za'ra, toi u'ãsi 're ãhãimana za'ra mono zẽb da hã.

⁵ — Duré, ni'wam norĩ hã tiwaihu'u pese na 'rãwi 're ãsi'madã'ã ze za'ra mono õ norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono si te te sima 're ã'madã'ã za'ra mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'etẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwẽ hã te te 're tãma anhomri, te te tãma 're ãropisutu za'ra mono zẽb zarina.

⁶ — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima 're ãwẽ za'ra mono zẽb uwaibaba, uburé marĩ ãwẽ hã te te tãma 're ãmanharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'etẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma ãma 're a'uwaimrami, rowẽ te te tãma 're ã'apisutu mono zẽm na hã.

⁷ — Duré, ni'wam norĩ hã da'ãma 're ãpẽ'ẽzẽ za'ra mono zẽb zarina, da'ãma 're ãsina mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'etẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ãma si te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma tipẽ'ẽzẽ za'ra, za da'ãma ãsipo'ozẽb ãma hã.

⁸ — Duré, ni'wam norĩ hã marĩ wasété zõ 're sipizari za'ra mono ãna 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma si, tãma 're ãsihãiba nhomri u'ãsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'etẽ za'ra mono di za. Ta norĩ si te za titõmo na 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're 'madã'ã za'ra, 'rãwi.

⁹ — Duré, rowẽ na dasiré 're dahãimana za'ra mono da, ni'wam norĩ hã tinhimiroti wẽ na te te 're dapawaptob u'ãsi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'etẽ za'ra mono di za. Ta norĩ si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

10 — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb zarina, uburé marĩ ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ za'ra mono wa, da te tãma 're ãrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma si, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ta norĩ ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

11 Tawamhã ãne te duré tãma rowahutu za'ra:

— ãzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré dazadawa nhipse na taré da te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, ãwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. 12 Taha wa, ma'ãpé atoi u'âsi, ãma 're anomro aba mono za. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za marĩ ãwẽ hã sa'etẽ na te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, hãwa ãma asõ 're ãsimi'wara aba mono hã. Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, ma tô da te tãma 're rob'manharĩ u'âsi za'ra, da te aima 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono ne. — ãne na ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra romhã ré, te te waihu'u zara da.

*Dasai warĩrĩzé wasu'u, rob'uuiwẽzé wasu'u me
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35*

13 Tawamhã ãne te duré tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma:

— ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã sa ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherẽ, oto 're se

si'utõrĩ za'ra mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apã se da, dasa da te ãma 're ãwarĩ za'ra mono da hã. Marĩ dai õ di oto, dama hã. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marĩ dai õ wa oto. Taha wa, te za oto taré ãsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ãzadawa wasu'u na dama 're romhuri wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, oto romhuri hã 're saharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, marĩ dai õ di oto, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã za, ãma hã.

14 — ãne wa za duré aima ãma romnhimiré za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã rob'uuiwézem ne, te za dama 're aihãimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tõ da, da te dasima 're ãrob'uuiwẽ za'ra mono ne, te za 're ãdanhimroi wẽ wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u. 'Rinho'u hã sa'a nhisiwi, da te 're ãri za'ra mono hã dawĩ 're simani waihu'u za'ra mono õ di. 'Madãã pese di, dama hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã dawĩ 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Sõ'awi te za dama 're ãwasu'u wẽ u'ãsi za'ra wa'aba mo. 15 Duré, rob'uuiwézé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di. ãsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, 'ri paramhã te te dama 're rob'uuiwẽ za'ra mono da, 'ri 're, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ma. 16 Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za sõ'awi dama 're aihãimana za'ra wa'aba mo, rob'uuiwézé hã sõ'awi te te dama 're ãrob'uuiwẽ za'ra mono ne. Uburé marĩ hã te za dama 're ãmanharĩ wẽ u'ãsi za'ra wa'aba mo, dama 're ãmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã da te 're ãmadãã za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba ãma 're dawata za'ra mono da, hãiwa ãma 're ãsãmra mono ãma.

'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na,

Mozési te te āma ĩrob'ui'érézé wasu'u

17 — Duré, rosa'rata na ĩ'āma upa za'ra wa'aba ō di za, duréihā 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te āma ĩrob'ui'érezé hā, duré ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti zama, te dawī sawi da, we ĩmorĩ na hā ti'ai u. Ta norĩ nhimirowasu'u 'rada hā te dawī ĩsawi da hā, we ĩmorĩ ō di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā te ĩsina ĩ'uwaimrami da si, wa wei mo. 18 Tô sena, wa za āne aima waihu'u sirōmo za'ra wa'wa. Hāiwa norĩ hā ti'ai me nimahā na si'utōrĩ zahuré da nherē, duréihā 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā pire na te za tô dama 're hâimana u'âsi. Nima hā dawī 'masi'utōrĩ waihu'u ō di za, ĩ'ui'éré misi hā, duré ĩ'ui'éré 'rāzazazé hā, ĩwaptērē mono bâ. Za niha dama 're ĩromhâimana mono zéb da hā, ĩbaihā na duréihā ĩsadawa wasu'u'wa norĩ te te āma ĩrob'ui'éré sirōmo za'ra zéb zarina, rob'rāsutuzéb u za niha dama 're romhâimana uptabi za'ra mono ō ré, si'utōrĩ za'ra ō di za, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata norĩ hā. 19 Duré, ni'wam norĩ hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hā nima hā roti hā taré dama 're 'mai'hâimana mono newa, te te 're 'madâ'â za'ra mono ō wamhā, duré ĩsine da te 're 'madâ'â tō za'ra mono da, te te dama āma 're roti za'ra mono wamhā, ta norĩ si te za dama wapu na 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma hā. Tane nherē, ni'wam norĩ si ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rada hā te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhā, duré ĩsine da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, te te dama āma 're roti za'ra mono wamhā, ta norĩ si te za dama pire na 're hâimana za'ra, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb āma hā. 20 Āne wa za duré aima waihu'u za'ra

wa'wa. Parisezu norĩ hâimanazém nhipai u, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hâimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ã'awẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã.

Dasisada 're ãdanhiti'rui wairébé mono zé wasu'u

21 — ãne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizé hã: “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã te te 're danhimroi mono wamhã, te za dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u da te 're simro, ta norĩ hã ãwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da.” ãne duréihã aih'i'rata norĩ wa'aba ma, ma tô roti. 22 ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, ãne na roti na hã. Ni'wam norĩ hã tisiré 're ãhâimana za'ra mono norĩ da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awẽ'õ, ãwasété na te te 're ã'awaihu'u mono zéb zarina. Duré ãté ni'wa hã te za tisiré ma tinha, ãne: “A hã, marĩ da, 're aihâimana mono õ.” ãne ni'wam norĩ hã te te dama 're nharĩ za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ u, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ tẽme, ta norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono da, ãwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã ãté ãne te za tisiré ma tinha: “E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono wasu'u na hã.” ãne ni'wam norĩ hã tisiré ma, te te 're nharĩ za'ra mono wamhã, ãté ta norĩ hã te za ropipa u 're sisisi,

unhama ro'o u'âsi u. ²³⁻²⁴ Âté a norĩ wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa u, marĩ hã tãma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tãma danhoprubzé nomrizé nhisiwi. Tawapsi âté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã asiré ma, 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Âne wa, te za a'â asisô 're ãsa'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, asõprubzé hã wedeza ne nho're, asiré u a'â asitême 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apâ duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apâ 're anomro aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa u, tãma asõprubzé hã oto tãma 're sômri za'ra wa'aba mono da.

²⁵ — Âté ni'wa hã te za sima ai'ãma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi ãmai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Âne wamhã, te te ai'mazaprõni aba õ ré, te za tãma ai'masiwasu'u wa'wa, te te ãma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa norĩ u, te te ai'mazaprõni aba tõ da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tõ da, dazazéb 're, da te ai'manherẽ aba tõ da. ²⁶ Dazazéb 're, da te ai'manherẽ aba wamhã, marĩ hã dawi ãmai'manharĩ wasété aba wa'rãmi, dama asi'maiwa'âbâ 'rãsutu pese aba õ nherẽ, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u aba õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u

²⁷ — Âne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizém na hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri

za'ra wa'aba mono õ di za.” ²⁸ ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima roti za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Ni'wam norĩ hã pi'õ, titõmo na te te 're 'madâ'â ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, taha na zama te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, tinhimirosa'rata na si nherẽ. ²⁹ Duré marĩ hã atõmo nhimire niwĩm na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã atõmo nhimire niwĩ asiwi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Ato hã sahuré aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré atõmo zahuré ré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ropipa u, te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ di za. ³⁰ Duré, asib'rata nhimire niwĩm na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asiwi 're sihãri za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Asib'rada hã sahuré aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihãiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ di za.

*Damro, da te 're ãrẽme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

³¹ — Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te duré dama ãrotizé hã, ãne: “Aibã norĩ hã timro te te 're rẽme za'ra mono õ ré, te za rob'ui'éré hã te te tãma 're sãmri za'ra, za te te ãrẽmezém na. Taha parip si, te za oto timro hã te te 're rẽme za'ra, pibu pese na.” ãne duréihã Mozési te te ãma ãrob'ui'érézé hã, ãne na

hã. ³² ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Pi'õ norĩ hã aibã aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nherẽ, ãmro te te 're rẽme za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã. E marĩ wa. Pi'õ norĩ hã ãmro te te 're rẽme za'ra mono nherẽ, aibã aimawi na duré apã 're mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, pi'õ norĩ hã. Taha wa, aibã norĩ hã tiwasédé te te tãma 're ã'manharĩ za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norĩ zama aibã aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Duré aibã norĩ hã, pi'õ, da te 're ãrẽme za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã, tawapsi, te za duré ta norĩ zama tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

Marĩ na da te dasima 're ãropisutu za'ra mono zé wasu'u

³³ — ãne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãrotizém na Mozési te te ãma ãrob'ui'érézé hã: “Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a, marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô dama ãma 're ã'uwaimrami za'ra wa'aba mo.” ãne duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãrotizém na rob'ui'éré hã. ³⁴⁻³⁵ ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Marĩ pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a. Mare di. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Hãiwa hã tô sena wahuré 're ãsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” ãne wasu'u

zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Hâiwa hã taré hã 're ãhâimana mono õ wa, tame 'Re ãhâimana u'âsi mono hã 're sãmra u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madâ'â mono wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Ti'a hã tô sena wahuré 're ãsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ti'a zama pire wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te si wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi hã tô sena 're ãsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ta hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te si wa duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa. ³⁶ Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Ĩ'rã hã tô sena ĩma 're ãhâimana mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ai'rã za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te si wa. Asi'uihã na aséré hã asima 're 'rãdã'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihã na 're asisé'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. ³⁷ Marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ãne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Ĩhe. Wa za tô 'manha.” Duré marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, ãne si te za duré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “Mare di. Wa hã te 'manharĩ õ di za.” ãne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. ãne si dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ wamhã,

Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hã 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mo.

Marĩ na da te dasima 're ìwa'rãmi za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.29-30

³⁸ — Āne hã ma tô duré 're ìwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìrotizém na hã: “Ni'wam norĩ hã te te 're datômo wamnarĩ za'ra mono wamhã, te za asa da te 're tômo wamnarĩ za'ra ìwa'rãmi, aiwab da. Duré ni'wam norĩ hã da'wa te te dawĩ 're prub za'ra mono wamhã, te za duré asa ìwa'rãmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da.” Āne na duréihã roti hã.

³⁹ Tane nherẽ, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô ôhõ na rotizém na hã. Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwĩ da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwĩ, da te duré 're aihã za'ra wa'aba mono da. ⁴⁰ Āté ni'wa hã te za ai'ãma wa'aba sima rosa'rata, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi ì'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhã áté te za tãma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norĩ hã te te aima 'maipisutu aba da, asõ'utu'u ìwa'âbâ syryre hã ìwa'rãmi tãma 'manhomri aba da, tiwi ì'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmimhã. Āne wamhã, te te aiwi 'mai'âri aba wamhã, asi'ubuzéb zama te za tãma ì'manhomri 'wa, wa'âbâ za'ëtē nherē, te te aiwi 'maiwaptērē õ nherē. ⁴¹ Duré, ni'wam norĩ hã bâdâdi na marĩ hã misi ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra

wa'aba mono wamhã, asi'uihã na te za asima 're ãwẽ za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da a'â. ⁴² Duré marĩ hã da te aiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ãsômri za'ra wa'aba mo. Duré marĩ hã asibro hã taré a'â da te aiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, dawi 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asimarĩ 'wa hã. Te za tô taré dama 're ãsômri za'ra wa'aba mo, a'â.

Da'ruiwapari'wa norĩ, da te 're ãsawi pese za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.27-28, 32-36

⁴³ — ãne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ si te za 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norĩ si te za asa asiwi 're ãwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo.” ⁴⁴ Tane nherê, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rotizém na hã. Ai'ruiwapari'wa norĩ hã te za 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ãma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãwẽ si te te tãma 're apisutu mono da, ta norĩ ma. ⁴⁵ ãne te za dama 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hãwa ãma 're ãsãmra mono 'ra na. E marĩ wa, te za ai'ruiwapari'wa norĩ hã 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, ãsawi hã te te ba'a õ wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're ãsawi pese za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ãsawi õ za'ra mono norĩ zama. Aiwapsi te bâdã hã te te dama 're rob'uiwẽ za'ra, 're ãnomro wẽ mono norĩ ma, duré 're ãnomro wasété mono norĩ

ma zama, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapsi te duré tâ hã dama 're ta'a za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ã'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré te te 're ãwapari za'ra mono õ norĩ ma zama, ãsimipisutuzéb zarina. ⁴⁶ Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã bété. Ta norĩ hã dawi 're sipsaihuri u'âsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norĩ hã te tizawi pese 'wa norĩ si te te 're sawi za'ra. Tawamhã asawi pese 'wa norĩ si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, e te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwẽ hã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa. Mare di. ãwẽ hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za. ⁴⁷ Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ nherẽ, te tisiwadi norĩ ma, marĩ ãwẽ hã te te tâma 're 'manharĩ za'ra, siré 're ãhâimana za'ra mono norĩ ma hã. A norĩ wa'wa hã bété, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma si, marĩ ãwẽ hã tâma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwapsi te aiwasété na dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ siré. ⁴⁸ Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã uburé 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te da'ãma 're a'upai mono ãna, uburé te te 're ãda'azawi pese mono ne.

6

Dasisõ'a, marĩ hã da te dasima 're ã'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

¹ — 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã dama 're ã'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, danho'a hã, ãne na hã taré da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'aba mono

zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, âne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. ãne hã danho'a 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãhãimana mono hã tinhoprubzé ãwẽ uptabi hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za, marĩ ãwẽ hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã.

² — Taha wa, ãsibrob'õ norĩ ma, marĩ hã tãma 're ãsãmri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono da, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã. ãne hã te ni'wam norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'rity na 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ma zama. 'Re hãimana wẽ za'ra mono newa, te ta norĩ hã ãma 're dawata za'ra mono zô, ãne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tã ãma 're hãimana za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhoprubzé hã nimahã bãtã na hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di za. Tã sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ³⁻⁴ Taha wa, ni'wai wi, marĩ zô 're rowaptãã mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, sã'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, marĩ na 're ãpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã. Dama 're ãrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã, da te 're ãimadãã za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te Aimama aba si te te ããma 're 'madãã za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ãwẽ hã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi.

*'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're ãdamreme zusi
mono zé wasu'u
Rucasi 11.2-4*

5 — Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're ïwẽ za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreme zusi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Hâiwi 're simasa mono sina, te 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb âma, 're mreme zusi, 're hâimana wẽ za'ra mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. 'Ri nhi'riti wa, bådâdi sitob âma, te duré ãne 're mreme zusi, da'ahâ norĩ nho'a. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wa, âma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tô âma 're hâimana za'ra. Nimahã na hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã tâma 're ïhâimana za'ra mono da hã, mare uptabi di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa ãne na aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ⁶ Duré, a norĩ wa'wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asõrõwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhã te za asiré 're ï'ridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahã båtâ na da te 're ï'madâ'â waihu'u za'ra mono õ ma hã. ãne wamhã, aihâiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ïwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ïwa'rãmi.

7 — Duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, taré aimreme na 're sahu ahâ za'ra wa'aba mono õ di za apâre, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ newa. 'Re ïhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ si te timreme na te te tâma 're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa. ⁸ Taha wa, ta norĩ ne 're aimreme zusi aba mono õ di za. E marĩ wa. Aimama aba wi, marĩ hã tiwi 're waptẽrẽ

za'ra wa'aba mono õ ré, marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â
za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirõmo
mono wa. ⁹ ãhã zarina si te za 're aimreme zusi
aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma:

“Wamama, hãiwa ãma 're asãmra mono hã, asisi wẽ
na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da,
wa aima da'ãma 're ĩmreme.

¹⁰ Uburé da'ãma 're asib'a'uwẽ mono da, wa
duré da'ãma 're ĩmreme. Hãiwa ãma aima
romhuri'wa norĩ hã, asima 're ĩwẽ mono zéb
zarina si, te te 're ĩ'aiwapari pese za'ra mono
ne, ti'ai ãma uburé da te duré 're aiwapari
pese za'ra mono da, wa da'ãma 're ĩmreme.

¹¹ ã bātã na, wei wama 're anhomri mono, wasa
hã ãma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.

¹² Dawasédé hã da te wa'ãma 're 'manharĩ za'ra
mono wa, wa te wasina 're ĩ'madã'â za'ra
mono õ ne, a hã duré wa'ãma 're ab'madã'â
mono õ di za, wawasédé hã.

¹³ Duré, 're wa'ab'madã'â nhimini mono õ di
za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono
wa, wawasété u 're warere'e tõ mono
da. Ma'ãpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono,
ĩwasété uptabi wi.”

ãne si te za Aimama aba wi, 're ĩrowaptẽrẽ za'ra
wa'aba mo. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u
za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã ãne te duré tãma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'ãma 're ĩ'manharĩ za'ra
wa'aba mono zé hã asina 're 'madã'â u'âsi za'ra
wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za
duré uburé aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba
mono zé hã te te ai'ãma 're 'madã'â u'âsi za'ra
wa'wa. Dawasédé hã da te ai'ãma 're 'manharĩ
za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're 'madã'â za'ra

wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, aiwasédé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za Aimama 'wa hã, hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã.

Dasai ãna a'â 're ãdahãimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ — 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, ai'ubu pire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ si te za ubu pire na sai ãna 're mreme zusi, 're nomro wẽ mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha si te za tô tãma 're hãimana za'ra. Nimahã na 'Re ãhãimana u'âsi mono nhoprubzé hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ¹⁷⁻¹⁸ Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za taré â na 're asi'ubu upsõ za'ra wa'aba mo, tô 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarĩri za'ra wa'aba mo, a'â asai ãna 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, Aimama aba si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datõmo na da te 're ã'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si. ãne wamhã, aihãiba pisutu, asai ãna a'â tãma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ãwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi.

Hãiwa ãma, marĩ hã wẽ uptabi na 're ãhãimana za'ra mono wasu'u
Rucasi 12.33-34

19 — Marĩ ĩwa'âbâ za'êne hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hã. Ti'ai âma marĩ na 're ĩdanhimarĩ za'ra mono hã si'utõrĩ pese di, dawĩ 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahâi hãzapu'u'wa hã te te dawĩ 're hãiwaseté za'ra mono wa. ĩsipsaihuri norĩ hã te za duré dawĩ sô 're sisisi, dawĩ 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarĩ na. 20 Hãiwa âma asimarĩ za'ra wa'wa hã ĩsi'utõrĩ'õ zô si te za asima 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te asô 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zô si. Tame marĩ hã dawĩ 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahâi hãzapu'u'wa hã te te duré dawĩ 're hãiwaseté waihu'u za'ra mono õ di. Duré ĩsipsaihuri norĩ hã dawĩ 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhã. 21 Ti'ai âma asimarĩ ahâ zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipẽ'ẽ 're, asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa âma ĩwẽ hã ĩsi'utõrĩ'õ upana. Duré hãiwa âma ĩwẽ uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ te te asô 're ĩ'apisutu aba mono zô si.

Rob'uiwẽzé wasu'u
Rucasi 11.34-36

22-23 — Rob'uiwẽzé hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madâ'â pibu pese da. Tane duré, dato hã aiwa rob'uiwẽzém ne. Datõmo wẽ wamhã, dama rob'madâ'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Rob'uiprazéb zô si da te dasima 're ãrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 16.13; 12.22-31

²⁴ — Dama romhuri'wa hã ãsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tâma 're romhuri wê zahuré mono õ di za. ãsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. ãhâiba amo si te za te te siwi 're wê'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ãhâiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wê waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono ãna 're ãdanomro mono zé wasu'u

²⁵ — Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ã'âhuri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ãwasi'uza za'ra mono zép si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marĩ ãwê uptabi da, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. ²⁶ Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'râihâri za'ra mono õ di. Robza'razéb ãma te te sîsa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, ãma 're ãsaihuri mono zéb da hã. Tane nherẽ, te Aimama 'wa hã hâiwa ãma

're ãsãmra mono hã ãsa hã te te tãma 're anhomri u'ãsi. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ã'ab'madã'ã mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madã'ã pese za'ra wa'wa, Aímama 'wa hã, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono tã da. ²⁷ Duré, 're atã'ã za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, e asibãtã na 're atã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. E asibãtã nhipai u, te za 're aihãimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibãtã nhipai u 're aihãimana siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁸ — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb õ na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mo. E asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowê na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'ãpé, romnhirãrã 're ãhãimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'ã, rom na 're ãsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di. ²⁹ Tane nherê, dama 'madã'ã zeí uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã sibro pese wa, uza wê uptabi na 're si'uza mono nherê, taha nhipai u, dama 'madã'ã zeí uptabi di, romnhirãrã hã. ³⁰ Romnhirãrã hã hãwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ãré da te 're wazãri za'ra, unhama da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hã mono dai õ nherê, ma tã wê uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, du hãimanazéb zawi nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a

norĩ wa'wa hã. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa. ³¹⁻³² Aimama 'wa hã hãiwa âma 're ãsãmra mono ma hã, tâma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di, marĩ zô aiwi 're ãrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, marĩ na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. ãté asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za ãne asima 're ãrosã'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãne asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo: “E ma hawi te za mra hã wama 're wairébé, duré wa te 're ã'ãhuri mono zéb da hã, duré wa'uzazéb da hã.” ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã, taha zô si te sima 're sôpré, sina 're hãtã'ã za'ra mono wa. ³³ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã âma 're ãsib'a'uwé za'ra mono norĩ ma, ãwé uptabi hã te te tâma 're ãsômri za'ra mono zéb zô si, te za asima 're asôpré u'ãsi aba mo. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima 're aiwé za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're anomro wé wa'aba mono da, te za asima 're ãwé u'ãsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, ãhã zô si 're asôpré wa'aba mono wamhã, marĩ zô aiwi 're ãrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã. ³⁴ Awé sidãpãsi te marĩ hã asada 're hãimana za'ra wa'wa. Tane nheré, oto ai'ãma 're awé za'ra wa'aba mono wamhã, te za asina 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, marĩ hã asada 're hãimana za'ra wa'aba mono nheré. Taha wa, za duré ai'ãma 're ã'awé za'ra wa'aba mono zé bãtã na hã 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si te za awé

sidâpâsi bâdâ hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â 'wa.

7

Dawasédé hã da te dasi'ãma 're ãsa'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.37-38, 41-42

¹ — Dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawë'õ za'ra wa'aba mono õ di za, taha zarina 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono tõ da. ² Asi'uihã na asiwi 're dawë'õ pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwë'õ pese za'ra wa'wa, ãwa'rãmi. Asiwi 're dawë'õ za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, te te siwi 're aiwë'õ za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã aiwa. ³⁻⁵ ãne, wa za duré ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wede wa'õno hã atob 're te nomro, sabui õ nherë. E niha te za bété sô ãtõmo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã. E ãne hã ã'uwaibaba. Mare di. Wede wa'õno hã atob 're ãnomro hã sabui õ nherë, e niha te za tãma ãnha: “Ropru hã a'â te aima wazere, atõmo hawimhã.” Mare di. Wede wa'õno hã te za a'â atõmo hawimhã ãwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wë, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã.

⁶ — Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma, ãwasu'uwë na tãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, te te ãma 're ãwasété za'ra mono norĩ ma hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã wapsã ma, marĩ ãse hã da te tãma 're a za'ra mono nherë, dazô 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ãdahãzu mono ne, te za ta norĩ hã asada 're hãimana wasété za'ra wa'wa. Uhãbã norĩ hã marĩ wë zô, sima 're sôpré waihu'u mono õ di. Marĩ ãwë hã wa'ãbã

za'ētē nherē, uhâbâi ma, da te 're sãmra mono wa, taré te te 're ïwati'i za'ra mono ne, te za ta norĩ hã taré te te 're wapari za'ra, ïwasu'uwē hã. Taha wa, ta norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma hã.

'Re ïhâimana u'âsi mono wi, da te 're ïrowaptērē za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 11.9-13

7-8 — 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, te za ïwē hã 're ïwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. ïwē zô si te za duré asima 're asôpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima âma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, 'râwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô te te 're ï'ridawa ta'a mono ne, te za ïwē hã tiwi 're ïwaptērē za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ï'ridawa ne, te za tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te aima 're anhomri 'wa, ïwē hã, si'uihã na. ⁹ Âne, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hã ï'u'ëtē wapu te te aiwi 'maiwaptērē aba wamhã, e êne te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptērē upana. Mare di. ï'u'ëtē wapu si te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te 'rêne da, ai'ra wa'wa hã. ¹⁰ Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptērē aba wamhã, e wahi te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptērē upana. Mare di. Tepe si te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te 'rêne da. ¹¹ Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wē uptabi aba mono õ nherē, te marĩ ïwē si tô ai'ra norĩ ma, 're ïsômri za'ra wa'aba mo. E tawamhã Aimama 'wa hã hâiwa âma 're ïsãmra mono hã wē uptabi na 're hâimana mono nherē, e ai'ra norĩ ma 're asôprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono õ

di za bété, tinhoprubzé ĩwě hã. Te za tŕô ĩsipai u te te aima 're sŕmri za'ra wa'wa ĩwě hã, tiwi 're ĩwaptěřě za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

¹² — Marĩ ĩwě si da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ĩdawě za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ĩwě si dama 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'rãmi. Āne duréhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĩrob'ui'éré hã te wama wasu'u za'ra, duréhã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré zama.

Bâdâdi nhitobzé wasu'u

Rucasi 13.24

¹³⁻¹⁴ — Duré, ropipa u 're ĩdanhisisi mono zé hã bâdâdi hã sa'ětě uptabi di. Duré ĩsitobzé hã, sa'ětě uptabi di. Taha wa, dama wapure di, āma 're ĩdanomro mono zéb da hã, bâdâdi hã sa'ětě uptabi wa. Taha wa, te da'ahâ uptabi na āma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherě, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahãimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zéb da hã, bâdâdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bâdâdi hã syry uptabire di duré, āma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, āma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'ăpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bâdâdi nhitobzé ĩsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowě uptabi u.

Rob'rãi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me

Rucasi 6.43-44

¹⁵ — Duré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ō 'wa norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã tŕô sena dasiré 're hãimana wě za'ra mono newa, te za te te dama

're roti za'ra taré. Ta norĩ hã te abaze zahi ne 're hãimana u'âsi za'ra, ãsazei'wa norĩ zada. ¹⁶ Ta norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ã'manharĩ za'ra mono zém na te za ãma 're ãwaih'u za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã. E 'wabzéré hã te za rob'rã na 're 'rã za'ra, uwa 'ru 'rã na. Mare di. Uwa 'ru 'rã na 're 'rã waih'u za'ra mono õ di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'rã ãse na te za 're 'rã za'ra. Mare di. ãma 're 'rã waih'u za'ra mono õ di, apto hã. ¹⁷⁻¹⁸ Duré rowede hã wẽ wamhã, 're 'rã wasété za'ra mono õ di za. Te za 're 'rã wẽ u'âsi za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'rã wasété u'âsi za'ra. Ta norĩ hã 're 'rã wẽ waih'u za'ra mono õ di za. ¹⁹ Rowede hã 're 'rã za'ra mono õ wa, te za da te 're sãna'rata nhihãri za'ra, unhama u da te 're sãmra mono da. ²⁰ Tane, aibã norĩ hã roti tô senai'õ na te te dama 're ãroti za'ra mono norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zém na, te za ãma 're ãwaih'u za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã.

'Re ãhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u, 're ãdanhisi mono zé wasu'u

Rucasi 13.25-27

²¹ — Áté ni'wam norĩ hã te za dama 're siwasu'u za'ra, ãne: “Zezusi hã ta hã ãnhib'apito. Wa hã tãma romhuri'wa, wa tô 're ãhãimana u'âsi.” Áne ni'wam norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, uburé 're sisi mono õ di za, 'Re ãhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã. Ni'wam norĩ si te za 'Re ãhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're hãimana za'ra, ãmama hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã te te sima 're ãawẽ mono zéb zarina, marĩ ãwẽ si te te 're ã'manharĩ za'ra mono norĩ si. ²² Nimahã bãtã na ropsi'utõrĩzéb ãma, ãmama za

oto da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã te za da'ahã na ãma nharĩ za'ra ni, ãne: “Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa norĩ hã asadawa para, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Asadawa para, wa tô duré wa'uburé hã wa te dama 're sãmra za'ra. Marĩ dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã wa tô duré wa te dama 're 'manharĩ za'ra, asadawa para.” ãne na hã da'ahã na te za ãma tasiwasu'u za'ra ni, ãnhib'a'uwẽ uptabi hã 're danomro mono newa. ²³ Tane nherẽ, wa za wa hã ãsi'uihã na tãma nharĩ za'ra, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ãzazei'wa na. Marĩ ãwasété si ma tô 're ãmanharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'réi wa'aba, ãnhiti.” ãne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, misi haré.

'Ri'wa norĩ wasu'u
Rucasi 6.46-49

²⁴⁻²⁵ — ãne, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hã tãma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tô êtẽ nhisiwi 'ri hã 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhã tã hã pĩni za'êtẽ na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'êne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherẽ, 'ri hã simeĩ õ di, êtẽ nhisiwi te te sima 'ri wa, aibã hã. Tane duré, ã hã te ãrotizé hã ni'wam norĩ hã te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hãimana u'ãsi za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata.

²⁶⁻²⁷ — 'Ri'wa hãiba amo na, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, tãma ãrosa'rata waihu'u õ hã. Ta hã supara nhisiwip si ma tô sima 'ri, siptete na tãma 're sab u'ãsi mono da newa. Tawamhã

tã hã pĩni za'ětẽ na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'êne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhã 'ri hã ma tô 'marõwĩ, awa'awi. Tane duré, â hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za si'uihã na 're sisimini za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ãne na te te dama rowasu'u parimhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, te te dama ĩrowahutuzém na hã. ²⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ, simirowasu'u wapure na te te dama 're ĩrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono õ di, Zezusi hã. Simirowahutu pire uptabi na ma tô te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, dama ĩwaihu'u'õ hã te te dama wasu'u wa.

8

*Aibã ĩ'wa're ré hã Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô êtẽ 'rãihã hawi si'ra. Te te si'rai wamhã, da'ahã uptabi na ma tô ĩsarina ai'aba're ni. ² Tawamhã aibã ĩ'wa're ré hã ma tô ĩtẽme wi. ĩtẽme wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ nhamra, ĩpapara. Te tãma tinha:

— Apito, ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima ĩwẽ wamhã, te za ĩpe.

³ Tawamhã Zezusi ma tô tinhib'rada hã wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:

— Tane tō. Wa tō ĩsima aiwẽ, te aipese da. Tâibâ oto aihâzé hã.

Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa.

⁴Tawamhã Zezusi hã te tãma tinha, ãne:

— ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u õ di za, te aipesezém na hã. Sasedoti u si te za aimo, aihâiba wẽ zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tãma asõpru 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te ãma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — ãne te Zezusi hã tãma roti, aibâ te te ĩpese ma.

Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma romhuri'wa, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Rucasi 7.1-10

⁵Tawamhã Zezusi hã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u ma tō wi. Wisi wamhã, ma tō aibâ sōpētẽ, romanu hã. Ta hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tawamhã, te te sōpētẽ wamhã, ma tō aibâ hã tãma ti'ru Zezusihi ma, tãma ĩromhuri'wa hã te te tãma pese da. ⁶ãne te tãma tinha:

— Apito, ĩma romhuri'wa hã ĩnhorõwa ãma te nomro. Hâzé uptabi di. Hâzé uptabi wa, sirési waihu'u õ di, hâzé za'ëtẽ wa.

⁷Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:

— Wa za ãma mo tō, te pese da.

⁸Tawamhã romanu hã te duré tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã:

— Tô'ã, apito. Wa hã aima ĩwapure di, ĩnhorõwa u asébré da hã. Ma'ãpé, taré ã hawi pese aimreme na, séptâ'â da. Tawamhã te za tãma tirowẽ, ĩma romhuri'wai ma. ⁹Wa hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zapari romhuri'wa. ĩzapari te duré 're hâimana za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. Nimomo

te 'mazatõrĩ wamhã, te za 'maimo. Duré sô ã'maihârã wamhã, te za we 'maimo, ã'tẽme. Duré ã'ma romhuri'wai ma, marĩ hã te 'ruĩ wamhã, te za 'manha awa'awi, ã'zadawa para. — ã'ne te siwasu'u, Zezusihi ma.

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ã'ne hã te te wapari wamhã, ma tô ã'ma titob'uzu, ã'siwasu'uzém na. Taha wa, ã'sarina ã'dasi'aba'rẽ norĩ ma, ma tô nharĩ za'ra:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ã' hã te te sina ã'umnhasizém na hã niwa te ã'madã'ã õ, ã'zarazéhẽ nhihudu norĩ nhipti'ai ã'ma hã. Ta norĩ hã te te ã'ma siwi wabzu õ di, te te sina ã'umnhasizém na hã. ¹¹ ã'ne, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahã uptabi na te za 're dasihutu, bãtã pusizém hawi, duré bãtã zasizém hawi, 'Re ã'hãimana u'ãsi mono u, ã'siré 're dasihuri mono da, da'ã'ma 're ã'sib'a'uwẽ mono zéb ã'ma. ã'bra'ã'hã siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihi siré, duré Zacoho siré. ¹² Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ã'hãimana u'ãsi mono, ã'ma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da nherẽ, ã'siré 're si'ubumroi mono da nherẽ, te za sã'mra sisiti, robra si 're ã'sa'wari mono u. Tame te za sina 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'õtẽ za'ra mono wa. — ã'ne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

¹³ Tawamhã te duré da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma tinha:

— Mo oto aimorĩ apã, asõrõwa u. Asina ã'umnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhã ã'ne te te tã'ma nharĩ wi, ma tô tipese, romanuhu ma, romhuri'wa hã.

*Da'ahã uptabi na, Zezusi te te ã'da'apesezẽ wasu'u
Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41*

14 Tawamhã Zezusi hã Pedruhu nhorõwa u ma tô mo. Morĩ wamhã, ĩmaprewa ma tô sabu. Hâzé ré, te nomro waptâ wa, wa'ro na. 15 Tawamhã ma tô sib'rata upi, Zezusi hã. Te te sib'rata upi wamhã, ma tô tiwahã. Tawamhã ma tô wahudu, pi'õ hã. Wahutu wamhã, ma tô ĩsa hã tãma tisõ Zezusihi ma, sa da.

16 Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô wa'uburé ré 're ĩdanomro mono hã da te simro, Zezusihi u, ahâ uptabi na. Tawamhã misi si te nasi dama azatõ wa'uburé hã, misi haré timreme na si. Uburé ĩhâzé ré norĩ zama te apese duré. 17 ãne ma tô Zezusi hã te te 're da'apawapto, Iza'iza hã duréihã te te ãma ĩrob'ui'érezéb zarina te te sina uwaimrami da. ãne Iza'izaha nhimi'ui'ére hã:

“Wahâzé mono bâ, ma tô te te wawi 're awaibu.”

ãne duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ére hã, Zezusihi ãma hã.

Aibã norĩ hã Zezusihi siré ĩneb zahuré zé wasu'u Rucasi 9.57-62

18 Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na da te dasiwi ĩ'uirĩ za'ra norĩ hã ma tô 'madâ'â za'ra. Te te da'ab'madâ'â wamhã, ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma rob'ru za'ra, ĩsõ'u na te te saprĩ za'ra da, zara u. 19 Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hã ma tô ĩtẽme wi, Zezusihi u. ãne te tãma tinha:

— Rowahutu'wa, ãhãna wa ĩsima aiwẽ, asiré 're ĩmorĩ da oto, daro mono bâ.

20 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Wapsã wawẽre hã ab're 're, ĩsõrõwa hã. Duré si norĩ hã tizasi te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorõwa da hã. Tazahã, wa hã ti'ai ãma dasiré

ĩpodo hã ĩnhorõwa õ di, ãma 're ĩwa'utu mono zéb da hã. Hãwi si wa datẽme 're morĩ u'â.

²¹ Tawamhã Zezusi ma tô duré aibâ hãiba amo 'mahâ, ĩsarina 're ĩmorĩ hã, ĩsiré 're morĩ u'âsi da oto. Tawamhã aibâ hã te asa tãma tinha:

— Apito, a'â apâ ĩmorĩ, ĩmama hã ĩwi dâ'â wa, ĩsisa'u te ãma ti'a da. — ãne te sina 'mahâ.

²² Tane nherẽ, te Zezusi hã tãma tinha, asa:

— Õne haré te za ĩsiré 're aimo oto. Ĩdâ'â norĩ hã te za tisiré ĩdâ'â norĩ ãma te te 're ti'a za'ra.

Zezusi hã rowa'u'u za'etẽ ma, te te ĩnharĩzé wasu'u

Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãzé, uba're 're. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama ma ĩsiré asisi, ĩsiré si'aba're da. ²⁴ Tawamhã uba're na si'aba'rei ré, ma tô rowa'u'u za'ene hã tiwi tiwatobro za'ra. Á sisasi hã te te ĩré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherẽ, Zezusi te nhono. ²⁵ Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ĩtẽme sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te 'mahârâ za'ra:

— Wanhib'apito, ma'ápé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõrĩ ni.

²⁶ Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ĩ'umnhasi za'ra wa'aba ãna.

Tawamhã ma tô wahudu, Zezusi hã. Wahutu wamhã, ma tô rowa'u'u ma tinha, te te sazâri da, â sisasisi ma zama. Tawamhã ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô duré ti'âtu. ²⁷ Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. ãne te sima nharĩ za'ra:

— Pra, e niha ĩwaihu'u pe, õ hã. ĩsadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, â sisasisi zama. — ãne te sima rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

ZeZusi hã aibã norĩ, wa'uburé ré 're ñeb zahuré te te ñpese zahuré zé wasu'u

Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39

²⁸ Tawamhã ZeZusi hã ma tô mo, Dadara na danhipti'a nho'ômo nhisi u, Darireza na ñsô'u nhisi zara u. Tame ma tô aibã norĩ hã sôpêtê zahuré, wa'uburé ré 're ñeb zahuré hã. Adâ'â 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, êtê zahâpâ ab're sirômo 're, 're ñsimasisi u'âsi zahuré mono zém hawi. Ta norĩ hã ñsipãrĩ su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're ñhâimana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono ô di. ²⁹ Tawamhã rosa'rese ô ré, ma tô sa'êtê 'mahârâ zahuré ZeZusi hã, ãne:

— 'Re ñhâimana u'âsi mono 'ra, e marĩ wa'ãma 'manharĩ da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utôrĩzé wana wa'ahâri da, te we aimo, wa te robzépata da.

³⁰ Tawamhã romhã prã na te uhâbã hã tisa hã te te 're huri, ahã na. ³¹ Tawamhã wa'uburé norĩ hã aibã norĩ pê'ê 're, 're ñhâimana za'ra mono hã te sa'êtê sina 'mahârâ za'ra:

— Nimomo wazatôrĩ za'ra da wamhã, ma'ãpé uhâbã norĩ u wazatôrĩ za'ra na, ñhâiba 're, 're wahâimana za'ra mono da.

³² Tawamhã ZeZusi hã ma tô ñne haré tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rêi wa'aba.

Tawamhã uhâbã hãiba 're ma tô sisisi, wa'uburé norĩ hã. Taha wa, te sa'êtê sisa're, uhâbã norĩ hã, ñ'rãsipra u. Âi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utô, â na uburé.

³³ Tawamhã uhâbã 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô ñsiti sisa're. 'Ri nho'ômo u ma tô sisa're. Tame ma tô uburé dama rowasu'u za'ra, aibã norĩ ma, niha

ĩromhâimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ĩneb zahuré ma. ³⁴ Tawamhã 'ri nho'õmo ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô aihĩni tawairébé ni, Zezusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé, warom nhiti aimorĩ, nimomo. — ãne te dasiwi satõrĩ ni, Zezusi hã.

9

*Ĩmorĩ'õ, Zezusi te te ĩwahutuzé wasu'u
Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26*

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're ãzé, zara u te te saprĩ da. Te te saprĩ wamhã, ma tô 'ri nho'õmo u wi, tirob u. ² Tamomo ma tô ni'wam norĩ hã we siwi ti'â, ĩmorĩ'õ hã ĩsimiwaptâ ré. ĩmorĩ'õ hã za te te ĩpese na ma tô ãma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibã norĩ hã. Taha wa, te ĩmorĩ'õ ma tinha:

— ĩsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Aiwasedé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. — ãne te tãma tinha.

³ Tawamhã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô 'rãwi sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õ hã te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma wasété.

⁴ Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma tô ãne ĩ'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. ⁵ Wa hã dawasedé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Aibã ma, wa tô tinha: “Aiwasedé hã

're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã te ai'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za oto.” Æne na si ĩmreme wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di. Æ hã ĩmorĩ'õ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za. ⁶ Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para. Æne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'rê ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩmorĩ'õ ma, te tinha Zezusi hã:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

⁷ Tawamhã awa'awi ma tô wahudu aibã hã, tinhorõwa u morĩ da. ⁸ Tawamhã ãne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tãma tapê'ẽwara za'ra ni, dama sa'rese õ wa. Ma tô duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hã te te dama 're anhomri mono wa.

*Mateusihi zô Zezusi, sisarina ĩhãrãzé wasu'u
Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32*

⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, dahawi. Morĩ ré, ma tô ĩsã, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Mateusi na ĩnhisi hã. ĩnhimiromhurizéb ãma wa nhamra, rob'uiprazé te dawĩ 're ĩ'a'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã Zezusi hã te ĩ'mahã:

— We aimorĩ, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

Tawamhã awa'awi wa tô wahudu, ĩsiré 're ĩmorĩ da oto. ¹⁰ Tawamhã barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norĩ hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me. ĩnhorõwa ãma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tô rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ĩtẽme asisi

'ri para u, ahâ na, ãsiré saihuri da. Ni'wam norĩ hã zudezu nherẽ, parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ãhâimana za'ra mono õ norĩ zama ma tô duré ãtẽme aihutu, Zezusihi u. ¹¹ Tawamhã parisezu norĩ hã ãne hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wazadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ãdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹² Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tâma nharĩ za'ra, ãne:

— Hâzé ãna 're ãnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ãhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. ¹³ Duréihã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'ééré, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na: “Asimizama hã ãma 're ãzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ãnhimipari mono õ di oto. Asimizawi pese zarina, da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ãsima te 're aiwẽ za'ra wa'wa oto.” ãne duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã sô sabu za'ra wa'aba ãbaihã hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawẽ na 're ãdanomro mono norĩ zô ãsitẽme 're ãhârâ mono da, we ãmorĩ õ di. Dawasété na 're ãdanomro mono norĩ zô si 're ãhârâ mono da, wa wei mo.

Dasai ãna bâtâ na a'â 're ãdahâimana za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39

¹⁴ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô Zezusihi u a'aba'ré. Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— Wa norĩ hã, duré parisezu norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hã, wasai ãna wa a'â 're wahâimana za'ra, bêtâ na. E marĩ wa, sai ãna a'â 're hâimana za'ra mono õ di bêté, asiré 're ìnomro mono norĩ hã.

¹⁵ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ìmrozéb u, sô ìhârã za'ra norĩ hã sihotu wamhã, e aibã ìmro da hã ìsiré sãmra za'ra ré, te za robzei'õ na tihâimana za'ra, ta norĩ hã. Mare di. Ænei õ di. Niwapsi te za bådã hã ìwa waptãrã, aibã ìmro da hã ìsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ì'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tã sai ãna 're si'ubumro, robzei'õ na.

¹⁶ — Duré da'uza hã hã'ratare wamhã, te za hãihata. E tawamhã ìhâté hãnhihãri na te za hãiwa'aba ni. Mare di. ìhâté hãnhihãri na da te hãiwa'aba wamhã, da te ìré hã'upsõi wamhã, te za tihãzahutu, ìhãiwa'abazé hã. Tawamhã te za oto hãsisinarĩ pese, da'uza 'rada hã. ¹⁷ Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ìsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ìsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. Ìtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawĩ 're sisa'wari za'ra mono tã da, rob'rãi wa'u zé té hã. Tawapsi, romhã 'manharĩ hã dawĩ 're hãsiwamnarĩ za'ra mono õ di za duré. — Æne ma tã Zezusi hã ãma romnhimire'é, uwa 'ru 'rãi wa'u ìsé, da te 're ìséme mono zém na hã.

Zezusi hã pi'õ norĩ te te ìpese zahuré zé wasu'u, azarutu me

Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56

18 Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô aibã hã ãtẽme wi, dama roti'wa hã. ãtẽme wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ ãpapara nhamra. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— ã'ra hã azarudu hã ma tô ãwi dãrã, ãhãna si. Tane nherẽ, ma'ãpé ãma ãme aimorã, asib'rada ãma hiri da, hãiwa'utu da, ãma 're morã da apã.

19 Tawamhã Zezusi hã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô ãsiré mo. ãsiré 're ãwanomro mono norã zama, wa ãsiré ai'aba'ré ni.

20 Tawamhã morã ré, te pi'õ hã we ãsarina mo, ãbabarãi hawi. Pi'õ hã ãhãzé te te ãsazãri'õ, 12 na ma tô ãma tiwahu, ãhãzé te te 're 'manharã mono ré hã. We ãsarina morã wamhã, ma tô ã'uza hãnhisudu hã upi. 21 Ta hã ma tô ãne sima rosa'rata: “ã'uza si te tiwi upi nherẽ, wa za séptãrã.” ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã.

22 Tawamhã pi'õ, ã'uza te te upi wamhã, ma tô Zezusi hã sô aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô pi'õ hã tisã. ãne te tãma tinha:

— ãsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Za te aipesezém na, ã'umnhasi zarina ma tô aihãzé hã aima apa.

Tawamhã awa'awi ma tô pi'õ hã séptãrã.

23 Taha pari, te mo Zezusi hã, dama roti'wa nhorõwa u. Morã wamhã, rowamreme'wa norã hã ma tô sõpõtẽ za'ra, adã'ã ãma simnhihãsi ré. Da'ahã na ma tô da'anhopõtẽ, ãma ãda'ry'ry norã hã.

24 Tawamhã ãne te dama tinha:

— Mo oto aiwairébé aba. Azarudu hã dã'ã õ di. Taré te nhono.

Tawamhã ma tô ãma tawa'ẽ za'ra ni, dã'ã uptabi nherẽ, taré ãsõtõ na te te waihu'u wa, Zezusi hã.

25 Tawamhã rob u ma tô tawairébé ni. Dawairébé wi, ma tô Zezusi hã ãzé 'ri 're wa'wa u, azarudu

ĩnomrozéb u. Tawamhã awa'awi ma tô pa'â. Te te pa'âri wamhã, ma tô awa'awi wahudu, azarudu hã. ²⁶ Tawamhã ĩwasu'u hã ma tô te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã.

Ītob'a norĩ, Zezusi te te ĩpese zahuré zé wasu'u

²⁷ Tawamhã 'ri para hawi watobro wamhã, morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã ĩsarina tineb zahuré, ĩtob'a zahuré hã. Tawamhã te 'mahârâ zahuré, âne:

— Dawihi nhihudu, ma'âpé wa'ãma aipê'êzé na.

²⁸ Tawamhã 'ri para u ma tô âzé, Zezusi hã. Sébré wi, ma tô ĩtob'a norĩ hã ĩtême aimasisi zahuré. Tawamhã Zezusi hã te sadanharĩ zahuré:

— E te asina ĩ'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Īhe, wa tô wasina ai'umnhasi ni, apito.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô tõmo upi zahuré. Te duré tãma nharĩ zahuré:

— Asina ĩ'umnhasi aba zéb zarina, wa za tô ato pese 'wa.

³⁰ Tawamhã ma tô oto tito pese zahuré, aibã norĩ hã. Ma tô duré sadawa uwati zahuré, âne:

— Te aima ĩ'manharĩ wê wa'aba zém na, dama ĩwasu'u wa'aba õ di za. Tô'ã. — Āne te sina sadawa uwati zahuré.

³¹ Tane nherê, oto neb zahuré wamhã, ma tô tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropâ, Zezusi te te ĩpese zahuré zém na.

Īmreme'õ, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

³² Tawamhã Zezusi te te ĩto pese zahuré neb za'u si, ma tô aibã hã we ĩtême dasiwi saprõni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mreme'õ u'âsi 're

ĩhâimana mono hã. ³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô wa'uburé ma rob'ru, ĩhawi watobro da, ĩsiti. Te te tãma rob'rui wi, ma tô aibã hã mreme watobro. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Niwa, wa te ĩ'madã'ã za'ra õ, ãne hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 'remhã.

³⁴ Tane nherẽ, ma tô parisezu norĩ hã taré ĩwasédé hã ãma hiri za'ra, ãne:

— Wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para, te õ hã wa'uburé hã te te dama 're anhamra, Satanasihi zadawa para. — ãne ma tô parisezu norĩ hã siwi wẽ'õ, Zezusi hã.

Zezusi hã da'ãma ĩsiwamrizé wasu'u

³⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tô datême 're mo, 'ri wa'õtõ mono bã, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã. 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahãzé mono bã ma tô duré da'apese. Hãzé u'ãsi wa, sib'uware na 're ĩnomro mono norĩ zama te apese, Zezusi hã. ³⁶ Tawamhã da'ahã uptabi na te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô Zezusi hã da'ãma aiwamri tipẽ'ẽ na, pone'ẽrebã 'madã'ã ãna 're ĩnomro mono ne, robzei ãna 're dahâimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa. ³⁷ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te tinha, ãne:

— Amnho hã sa'êtẽ uptabi di, da te 're ĩ'ubumroi mono da hã. Tane nherẽ, sada hã da'umrore di, ĩ'ubumroi'wa da hã. ³⁸ Taha wa, ma'ãpé tiwi 're rowaptẽrẽ u'ãsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi, romhuri'wa da hã we te te da'azatõrĩ da da'ahã na, rob're hã te te 're ubumro za'ra

mono da. — ãne ma tô Zezusi hã da'ãma romn-himiré'é.

10

Zezusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ te te ãsatõrĩ za'ra zé wasu'u, daro mono bâ

Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

¹Tawamhã Zezusi hã ma tô sitême wazô hã, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ zô, 12 na wahâiba norĩ zô. Wazô hãrã za'ra wamhã, ma tô wama pisutu za'ra, ãwaihu'u pese zarina ãsadawa para, wa'uburé norĩ te te 're ãdawamnarĩ za'ra mono hã wa te dama 're sãmra za'ra mono da. Duré ãhãzé ré norĩ hã dahãzé mono bâ ãsadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, ma tô duré wama pisutu za'ra, duré hãzé u'ãsi 're hãimana za'ra mono wa, 're ãsib'uwa pese za'ra mono norĩ zama. ²Zezusi hã daro mono bâ te za oto wazatõrĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã, ãsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tô wanhisi za'ra oto, Zezusi hã. Wanhisi za'ra hã, ãne: Sima na ãsisi hã. Taha nhisi amo hã Pedru. Duré ãno nhisi hã ãdéré na ãsisi hã. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwã. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra norĩ. ³⁻⁴Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hã Mateusi. Wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hã. Ta hã ma tô aré dame 're hãimana, romanu norĩ zada, tirom hawi apã te te 're satõrĩ za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hã te te dama ãhãiba nhomri da hã.

⁵Tawamhã Zezusi hã te te wazatõrĩ za'ra da, ma tô ãne wama roti za'ra, 12 na wahâiba norĩ ma hã:
— Zudezu'õ norĩ nhipti'ai u 're anomro aba mono õ di za. Duré samaritanu norĩ nhipti'ai u

'ri nho'õmo mono bâ, 're asisisi aba mono õ di za. ⁶ Izarazéhé nhihudu norĩ u si te za 're anomro aba mo, pone'ërebâ 'madâ'â ãna, siwa'ru 're ãnomro mono ne, 're ãdahâimana za'ra mono norĩ u si. ⁷ ãne te za dama 're ãrowahutu za'ra wa'aba mo: “Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto.” ⁸ ãhâzé ré norĩ hã te za duré 're ãpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadâ'â za'ra mono nherẽ, te za duré 're ãdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. ã'wa're ré norĩ zama te za 're ãpese za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hã te za dama 're ãsãmra za'ra wa'aba mo. Wa'ãbã ãna wa tô ãwaih'u pe hã aima sãmri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'ãbã ãna te za ãne uburé dama ãma 're ã'uwaimrami wẽ za'ra wa'aba mo. ⁹ Rob'uiprazé ãapotore hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ãtẽ'ubuzi pré oru hã duré ãtẽ'ubuzi'a prata zama. ¹⁰ Dama romhuri'wai ma, te za dasa hã da te tãma 're sãmri za'ra, tiwi sô robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhã, romramizé hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za. Duré ai'uza misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uza misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hã asiwazusizé hã misire te za duré asiré 're ã'wasari aba mo.

¹¹ — Nimomo daza'ruu u 're anomro aba mono wamhã, asô 're ãtob'uzu za'ra wa'aba mono norĩ u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhã tame te za ãsiré 're ãihâimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wasiré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hã. ¹² Danhorõwa u 're asisisi aba mono wamhã, ãne te za 're ãdazawi za'ra wa'aba mo: “Rowẽ na 're ãihâimana za'ra wa'aba mono.” ãne te za 're ãdazawi za'ra wa'aba mo. ¹³ Tawamhã danhorõwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, 're ãsawi za'ra wa'aba mono

zéb zarina, te za rowě na 're hâimana za'ra, 'ri tede'wa norĩ hã. Duré da te 're ai'mazasi wě za'ra wa'aba mono õ wamhã, rowě na 're hâimana za'ra mono õ di za, 'ri tede'wa norĩ hã. ¹⁴ Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhã, asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ wamhã, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hã 're ítata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'râwi 're dasisãmri za'ra mono da. ¹⁵ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma duré Domora ãma 're ãdahâimana wasété uptabi za'ra mono norĩ ma, te te ãrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za asô 're ãtob'uzu za'ra wa'aba mono õ norĩ hã te te tãma 're arob'manharĩ za'ëtě. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

*Zezusi te te ãsatõrĩ za'ra ma, za da te tãma 're ãrob'manharĩ wasété za'ra mono zé wasu'u
Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19*

¹⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ërebãire, robzahi wa'wa u 're ãsisisi mono ne, wa za datême asatõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marĩ ãwasédé hã te te 're ãmanharĩ za'ra mono õ ne, te za 're anomro wě wa'aba mo. ¹⁷ Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawí. ãté ni'wam norĩ hã te za te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ u, te te 're

asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré ĩsimirowahutuzéb ãma da te 're ai'maipré'é 'wa, romhã nhorõ 'manharĩ na. ¹⁸ Duré ĩ'ãma si 're anomro aba mono wa, te za dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'õ norĩ nhib'apito norĩ u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ĩsõ're 're aimasa aba mono ré, te za ĩwasu'uwẽ na tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ norĩ ma zama. ¹⁹ Tawamhã dama ĩpire norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hã. Da te aima 're ĩropipa za'ra wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te za te te aima 're sômri za'ra wa'wa, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ²⁰ Tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na asimirosa'rata na tãma 're aimreme zusi aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'êzani na te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito norĩ ma.

²¹ — Da te 're ĩzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisãnawã uptabi nherẽ, da te dasima 're dahãiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, ãne te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra, 'râwim nherẽ. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherẽ, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hãiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ĩna me. ²² Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ĩzazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane

nherẽ, asiptete sina õne haré ããma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asina 're ããuaimrami za'ra wa'aba mo, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã. ²³ Tawamhã nimame 'ri nho'õmo ããma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'õmo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 're, 'ri wa'õtõ mono bâ ããwasu'uwẽ na romhuri 'rãsutu za'ra wa'aba õ ré, wa za we dama ããihã'i'ré apã, dasiré ããpodo hã.

²⁴⁻²⁵ — Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di, tããma ããromnhoré'wa norĩ ma hã. Tane nherẽ, romnhoré hã te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tããma ããromnhoré'wa norĩ ne oto 're hãimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ããromhuri za'ra mono norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono ré hã, hãimana pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di, tinhib'apito norĩ nhipai u hã. Tane nherẽ, tipire zô te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hãimana za'ra oto. ãã'ruiwapari'wa norĩ hã te Bezebu na te te 're ããnhisi za'ra, wa'uburé norĩ nhib'apito nhisi na. ããne te ta norĩ hã te te ããããma 're wasété za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'ããma 're wasété uptabi za'ra wa'wa, ããsiré 're anomro aba mono wa.

*'Re ããhãimana u'âsi mono si, da te dasima 're ããpipa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 12.2-7*

²⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Uburé marĩ hã upsibi na 're ãhâimana za'ra mono hã zahadu wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marĩ hã pi'uriwi 're ãhâimana za'ra mono hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. ²⁷ Uburé pi'uriwi te aima 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono hã te za oto sõ'awi dama ãma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo. ²⁸ Dahâiba te te dawí 're ãsimroi mono norĩ ma hã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dapẽ'ẽzani hã te te dawí 're simroi waihu'u mono õ nherẽ. 'Re ãhâimana u'âsi mono si te za asima 're ãpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahâiba hã duré dapẽ'ẽzani zama, te te dawí 're ã'uprosi mono zéb da hã. ²⁹ Sire wa'â hã wa'âbâ syryre nherẽ, uburé Damama zadawa para õ nherẽ, 're si'utõrĩ mono da hã, mare di, sire norĩ hã. ³⁰ Tane duré, aséré za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Simi'madâ'â pese uptabi di. ³¹ Sire hã tãma sawi pese za'ra nherẽ, sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma hã.

Zezusihizazei'wana 're ãdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, ãsazei'õ'wana zama

Rucasi 12.8-9

³² Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ãzazei'wana dama 're si-wasu'u za'ra mono wãmhã, wa hã wa za duré ãmama nho'a te 're awasu'u, ãzazei'wana, hãiwa

ãma 're ãsãmra mono nho'a. ³³ Tazahã, ni'wam norĩ hã ãzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ãmama nho'a te 're awasu'u, ãzazei'õ'wa na, hãiwa ãma 're ãsãmra mono nho'a. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezihi ãma dasina 're ãdasipo'o za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.51-53; 14.26-27

³⁴ Tawamhã te duré ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ãmorĩ wa, te za ti'ab ré rowẽ na si dasiré 're dahãimana za'ra, simisutu. Mare di. ãne hã ããma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ãmorĩ wa, rowẽ na si 're dahãimana za'ra mono õ di za. Te za ããma dasima 're dasiwanhizari. Te za duré ããma 're dasi'wapé za'ra. ³⁵ Ti'ai u we ãmorĩ wa, te za da'ra si'aibã norĩ hã timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'õ norĩ hã te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norĩ hã te za timaprebaba sipi'õi ãma 're sitob'ru za'ra. ³⁶ ãne te za dasisãnawãi uptabi nherẽ, dasina 're danhitob'ru uptabi za'ra, 'rãwi dasiré 're dahãimana za'ra mono nherẽ.

³⁷ — Ni'wam norĩ hã te te 're ãzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ããma 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norĩ hã ãzawi nhipai u ti'ra norĩ te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ããma 're nomro waihu'u mono õ di za duré. ³⁸ Wedepo'o nhonhi'rãmi hã, daza'ozéb da, da te dasisadã 're ã'wasari mono ne, ni'wam norĩ hã da te 're simroi mono da nherẽ, sisawi ãna ãzarina 're nomro mono wapsi, te za ããma 're hãimana u'ãsi za'ra. ãnei õ wamhã, ããma 're

nomro waihu'u mono õ di za. ³⁹ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ãzarina 're nomro mono da, 're sihãiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te dama 're ã'awa'ãbã mono zé wasu'u

Marcusi 9.41

⁴⁰ Tawamhã te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã te te 're aiwaibui wẽ wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã ai'u'ãbã wa'aba te za te te siwi 're ãmrami wẽ. Ta norĩ hã te te siwi 're ãmrami wẽ mono wa, we ãzatõrĩ'wa zama te za duré ãsiré te te siwi 're mrami wẽ. ⁴¹ ãté ni'wa hã te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãri wẽ, ãsada wa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. ãne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, za te te 're ã'awa'ãbã mono ne, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're awa'ãbã aiwa, damrami wẽ 'wa norĩ ma hã. ãté ni'wa hã te za duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina 're ãmorĩ wẽ uptabi hã ãri wẽ, 're ãmorĩ wẽ uptabi na te te waihu'u wa. ãne ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madã'ã pese 'wa norĩ ma, za te te 're ã'awa'ãbã mono ne, te za duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're awa'ãbã aiwa.

⁴² — ãté ni'wa hã te za ãzazei'wai ma, ã wahã hã tãma õ, te te hã'rẽne ãa, ãsiré ãzazei'wa norĩ ma ãwapu ma, 're ãmorĩ na te te waihu'u wa. ãne hã ãzazei'wa norĩ hã marĩ 'rare na nherẽ, ni'wam

norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono, za te te tãma 're ã'awa'ãbã mono zé hã te za te te sina 're uwaimramĩ za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, daro mono bã te te ãwazatõrĩ za'ra zéb u hã.

11

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ãsatõrĩ za'ra zé wasu'u

Rucasi 7.18-35

¹ Tawamhã 12 na ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, ãne na te te wama roti za'ra pari wamhã, ma tô mo Zezusi hã, dama ãsãmrazém hawi, tamomo 'ri nho'õmo mono bã te te dama rowahutu mono da.

² Tawamhã Zuwã Batita, dazazéb 're sãmra ré, ma tô Cristuhu wasu'u hã wapa, marĩ te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono zé hã. Te te wapari wamhã, ma tô ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi 'mazadhanharĩ da. ³ ãne ma tô siwi sadanha:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawĩ zô, wa za 're wanhimipari za'ra.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mo oto apã ai'aba'rúi wa'aba Zuwãhã u, marĩ hã ãwapari za'ra wa'aba zém na tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, marĩ hã ã'madã'ã za'ra wa'aba zém na zama. ⁵ ãtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madã'ã za'ra. ãmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ã'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wẽ na te oto 're nomro. Duré ãpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ãdã'ã

za'ra mono norĩ hã ma tô duré apâ 're hãiwu'utu za'ra. Īwasu'uwẽ hã ma tô duré ĩsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. Āne na te za tãma ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma. ⁶ Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para we ĩmorĩ na, 'rãwi ĩãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã apâ si'aba'réi wamhã, ma tô Zezusi hã dama rowasu'u, Zuwã Batitaha hãimanazém na. Da'ahã na ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Zuwã hã a'ubuni wi 're sãmra mono ré, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ĩhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'uware na 're hãimana mono wa, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hãimana. ⁸ E uza wẽ na 're si'uza mono wa, ma tô ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wẽ na 're si'uza mono õ di. Uza wẽ ré 're ĩnomro mono norĩ hã, te danhib'apito nhorõwa ãma si 're si'ubumro, 'ri 'rãihã ãma si. ⁹ Ma'ãpé, ĩma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ĩtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Õ hã uburé ĩwana 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhipai u te pire na 're hãimana, Zuwã hã. ¹⁰ Duréhã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'ére, Zuwãhã ãma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na: “Īzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asõ ropese

mono da.” Āne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ìbaihã na hã. ¹¹ Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé ìwana 're ìnomro mono norì hã te te siwi ãma wabzu za'ra ò di Zuwã Batita hã, ìsimiromhuri pire na hã. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'azawi mono zéb zarina te te 're ìda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u ò di za, Zuwã Batita hã. Ni'wam norì si, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhìb'a'uwê norì si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ì'uirì na. Taha wa, ta norì hã te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhìpai u. Duré ni'wam norì hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhìb'a'uwê norì hã, tisiré norì ma, wapu na 're hãimana za'ra mono nherê, te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhìpai u, ta norì si ì'uirì na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'apawapto mono zé hã. ¹² Zuwã Batita hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're ìsadowa wasu'u mono zém na te te dama ãma ìsãna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norì hã sib'ru na 're hãimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwê mono tã da. Da te dasima 're wê za'ra mono nherê, te ta norì hã te te dawi 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra mono tã da. ¹³ Zuwãhã wana ré hã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norì hã te te ãma 're rob'ui'ééré za'ra Mozésihi zama, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ìsib'a'uwê mono zé wasu'u na hã. ¹⁴ Tawamhã ìsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za duré ãne 're ìsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we ìmorì na Zuwã te te ìwasu'u na hã. ¹⁵ Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ìwapari pese za'ra wa'aba.

16-17 — E 'wai ãma, wa za oto romnhimiré'é,

ãhãna 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ãma hã. Ai'uté norĩ ãma, wa za simiré'é. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb ãma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahârã za'ra, ai'uté norĩ hã: “Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherẽ, ãma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wame ai'ry'rywa'aba õ di.” ãne te za si'mahârã za'ra. ãne wa tô ai'uté norĩ ãma simiré'é, ãhãna 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã. ¹⁸ Duré Zuwã Batita hã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'madã'ã sina ma tô sai ãna te te 're romhuri, misi bãtã na. Duré uwa 'ru 'rãi wa'u hã te te dame 're hãsi mono õ di. Taha wa, ma tô da te tãma 're nharĩ wasété za'ra. ãne ma tô da te tãma 're nharĩ za'ra: “Õ hã wa'uburé te te 're pibui u'ãsi.” ¹⁹ Duré wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã wa ãto sina dasiré 're ãsa, dasazém na. Uwa 'rãi wa'u ãsé hã wa duré te dame 're hãsi. Taha wa, ma tô ãne na da te ãma 're nharĩ wasété za'ra: “Ma'ãpé 'madã'ã za'ra wa'aba. Õhõta te aibã hã sa za'ëtẽ na 're sai u'ãsi. Ta hã uwa 'ru 'rãi wa'u ze'i'wa duré. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siwadi ta hã, uburé siwa'ru 're ãdanomro mono norĩ siwadi.” ãne ma tô da te ãma 're nharĩ wasété za'ra. Ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhã, te za marĩ ãwẽ si te te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra. ãne wa, te za ãwaihu'u pese za'ra wa'wa, tô sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti ãwẽ uptabi na hã. — ãne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

²⁰ Tawamhã nima niwĩmhã 'ri wa'õtõ mono bã 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã dawasété wi 're

dasipizari za'ra mono õ wa, ma tô Zezusi hã siwi dawẽ'õ, tiwaihu'u pese na marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã tamep si te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi mono nherẽ.

²¹ ãne te 'ri wa'õtõ ãma ma tinha Zezusi hã, 'ri wa'õtõ 're, 're ãdahâimana za'ra mono norĩ ma:

— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ã'ab'manharĩ wẽ mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ãdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ãsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ãhãiro na 're si'uza za'ra. ²² Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ãhâimana u'âsi mono, da ãma ãsipo'ozéb ãma hã Tiru ãma duré Sido ãma 're ãdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ãrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'etẽ za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ²³ Duré Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa, dapẽ'ẽ 're dadã'ã u'âsi ne 're ãdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono ne, duréihã Sodoma ãma 're ãdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã te ãma 're pawaptob za'ra mono

'wa'âhã, aré si'utõrĩ õ di, ta norĩ hã. Rowẽ na te aré 're hâimana u'âsi za'ra. ²⁴ Niwapsi 'Re ãhâimana u'âsi mono hã da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma 're ãdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ãrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëtẽ za'ra wa'wa, tô sena. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Capana'u ãma 're ãdahâimana za'ra mono norĩ ma hã.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— ãmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa ãma zama, ti'ai ãma zama. A hã ma tô rowaihu'u pese 'wa norĩ wi 're ã'anhito mo, roti ãwẽ hã te te waihu'u za'ra tô da. Rowaihu'u prãi 'wa na 're ãhâimana za'ra mono norĩ ma si, ma tô marĩ ãwẽ hã 're ã'awaihu'u mo. Taha wa, wa ai'ãma ãwata, asõpru wa. ²⁶ Tane tô, ãmama. Asima 're ã'awẽ mono zéb uwaibaba si, ma tô õ norĩ ma si 're ã'awaihu'u mo. — ãne Zezusi hã ma tô Timama ma mre.

²⁷ Taha wa, te duré wama nharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— ãmama ma tô ãma waihu'u, uburé 're ãhâimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ãwaihu'u za'ra mono õ di, 're ãhâimana mono zém na hã. ãmama si ma tô ti'ra na ãwaihu'u pese, 're ãhâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na ãmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ãwétési wa tô ãmama hã waihu'u pese, 're ãhâimana mono zém na hã. Te ãsima 're ã'awẽ mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma si te 're awaihu'u, ta norĩ zama ãmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ãhâimana mono zém na hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinha, ãne:

— Marĩ ĩpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadã'ã wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'ãsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ĩ'madã'ã pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherẽ, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. ãne hã uburé 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé we ĩzô 're asõpré u'ãsi aba mono. We ĩzô 're asõpré u'ãsi aba mono wamhã, wa za te 're aipẽ'ẽ nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tõ da oto. ²⁹ Wa hã ĩpẽ'ẽ na ĩnhimizawi pese uptabi di. Atãma ĩhãimanazé hã. Taha wa, ma'ãpé ĩ'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono, ĩ'ãma 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipẽ ĩ're aima 're simi'wara 'wa. ³⁰ Marĩ ĩwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ĩdazadã'ã wairébé mono õ ne, te za aipẽ'ẽ wapu na 're anomro aba mo oto, ĩnhimiroti zarina si.

12

Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5

¹ Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tô ro'rahãri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã mráp te, wa tô aro 'rã ne hã da te 're ĩzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarĩ tridu 'rã hã, wa te huri mono da.

² Tawamhã parisezu norĩ hã te te ãma wa'madã'ã za'ra wamhã, Zezusihi ma, te nharĩ za'ra, ãne:

— E 'madã'ã za'ra ãna, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô aro 'rã ne hã te te

sima 'rānhinarĩ, sabadu na wawa'utuzém na nherẽ. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hã ma tô ãma upa za'ra, dawa'utuzé bātâ na romhuri, wa te dawĩ 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã.

³ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sōré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ĩrob'manharĩzém na tisiré norĩ me, mra te te simroi wamhã. ⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô âzé, apito Dawi hã. Sébré wamhã, ma tô 'mai'rẽ, ĩ'u'êne hã. ĩsiré norĩ zama ma tô tihu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô pisutu aré, da'ãma romhuri'wa norĩ si ĩ'u'êne hã te te 're huri mono da, sasedoti norĩ si. Tane nherẽ, ma tô 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. Te te 'mai'rêne za'ra nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi wē'õ za'ra õ di, ta norĩ hã. ⁵ E sasedoti norĩ wasu'u zama, 're sōré za'ra wa'aba mono õ di duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ére na hã. Ta hã ma tô 're ĩsōré za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, te za oto ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihã ta norĩ hã ma tô te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri zahârizém na romhuri hã te te dawĩ sawi nherẽ, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, ĩwasédé hã te te ãma 're sa'ra mono õ di ta norĩ ãma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherẽ. ⁶ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã pire uptabi di, duréi roti ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma da'ãma romhuri'wa norĩ hâimanazém na, danhimiroti ma hã. ⁷ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono

zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rob'ui'ére íbaihã na hã, 'Re íhãimana u'âsi mono mreme na: "Asimizama hã ãma 're ízata za'ra wa'aba mono zô, 're ínhimipari mono ô di oto. Asimizawi pese zarina da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ísima te 're aiwẽ za'ra wa'wa oto." ãne hã ãma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré íwasédé hã ãma sa'ra wa'aba ô di, ísiré 're ínomro mono norĩ ãma hã, marĩ íwasédé hã te te 'manharĩ za'ra ô wa, ã båtã na. ⁸ Wa hã 'Re íhãimana u'âsi mono te te ípisudu, dasiré ípoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ípire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're í'apisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

*Aibã ísimizu'rã're hã Zezusi te te ípesezé wasu'u
Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11*

⁹Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hawi morĩ wamhã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tô ãzé. ¹⁰Tame te aibã hã nhamra, ísimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô sima wẽ za'ra, duréihã 'Re íhãimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma írob'ui'ére na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te ãma upai wa, Zezusihi ãma íwasédé hã te te ãma hiri za'ra da. Ma tô ãne siwi ãma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapesezé hã romhuri zahârizém na hã, e Mozésihi nhimi'ui'ére zarina.
— ãne te ãma siwi sadanha.

¹¹Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— Pone'ërebã hã aima 'maihãimana aba wamhã, ab're 'rehã wa, aiwi 'maiwaptã'ã aba wamhã, e te aré í'maiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô í'maiwazere 'wa, romhuri zahârizém na 'maiwaptã'ã nherẽ, pone'ërebã hã. ¹²Duré, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã pone'ẽrebã te te 're azawi pese mono nherẽ, pone'ẽrebã zawi nhipai u, tãma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam norĩ hã marĩ te te dama 're 'manharĩ wẽ za'ra mono wamhã, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te 're 'manharĩ za'ra, te te âma 're upa za'ra mono âna, ta norĩ hã. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹³ Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te duré tinha, Zezusi hã:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibã hã. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô tinhimizu pese apã. ĩsimizu amo ne, wẽ di oto.

¹⁴ Tawamhã te te pese pari, ma tô parisezu norĩ hã wairé, te te sima âma roti za'ra da, Zezusihi âma, da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa parab za'ra.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma romhuri'wa da, Zezusi te te ĩpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tô sina waihu'u, parisezu norĩ te te sima âma ĩroti za'ra zé hã te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô ĩhawi timorĩ za'ra. ĩhawi morĩ za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ĩsarina ai'aba're ni. Tawamhã daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô uburé dahâzé ré hã da'apese, Zezusi hã. ¹⁶ Te te da'apese parimhã, ma tô duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tã da.

¹⁷ ãne ma tô Zezusi hã sina da'azadawa uwati, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, Iza'iza hã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa te te âma ĩrob'ui'érézé hã te te âma uwaimrami da. ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã:

18 “Āhāta te ĩpisudu ĩma romhuri'wa da, te 're ĩsawi pese mono hã. Taha āma si wa āma 're ĩtoi u'āsi.

Taha ma, wa za ĩpē'ēzani hã tãma tisõ. Tawamhã daro mono bâ te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te te dama 're rowasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

19 Ta hã awa'awi te te dama 're anharĩ mono õ di za. Āma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã, mreme 'rãihã na te te dama 're rowasu'u mono õ di za, sō'awimhã.

20 Duré, buru teihi hã sihâpâ na 're simasa mono wamhã, e te za da te 're si'ē. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apâ 're simasa mono da. Tane duré, sib'uware na ĩ'āma 're ĩnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za, ta hã. Duré ĩro'ore hã ro'o nhib'uware nherē, da te 're ĩsimroi mono õ ne, sib'uware na ĩ'āma 're ĩnomro mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za duré. Ta norĩ āma te za 're siwamri u'āsi za'ra. Tawamhã nimahã na si te za oto ĩsimipawapto wē zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're ĩda'anho'reptui mono zém na hã, ĩsitob'ru norĩ hã te te dawĩ 're ro'wa'rutu u'āsi za'ra mono nherē, da te 're waihu'u za'ra mono tō da, te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã.

21 Tawamhã daro mono bâ te za tô sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb zô.”

Āne duréhã 'Re ĩhâimana u'āsi mono mreme na rob'ui'ére hã, Zesusihĩ āma hã.

*Bezebuhu wasu'u**Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23*

²² Tawamhã Zezusihi tême, ma tô aibâ hã dasiwi saprõni ni, wa'uburé te te 're pibui u'âsi mono wa, ãtob'a hã duré ãmreme'õ hã. Tawamhã Zezusi hã ma tô pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apâ. Te te rob'madá'â wê di duré, aibâ hã. ²³ Tawamhã da'ahâ na ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Áté õ hã apito Dawihi nhihudu, sô 're ãwanhimipari za'ra mono. — ãne te dasima ãma romnomri za'ra ni.

²⁴ Tawamhã ãne na parisezu norĩ te te dawapari za'ra wamhã, ma tô sima nharĩ za'ra, ãne, ta norĩ hã:

— Õ hã Bezebuhu zadawa para, ma tô wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã tiwaihu'u pe hã te te tãma 're sômri mono õ 'wa'ãhã, aré te te dama 're anhamra waihu'u mono õ di, wa'uburé hã. — ãne ma tô parisezu norĩ hã Zezusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã te te ãma ãrosa'rata wasété za'ra na, ma tô sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tãma ãma romnhimiré'é za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwê norĩ hã 'rãwim nherê, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nõ'õmo ãma 're ãdahãmana za'ra mono norĩ hã sisada 're hãmana za'ra mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherê, 'rãwi dasisada 're dahãmana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'rãwim nherê. ²⁶ Tane duré, wa'uburé norĩ hã Satanasihhi nhib'a'uwê, simisutu

're hâimana za'ra mono nherẽ, dapẽ'ẽ hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré sisada 're hâimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã sisada 're sipo'o za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utõrĩ, Satanasihî nhib'a'uwẽ norĩ hã. ãne, ĩma ĩnharĩ za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'âhã, 'râwim nherẽ, te aré tô sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tô ta norĩ hã 're si'uprosi. ²⁷⁻²⁸ Ma tô ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. E Bezebuhu zadawa para wa'uburé te te dama 're ĩsãmra mono na, ma tô dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. ãne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma tô âma ĩ'upa za'ra wa'wa, ĩma ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani zadawa parap si, wa tô te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ai'ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb da, te te âma ĩsãna'rata na hã.

²⁹ — Ni'wa hã aibã ĩsiptete nhorõwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi õ ré, ĩsimarĩ hã te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, aibã ĩsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ĩsimarĩ hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tãma ĩromnhimi'wara hã.

³⁰ — Ni'wam norĩ hã ĩwẽ'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã te ĩzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono u,

te 're ĩda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono õ wamhã, ta norĩ hã te 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhiti, te te 're dazatõrĩ za'ra. ³¹ Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma da te 're wasété za'ra mono nherẽ, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ãma, da te 're wasété za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za oto. Te za te te da'ãma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. ³² Duré ni'wam norĩ hã dasiré ĩpoto ãma te te ĩ'ãma 're wasété za'ra mono wamhã, oto tiwasété na 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, ãne hã ĩwasédé hã te te tãma 're pari za'ra mono da, te te oto ãma 're 'madâ'â tõ za'ra mono da. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ãma te te 're wasété za'ra mono wamhã, te za õhõ na ĩwasédé hã te te ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. — ãne na ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Rowede ĩwẽ wasu'u, rowede ĩwasété wasu'u me Rucasi 6.43-45

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, rowede ĩwẽ na. Rowede ĩwasété na ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma. ãne te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ma:

— Rowede hã wẽ wamhã, te za 're 'rãĩ wẽ u'âsi za'ra. Rowede hã wasété wamhã, te za duré 're 'rãĩ wasété u'âsi za'ra. Rowede, 're ĩ'rã za'ra mono zéb

zarina te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ïwẽ na, duré rowede ïwasété na hã. ³⁴ A norĩ wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ïrosa'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, marĩ ïwẽ na 're aimreme zusi waihu'u aba mono õ di. Aipẽ'ẽ 're, 're ïrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marĩ ïwasété na si 're aimreme zusi aba mo, a norĩ wa'wa hã. ³⁵ Ni'wa hã 're morĩ wẽ wamhã, tipẽ'ẽ 're tinhimirosa'rata wẽ hawim na te za 're mreme wẽ u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na te za duré 're mreme wasété u'âsi.

³⁶ — Tô sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono, za da'ãma ïsipo'ozéb ãma hã dahâiba mono bâ te za tâma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata ãna marĩ ïwasété na te te dama 're ïnharĩ za'ra mono zém na hã. ³⁷ Taha wa, ti'ab ré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'ãma ïsipo'ozéb ãma hã. Ti'ab ré, marĩ ïwẽ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwësãmri za'ra wa'wa. Duré, marĩ ïwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwẽ'õ za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirõmo za'ra, parisezu norĩ ma.

*Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me
Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32*

³⁸ Tawamhã parisezu norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me, ma tô Zezusihi ma, nharĩ za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wẽ za'ra ni, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharĩ da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na, sena na wa te âma aiwaihu'u za'ra da. — Âne te Zezusihi wi waptêrê za'ra, ta norĩ hã.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, âne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, ĩ'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tô ĩwi ĩwaptêrê za'ra wa'wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te 'manharĩ da, asõ'a za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono na sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherê, te 'manharĩ õ di za, âhãna. Âne si wa za a'â aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zona hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã si'ubdatõ ma tô bâdâ hã âma ai'utõ, tebe ĩsa'êtê di'i 're, hâimana ré hã. Taha parimhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõ'reptu. Â zada'ré u ma tô ĩré 'rãiwatobro, rob u, tebe hã, Zonahã ré. Tane duré, wa hã dasiré ĩpodo hã si'ubdatõ bâdâ hã te za ĩ'âma ai'utõ, ĩdâ'â wa, ab're 're ĩnomro ré hã. Taha parip si, wa za duré hãwa'udu, apã. Âne wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi we ĩmorĩ na sena na oto ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. ⁴¹ Niwamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'âma ĩsipo'ozéb âma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'âma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te

tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tô te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherẽ, ãsipai u ãnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ãzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina we atême ãmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tô ã'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã. ⁴² Niwamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã, duréhã danhib'apito sipi'õ hã Saba na romnhisi ãma te te 're ãda'ab'madâ'ã mono hã te za duré asada tihãimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréhã romhã uptabi nherẽ, ma tô wi, apito Saromahã u, ãsimiroti hã te te wapari da, ãsimiroti hã dahãimanazém na rowaihu'u na hã wẽ uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherẽ, ãsipai u ãnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, ãnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tô ã'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hã.

Wa'uburé norĩ, da'ãma 're ãsõrõwa za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 11.24-26

⁴³⁻⁴⁴ — ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Watobro wamhã, a'ubuni wi te za 're mo, rob'ré na. Tawamhã dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu õ wa, te za sima tinha: “ãñhorõwa 'rata u, wa za apã mo, ãma 're ãñhorõwa u'ãsi mono da oto, ãpẽ'ẽ 'remhã.” ãne te za sima tinha. Tawamhã apã te za oto mo, aibã u, ãpẽ'ẽ 're apã sébré da. Tawamhã ãhawi watobro haré, te

aré hâiba baba na 're hâimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ãsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wẽ u'âsi 're ãromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wẽ di, aibã hã apã ãma 're ãsõrõwa mono da hã. ⁴⁵ Tawamhã tisiré norĩ zô te za mo wa'uburé hã, si'u ãma 're sõrõwa za'ra mono da. Tawamhã te za ãtẽme ãwisi za'ra, 7 na ãhãiba za'ra hã ãsipai u ãwasété uptabi za'ra hã. Tawamhã siré te za tô ãma 're sõrõwa za'ra, aibã ãma. Aibã ma, tãma rowẽ prã ti aré, wa'uburé misi, ãma 're sõrõwa mono ré hã, ãpẽ'ẽ 'remhã. Ahã na oto ãwa 're hâimana za'ra mono wa, tãma rowẽ õ uptabi di oto. Tane duré, a norĩ wa'wa hã aima 're rowẽ prã za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherẽ, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ãzazei ãna 're aihâimana wasété u'âsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowẽ õ uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Zezusihi na wasu'u, ãno norĩ wasu'u me
Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21*

⁴⁶ Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô ãno norĩ hã ãtẽme aihutu, tina me. Tawamhã rowi simasa wamhã, ma tô da'maipore pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'maïrowasu'u da, ãtẽme wato-bro za'ra da, rob u. ⁴⁷ Tawamhã Zezusihi ma, ma tô 'maïrowasu'u ni, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwẽ za'ra, marĩ na te te aima rowasu'u za'ra da.

⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã ma uburé dama waihu'u, ãne:

— E 'wa hã ãna. E 'wam norĩ hã ãno norĩ. — ãne hã ma dama waihu'u, Zezusi hã.

⁴⁹⁻⁵⁰ Tawamhã tinhiptõmo na ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— ãhãta, ãna. ãhãta ãno norĩ. ãhãta ãhidiba norĩ. Ni'wam norĩ hã ãmama, hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb zarina, te te tãma ãma 're ãuwaimrami za'ra mono norĩ si, ta norĩ hã ãno, duré ãhidiba, duré ãna. — ãne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai õ nherẽ).

13

Amnho potozé wasu'u

Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8

¹ Tawamhã tô taha båtã na ma tô Zezusi hã watobro 'ri hawi, ãsõ'ui u morĩ da. Tame ma tô nhamra, ãsõ'u zaihã na, te te dama rowahutu da.

² Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô ãtẽme dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahã uptabi na da te dasiwi uirĩ wa, ma tô uba're wa dawĩ ãzé, Zezusi hã. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhã ãsõ'u zaihã na te ãrata aimasam ni. ³ Taha wa, te Zezusi hã tinhimromnhimire'é na dama rowahutu, ãne:

— Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da.

⁴ Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré. ⁵ ãtẽ nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihãire di, ãtẽ nhisiwimhã. Ti'ai baihãire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã. ⁶ Tawamhã bãdã hã oto 'rãiwatobro wamhã,

rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hã ti'wanhipré 'ré za'ra, ĩsari hã te te rowa'reí mono õ wa. ⁷Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãí mono õ di, ta norĩ hã. ⁸Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã, oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãí mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãí ahã prã ti, amnho hã. Duré nima niwĩmhã 'rãí ahã di. Duré nima niwĩmhã 'rãí pese uptabi di. — ãne na ma tô Zezusi hã dama ãma romnhimiré'.

⁹Tawamhã ãne na ma tô duré dama ãma 'rãsutu, tinhimiroti na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré' na si, Zezusi te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

¹⁰Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ãne, wa oto wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, te romnhimiré' na si dama 're ĩrowahutu mo. — ãne, wa wasiwi sadanharĩ za'ra ni, wa norĩ zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.

¹¹Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'õ hã, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherẽ. ¹²Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirowaihu hã te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã sa'ëtẽ

na tãma ãma 're sôprub za'ra, te te aré ãma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zém nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherẽ, te te tiwi 're awaibu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, te te aré ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. ¹³ ĩnhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono nherẽ, te taré da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ĩnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherẽ, te taré da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Taha wa, wa romnhimiré'é na si te dama 're rowasu'u. ¹⁴ Duréhã Iza'iza hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô da'ãma rob'ui'ééré, za da'ãma 're ĩromhâimana mono zém na hã. Taha wa, ãhãna ma tô da'ãma uwaimra. ãne duréhã ĩsimi'ui'ééré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:

“ĩnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherẽ, taré te za da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ĩnhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono nherẽ, taré te za da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna.

¹⁵ E marĩ wa. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã sitom haré te za ĩré 're dahâimana u'âsi za'ra, da te ĩãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahâimana za'ra, ĩnhimiroti hã da te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré datõmo sitom haré te za 're

dahâimana za'ra, ãnhimiromhuri hã dama
'madâ'â zeĩ õ wa.

Ãnei õ 'wa'âhã, te aré ãnhimiromhuri hã da te 're
'madâ'â ze za'ra, datõmo na. Te aré duré da
te 're wapari ze za'ra, ãnhimiroti hã. Te aré
duré da te 're ãwaihu'u pese za'ra, dapẽẽ
're, da te ããma 're rosa'rata wẽ za'ra mono
wa. Taha zarina si, te aré duré ãtẽme 're
dasipizari za'ra, dawasété wi hã. Tawamhã
dahâzé wa, da te 're ãdapese za'ra mono ne,
wa aré dawasédé hã te dama 're apari, te
da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto.”

Ãne duréihã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono mreme na
rob'ui'ééré hã.

16-17 Tawamhã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma,
te oto nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ãnhimiromhuri, atõmo na 're
'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tõ ããma
ãwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ãnhimiroti hã
aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã,
ma tõ duré ããma ãwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha
wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono
di, a norĩ wa'aba ma si. Tõ sena wa ãne hã
aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ãhâimana
u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duré
ãsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima
're wẽ uptabi za'ra, ãnhimiromhuri na 're ã'madâ'â
za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra
mono da. Ma tõ duré aré te te sima 're wẽ za'ra,
ãnhimiroti na 're ãwapari za'ra wa'aba mono zé hã
te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ
wa'aba ma si, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba
mono di za. — Ãne hã ma tõ wama waihu'u za'ra,
Zezusi hã.

Amnho potozém na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u

Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama waihu'u za'ra:

— Ma'ápé, ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te āma ĩsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. ¹⁹ Amnho hã aibã te te ĩ'anhamra mono hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te āma 're rosa'rata ze za'ra mono õ wamhã, te te āma waihu'u pese za'ra õ di za. Ta norĩ hã amnho hã bådâdi zababa ĩrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. Amnho hã sire te te ĩ'uprosi mono ne, te za ĩwasété uptabi hã ĩtẽme 're simasisi za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na taré te te 're ĩwapari za'ra mono hã te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hã. ²⁰ Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã étẽ nhisiwi, ti'ai baihãire wa ĩrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, amnho hã ti'ai baihãire wa ĩpoto su'u mono ne, te ta norĩ hã awa'awi te te āma 're saze za'ra, to sina. ²¹ Tane nherẽ, ĩsadawa wasu'u hã te te 're saze za'ra mono wa, da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za sazei utõrĩ za'ra. Amnho hã ti'ai baihãire wa, ĩrere'e mono hã sari õ wa, ĩ'wanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utõrĩ za'ra, ta norĩ hã. ²² Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. Wab'ru hã ro'wanhipré siré

'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ì'rã za'ra ò ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, ìwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ò di za, ta norĩ hã. Tihâimanazém na si te za sina 're hâtâ'â u'âsi za'ra. Duré danhibro pe hã wẽ uptabi newa te za taha zô si te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa, amngo 'wanhipré hã ì'rã za'ra ò ne, 're nomro wẽ mono ò di za, ta norĩ hã. ²³ Duré ni'wam norĩ hã aiwa amngo hã ti'ai wẽ wa ìrere'e mono ne, te za 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhã, rowede ì'rã pese uptabi ne, te za wẽ u'âsi 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, te te da'ãma ìromnhimiré'ézé hã.

Wab'ru hã rob're ìwẽ wazari, ìpoto mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zém na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã tibururu na ma tô amngo potozé ìwẽ hã te te a're, amngo hã tãma 'rã da. ²⁵ Tawamhã nimahã na barana danhotô mono ré, ìsitob'ru hã ma tô ìburu u mo. Wab'ru hã ma tô te te a're, amngo ìwẽ wazari. Te te a're mono pari, ma tô apã mo. ²⁶ Tawamhã rob're hã ma tô prédu. Taha wa, ma tô 'rã. 'Rã mono wamhã, dama 'madã'â pibu pese di oto, wab'ru hã ìwazari ìpoto mono na hã. ²⁷ Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ hã ma tô ìtẽme aihutu. Ìtẽme sihutu wamhã, ãne te tãma rowasu'u za'ra: “Apito,

oro amngo hã ãwẽ si aiburu na a're mono za, ma wab'ru hã ãsiré 'wanhipré.” ãne te ãma siwi sadanha, buru tede'wa hã.

28 — Tawamhã buru tede'wa hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã ãruiwapari'wa, ma tô ãne ãma 'manha.”

Tawamhã tãma ãromhuri'wa norĩ hã te siwi sadanha, ãne: “E ãne hã aima wẽ di, wab'ru hã uburé wa te ãsanoi mono da hã, tãma ropese da.”

29 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Tôã. Rob're hã ãrãĩ ré hã ãsu sano za'ra wa'aba tô da, taha wa, sano za'ra wa'aba ô di za a'ã, wab'ru hã.

30 A'ã simisutu siré prédu mono, roptehãri na da te 're ãsãna'rata mono zéb u hã. Tawapsi wa za oto roptehãri na romhuri'wa norĩ ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehẽne te te siwi sanoi mono da, te te duré wasisi mono da, unhama u te te siwi sãmra da, si'unhama da. Taha parip si, te za oto tehãri za'ra, amngo za'razéb u te te siwi sa'ra da, ãma.” — ãne na ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré'é, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na hã, ãne hã sô'awib ô nherẽ.

Motada nhamare wasu'u

Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19

31 Tawamhã romnhimiré'é na ma tô duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibã tiburu na te te ã'a're hã. 32 Motada nhamare hã uburé romnhamare norĩ ma syryre nherẽ, oto prédu mono wamhã, uburé romnhamare, da te 're ãzuri mono hã te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ëtẽ wamhã, ãsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi

za'ra. — Āne na ma tô duré Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra.

Ī'u'ētē wapuzé wasu'u

Rucasi 13.20-21

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré āne na wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne. Pi'õ hã te za ĩ'u'ētē wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne zub'a si, sa'ētē uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ĩ'u'ēne hã. Sa'ētē uptabi di za oto. Āne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zé hã. — Āne na ma tô duré Zezusi hã ãma romnhimiré'é.

³⁴ Marĩ na te te dama ãma 're romnhimiré'é mono nherē, te te dama ãma 're arowasu'u mono õ di, Zezusi hã. Romnhimiré'é na si ma tô te te dama 're rowasu'u. ³⁵ Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'éérézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô romnhimiré'é na si te te dama 're rowasu'u, Zezusi hã. Āne duréhã ãma ĩrob'ui'ééré siro hã:

“Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama ãma 're aromnhimiré'é.

Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ĩwaihu'u'õ hã.”

Āne duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ĩrob'ui'ééré siro hã.

Wab'ru na ĩsimiré'ézé hã, Zezusi hã sō'awi te te dama ĩwaihu'uzé wasu'u

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô dawĩ mo. Dawĩ morĩ wamhã, ma tô 'ri para u āzé. Tawamhã

ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô 'rãwi ĩtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na. E marĩ na ma tô wab'ru na hã ãma ĩromnhimiré. E marĩ te wasu'u.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— Aibã hã tiburu na amnho ĩwẽ te te ĩ'a're mono hã, wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para dasiré ĩpodo hã, te ĩwasu'u. ³⁸ Duré aibã buru hã, daro mono bâ ti'ai wa, 're ĩdahãimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ĩwẽ hã uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ãma 're ĩsib'a'uwẽ za'ra mono norĩ, te wasu'u. Duré wab'ru hã ĩwasété uptabi nhib'a'uwẽ norĩ, te wasu'u, Wa'uburé nhib'a'uwẽ norĩ hã. ³⁹ Duré buru tede'wa nhitob'ru hã wab'ru hã ĩburu na te te tiwi ĩ'azuri mono hã wa'uburé norĩ nhib'apito te wasu'u, tô ô hã. Duré da te 're ĩroptehãri za'ra mono zé hã rob'rãsutuzéb ãma za da'ãma ĩsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norĩ hã hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa norĩ, te wasu'u. ⁴⁰ Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhama u da te 're ĩsãmra mono ne, te za dama tiromhãiba, rob'rãsutuzéb ãma hã. ⁴¹ Wa hã dasiré ĩpodo hã hãiwa ãma ĩma romhuri'wa norĩ hã wa za we satõrĩ za'ra ti'ai u, marĩ ĩwasédé hã da te 're ĩ'manharĩ u'ãsi za'ra mono norĩ hã te te da'ubumro za'ra da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ nhiti. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da, te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ zama te za ubumro za'ra, hãiwa ãma ĩma romhuri'wa norĩ hã. Wab'ru hã da te 're ĩsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, õne haré. ⁴² Taha parimhã te za unhama ro'o za'etẽ u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'ãsi. Te za duré 're da'wasitete

u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata za'êtê za'ra mono wa. ⁴³Tawamhã 'Re ãhãmmana u'âsi mono nhimiroti te te 're ã'madã'ã pese za'ra mono norĩ si, te za pire na dama 're hãmmana za'ra. Bãdã hã daro mono bã te te dama 're rob'uuiwẽ za'ra mono wa, uburẽ da te 're ã'madã'ã za'ra mono ne, te za uburẽ da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ãhãmmana za'ra mono na, Wamama za oto da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zẽb ãma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpẽ ãwapari pese za'ra wa'aba, ãnhimiroti na hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Êtê'ubuzi wasu'u

⁴⁴Tawamhã ãne te durẽ wama rowasu'u za'ra:

— 'Re ãhãmmana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zẽm na, wa za durẽ aima ãma romnhimiré'ẽ za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã daburu na te te romhuri ré, ma tô êtê'ubuzi ãwa'ãbã za'êtê uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te arẽ dawĩ ãsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tô apã dawĩ suwa tame, da te sãmri tã da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburẽ tinhibro hã dama wede, buru hã tô õ hã te te dawĩ uipra da, êtê'ubuzi, ãwa ãnomro hã te te sima ãri da. ãne 'Re ãhãmmana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zẽ wasu'u hã.

Êtêwaipo wasu'u

⁴⁵ — ãne durẽ, 'Re ãhãmmana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zẽ hã. Aibã hã ma tô sima wẽ, dasima danhipesezẽ hã êtêwaipo ãwa'ãbã za'ẽne hã te te dawĩ 'manhopêtê wa, te te sima uipra da, dama ã'madã'ã ze hã. ⁴⁶Tawamhã êtêwaipo ãwa'ãbã za'êtê uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburẽ tinhibro hã ma tô dama wede, êtêwaipo hã

te te sima uipra da. ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, wa te waihu'u za'ra da, sô'awib õ nherẽ.

Tepe mramizé wasu'u

⁴⁷⁻⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama rowasu'u za'ra, tinhimiromnhimiré'é na:

— ãne hã duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã. Tepe mrami'wa norĩ hã ma tô abazipara hã sô siwi time, ãsô'ui wa. Te te siwi mei wamhã, ahã na ma tô siwi ãma 'mai'ãri za'ra, ãpoto mono bâ, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahã uptabi wamhã, ma tô abazipara hã siwi tisa, â zada're u. Tame ma tô oto tebe hã ãwẽ si siwi waibu, si'õtõ 're, te te 'manherẽ za'ra da. Tebe siwamnarĩ norĩ hã da te 're ãhuri mono õ hã ma tô taré siwi sãmra. ⁴⁹ Tane te za dama tiromhãiba, rob'rãsutuzéb ãma hã. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te za we dazõ ai'aba're ti'ai u, dawasété na 're ãdahãimana u'ãsi mono norĩ si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ãmadã'ã pese za'ra mono norĩ nhiti, te te dazani za'ra da oto. ⁵⁰ Tawamhã unhamã ro'o za'ëtẽ u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'ãsi. Te za duré 're da'wasitete u'ãsi za'ra, da te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono wa. — ãne Zezusi hã te te wama ãma ãromnhimiré'é za'ra zé wasu'u hã.

Marĩ ité hã da te dasima 're ãsõmri za'ra mono zé wasu'u

⁵¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô wazadanharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã:

— E ma tô asiwi ãwaihu'u 'wa, uburé te aima ãma ãromnhimiré'é za'ra wa'aba zé hã.

Tawamhã asa wa tãma nharĩ za'ra ni:

— Īhe. Wa tô waihu'u za'ra ni.

⁵² Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Até 'ri tede'wa te za marĩ ĩwẽ hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ĩromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhã marĩ ĩ'ratare si te za te te dama 're azani. Mare di. Marĩ ĩtéb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama 're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norĩ hã da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norĩ hã te za ĩsimiroti ĩtéb zama te te dama 're waihu'u za'ra, ĩsimiroti 'rata me. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, ĩprédubzéb ãma da te dasiwi ĩwẽ'ózé wasu'u

Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30

⁵³⁻⁵⁶ Tawamhã Zezusi hã marĩ nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tô mo, aré 're ĩhâimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma. Tawamhã ĩsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima ãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Ō hã wede'é na romhuri'wai 'ra. Īna nhisi hã, Mariza na ĩsisi hã. Duré ĩno norĩ nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. Īhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hâimana za'ra. E niha ma bété ôhõ si uburé marĩ hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã, duré marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. — ãne ma tô ãma dasima romnhoré za'ra ni.

⁵⁷ Taha wa, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã ãne dama tinha:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro mono wamhã, ãsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ãsipti'ai ãma 're ãhâimana za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono õ di, ãsipti'ai ãma wa. ãsisãnawã norĩ zama, ãsõrõwa ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hãiba wazé mono õ di. — ãne hã ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

⁵⁸ Tawamhã ãsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ wa, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã ahã na te te dama 'manharĩ õ di, tamemhã.

14

Zuwã Batita, da te ãbutu nhizãrizé wasu'u
Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9

¹ Tawamhã apito Erodi hã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te te 're da'madã'ã mono ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa. ² ãwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tô te te tãma 're ãromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihi hãiba na:

— Zuwã Batita te dama 'rui wa, da te wĩrĩ wa, apã ãhãiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã.

³⁻⁴ ãne ma tô apito Erodi hã Zezusihi wasu'u na tãma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tô aré tĩnoi mro zô rowasutu, Erodi na pi'õ nhisi zô. ãno nhisi hã Piripi na ãsisi hã. Zuwã Batita hã ma tô aré te te tãma 're roti u'âsi, ãne: “'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te te ãma roti õ di,

asisānawāi mro na aimro da hã. Tãma wē õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã." — ãne ma tô te te tãma 're roti u'âsi, Erodihi ma. Tane nherê, ma tô apito Erodi hã tinoi mro na tiwi ãma ai'rê. Taha wa, ma tô dama ti'ru, Zuwã Batita hã da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sêrê da, dazazéb 're. ⁵ Apito Erodi hã ma tô sima wē aré, te te dama 'ru da, Zuwã Batita da te wĩrĩ da. Tane nherê, pahi di zudezu norĩ ma hã, Zuwã Batita hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa. ⁶ Tawamhã Erodihi waptã'ázém na ma tô dato hã dasiwi 'manharĩ ni. Tawamhã Erodizaha 'ra hã ma tô danho'a apese azarudu hã, apito Erodihi nho'a zama. Taha wa, te te 'madã'â ze ti, apito Erodi hã. ⁷ Taha zarina, ma tô azarutu ma ropisutu, ãne:

— Tô sena, wa za uburé marĩ hã aima tisõ, asima ìwêzéb uwaibaba, ìwi ìwaptêrêzéb zarina.

⁸ Tawamhã ìna hã te te tãma ìrotizéb zarina, ma tô tiwi rowaptê, ãne:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ìsima wê, piza'a 'renho'a wa, ìma hiri da, ãhãna awa'awi.

⁹ Taha wa, ma tô apito Erodihi wi tìrobzei'õ. Tane nherê, sô ìhârâ norĩ nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô ãma tãma uwaimra, te te tiwi ìwaptêrêzéb uwaibaba. ¹⁰ Ma tô dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwã Batitaha zô da'maimorĩ da, da te butu nhizâri da. ¹¹ Da te butu nhizâri wamhã, ma tô oto siwi ti'â ì'rã hã, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhã ma tô tina ma ti'â oto, azarudu hã. ¹² Tawamhã Zuwãhã siré 're ìnomro mono norĩ hã ma tô sô ai'aba're, ìhâiba zô, te te siwi âri da, te te siwi sêrê da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba're Zesusihi u, te te tãma rowasu'u za'ra da.

*ZeZusi hã dasa te te dama ĩ'manharĩzé wasu'u
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14*

¹³ Tawamhã ZeZusi hã Zuwãhã wasu'u te te wapari wamhã, ma tô danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sãmra da. Tane nherẽ, nimomo ĩsãmra na ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô darom hawi tawairébé ni da'ahã na, ĩsarina dasi'aba're da ĩsõ'rãmi, ti'ai baba.

¹⁴ Tawamhã ZeZusi hã uba're hawi watobro wamhã, da'ahã uptabi na ma tô da'ab'madã. Te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô da'ãma tipẽ'êzé, ZeZusi hã. Taha wa, ĩhãzé ré norĩ hã tame ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô apese.

¹⁵ Tawamhã hãiwahã pesere, wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ubumro ni, ZeZusihi u. ãne, wa tô tãma nharĩ za'ra ni:

— Ma tô tihãiwahã. ãme a'ubuni wi, wa wahãimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'ãpé dama rob'ru na, 'ri wa'õtõ u dasi'aba're da, dasa hã da te dasima uipra za'ra da.

¹⁶ Tawamhã ZeZusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— Mare di. Dasi'aba'rei õ di za. A norĩ wa'wa hã te za dasa hã dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

¹⁷ Tawamhã wa duré asa tãma nharĩ za'ra ni, ZeZusihi ma:

— ĩ'u'ëtẽ wapu hã 5 na te wama tihãimana za'rare. Duré pe'a hã maparanere. ã norĩ si, umrore di.

¹⁸ Tawamhã ZeZusi hã te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'ãpé we ĩma waibui wa'aba, ĩ'u'ëtẽ wapu hã, duré pe'a hã.

¹⁹ Tawamhã te oto dama tinha, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô oto ĩ'u'ëtẽ

wapu hã waibu, 5 na ãhãiba hã. Duré pe'a hã maparane. Tawamhã hãwa u te ãré rob'madã, Timama ãma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ã'u'ẽtẽ wapu hã. ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. ²⁰ Tawamhã aihĩni ma tô dasa hã huri ni. Ma tô da te 'mahãpãrĩ. Tawamhã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô apã si'õtõ 're, wa te sé danho'rada hã, ã'u'ẽtẽ wẽ'ẽ hã pe'a wẽ'ẽ zama. 12 na si'õno hã ãré hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã 'masisi di. ²¹ Aibã norĩ hã 5 miu na ãhãiba za'ra hã ãsaihuri norĩ hã, aibã norĩ za'rata si hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

*ZeZusi hã â nhisi baba ãmorĩzé wasu'u
Marcusi 6.45-52; Zuwã 6.15-21*

²² Tawamhã Zezusi hã ma tô wama rob'ru za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, uba're wa, wanhisisi da, ãwana zara u wa te saprĩ za'ra da ãsõ'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apã da te ropéi mono da. ²³ Te te dama rob'rui pari, te oto Zezusi hã mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreme da. Tame siwaprosi sãmra ré, ma tô ãma timara. ²⁴ Taha ré, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô â wa'wa u wahãimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tô â sisasi hã te te waré wabzuri za'ra uba're hã, rowa'u'u za'ene hã ãsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. ²⁵ Tawamhã zahadu mara hã ré, te Zezusi hã watẽme timorĩ za'ra, â nhisi baba. ²⁶ Tawamhã, wa te wasiwi 'madã'ã wamhã, wa tô tãma wapẽ'ẽwara za'ra ni, adã watẽme morĩ za'ra newa. ãne, wa wasima 'mahãrã za'ra ni:

- Õhõta adã'ã hãiba warõ, te wei watẽme mo.
- ãne, wa wasima 'mahãrã za'ra ni. Tawamhã

tãma wapahi za'ra wa, wa tô tãma wazadari za'ra ni. ²⁷ Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã wama si'mahârâ za'ra:

— Wa hã wa we atẽme ãmorĩ 'wa. ãma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

²⁸ Tawamhã Pedru te tãma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'ãpé we ãzô aihârâ, â nhisi baba ãma atẽme ãmorĩ da, asabzéb u.

²⁹ Tawamhã asa te tãma tinha, Pedruhu ma:

— We aimorĩ pé, ãtẽme.

Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morĩ da, Zezusihi u. ³⁰ Tawamhã â nhisi baba ãtẽme morĩ wa, ma tô rowa'u'u za'ëtê ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré ãzé, â 'rowi. Te sina 'mahâ, ãne:

— Wanhib'apito, ma'ãpé ãnho'reptu na, ãdâ'â tô da.

³¹ Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã pa'â, tinhib'rata na. ãne te tãma tinha, Pedruhu ma:

— E niha ãzaze syry di. E marĩ da, ma tô 'rãwi ããma asiwawã, te aipawaptobzém na hã. — ãne ma tô tãma tinha, Zezusi hã.

³² Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, Zezusi norĩ hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã tiwa'u'utu. ³³ Tawamhã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ãma wawata za'ra ni, Zezusihi ãma. ãne wa ãma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, te 're aimo. — ãne wa ãma wawata za'ra ni.

*Zezusi hã te te ãda'apesezé wasu'u
Marcusi 6.53-56*

³⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ãsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u. ³⁵ Tamemhã ma tô dasiwĩ waihu'u ni, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Zezusihi wasu'u na ãma dasima da te ropé, 'ri wa'õtõ mono bâ, ti'ai 're dasi'rata 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã da'ahã na ma tô ãhãzé ré norĩ hã ãtẽme 'wasari ni. ³⁶ Tawamhã ma tô ãhãzé ré norĩ hã tiwi waptẽrẽ za'ra, ã'uza nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhã ã'uza nhisutu si te te nasi upi za'ra nherẽ, ma tô tizẽptã'ã za'ra, uburẽ ãhãzé ré norĩ hã, awa'awi.

15

Zudezu norĩ hi'rata hãimanazé wasu'u Marcusi 7.1-13

¹ Tawamhã parisezu norĩ hã, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô ai'aba'rẽ Zeruzarẽ hawi, Zezusi hã te te siwi ãma sadanharĩ da, zudezu norĩ hi'rata nhimiroti na. ãne te siwi sadanha, ãma:

² — E niha asiré 're ãnomro mono norĩ hã te te 'madã'ã za'ra õ di, duréi wahi'rata norĩ nhimiroti hã. Ta norĩ hã 're saihuri mono õ ré, 're simisõi pese za'ra mono õ di. ãne wa, te ta norĩ hã wahãimanazé hã te te ãma wawi 're upa za'ra.

³ Tawamhã asa te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— E niha bâ bété, a norĩ wa'wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di, te bété asimiroti na si 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo. ⁴ Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãne dama roti: “Aimama norĩ hã te za 're ãwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama.” ãne

ĩsimiroti amo hã duré: “Ni'wam norĩ hã timama nherẽ, duré tina nherẽ, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro.” ãne ĩsimiroti hã duréihã. ⁵⁻⁶ Tane nherẽ, te aimawi dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, ãne: “Áté ni'wa hã te za sima rosa'rata, marĩ hã timama norĩ ma, te te sômri da, te te ãma pawaptob zahuré da. Tane nherẽ, te za tipê'ẽ na sima tinha: ‘Á hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te hã.’ ãne wamhã, timama norĩ ma, te te sômri zahuré ô di za, te te ãma pawaptob zahuré da.”

ãne te dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Râwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're ĩwê'õ za'ra wa'aba mo. ⁷ A norĩ wa'wa hã aihâimana si'ahâ za'ra wa'aba di. Duréihã Iza'iza hã ma tô ĩ'uwaibaba ai'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra wa'wa, za 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ma tô ãne na ai'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra wa'wa:

⁸ “Õ norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ĩ'ãma 're wata za'ra. Tane nherẽ, te tipê'ẽ 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ĩ'upana. ⁹ Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ĩnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai ô di, ta norĩ hã ĩ'ãma 're ĩwata za'ra mono zé hã.”

ãne ma tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, duréihã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

*Dasa hã da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ zé wasu'u
Marcusi 7.14-23*

10 Tawamhã Zezusi hã ma tô sima dazô hã, ãsimirowasu'u hã da te wapari za'ra da. ãne te dama tinha:

— Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, ãma. 11 Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapê'ê 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di za 'rãwi. Dapê'ê hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'rãwi. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u.

12 Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ãtême ubumro ni, Zezusihi u, wa te wasiwi ãma sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E ma tô asina ãwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tô aimreme hã siwi wê'õ pese za'ra.

13 Tawamhã Zezusi hã te asa wama ãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma:

— ãmama hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã rob're te te ã'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o. 14 Parisezu norĩ ãma 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihã na 're hãimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ãtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptã'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

15 Tawamhã Pedru te ãma 'mahã, Zezusi hã:

— Ma'ãpé ãma wama rowasu'u za'ra na, taha na ãma ãromnhimiré'é na hã wa te waihu'u za'ra da.

16 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. 17 Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te

za duré apâ 're wairébé, dahâiba hawi. ¹⁸ Tazahã, dapê'ê hawi da te 're ãsani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra. ¹⁹ Dapê'ê 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, dasipãrĩ hã, duré dasina danhimisaihuri hã, duré marĩ na danhimisaihuri hã, duré dazadawa nhipe hã, duré da te da'ãma 're ãwasété za'ra mono hã. ²⁰ Æne uburé dapê'ê 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Tane nherê, danhimisõi ãna 're dasaihuri mono wamhã, ãma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

Pi'õ hã zudezu'õ 'ra, Zezusi hã te te ãpesezé wasu'u Marcusi 7.24-30

²¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwĩb zama. ²² Tame sãmra ré, ma tô pi'õ zudezu'õ hã ãtême wi, Cana'ã norĩ siré hã, ta niwĩ 're ãsãmra mono hã. ãtême wisi wamhã, ma tô 'mahã, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ã'ãma aipê'êzé na. ã'ra sipi'õ, wa'uburé ré 're hãimana u'ãsi mono wa, te te 're robzépata za'ëtê u'ãsi.

²³ Tawamhã ãne na pi'õ te te 'mahârã nherê, te te sada'ãbã õ di asa, Zezusi hã. Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ãtême ai'rê za'ra ni, Zezusihi u. Æne, wa tô tãma 'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé pi'õ satõrĩ apã, wa hawi morĩ da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahârã, mreme 'rãihã na.

²⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, asa:

— Pone'ërebâ 're ĩsimani za'ra mono norĩ zô si, ma tô we ĩmama hã ĩzatõ, Izarazéhé nhihudu norĩ zô si.

²⁵ Tawamhã ãne na Zezusi hã te te rowasu'u wamhã, ma tô pi'õ ĩtême mo. Ma tô hi'rãtitõ ĩpapara aime. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— Apito, ma'ãpé ĩ'ãma aime na.

²⁶ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— E're dasaihuri mono ré, te za dasa hã da'ra wi, da te 're waibu, wapsã ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. ãne hã ĩ'uwaibaba õ di. — ãne te Zezusi hã pi'õi ma ãma romnhimiré'é, zudezu'õ norĩ ãma hã, sõ'awib õ nherẽ.

²⁷ Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinha, ãne:

— Apito, tô ĩbã ma tane hã ĩma ĩwaihu. Tane nherẽ, wapsã hã wedeza zahâpã ĩtede'wa sai'a'a hã te za te te 're huri, ĩsahâpã 're ĩrere'e mono hã.

²⁸ Tawamhã pi'õi mreime te te wapari wamhã, te tãma tinha, Zezusi hã:

— Pi'õ, wa tô aiwaihu'u, aima ĩ'umnhasi za'ëtê na, ĩwi ĩwaptêrêzéb zarina te aima ĩ'manharĩ da hã. Taha wa, wa za aima ãma uwaimra, tô. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, pi'õi ma. Tawamhã ãne te te tãma nharĩ wi, ma tô wa'uburé hã ĩ'ra sipi'õi hawi watobro. Taha wa, ma tô tipese oto.

Zezusi hã da'ahã uptabi na te te ĩda'apesezé wasu'u

²⁹ Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na ĩsõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da. ³⁰ Tame sãmra ré, ma tô da'ahã uptabi na ĩtême aihutu ni. ĩhâzé ré norĩ hã ma tô ĩtême da te simro, ĩmorĩ'õ norĩ hã, duré ĩtob'a norĩ hã, duré ĩ'rãtêire

norĩ hã, duré ãmreme'õ norĩ hã. Uburé siwa'ru ma tô ãhãzé ré norĩ ãma dasito, ãpapara da te sõré da. Tawamhã uburé ma tô da'apese, Zezusi hã. ³¹Tawamhã ãmreme'õ norĩ hã ma tô mreme wairé. Duré ãrãtẽire norĩ hã ma tô timorĩ wẽ za'ra. ãmorĩ'õ norĩ hã para na te oto 're nomro. ãtob'a norĩ hã te duré rob'madã'ã za'ra oto. Tawamhã ãne hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, ma tô duré ãma tawata za'ra ni, ãzarazéhẽ nhihudu norĩ nhib'apito ãma.

Zezusi hã dasa te te dama ãmanharĩzé wasu'u hãiba amo

Marcusi 8.1-10

³²Tawamhã Zezusi hã ma tô ãsiré 're ãwanomro mono norĩ zõ sima wazõ tihãrã za'ra. Tawamhã te wama nharĩ za'ra, ãne:

— ãhãna ã'rata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawi ai'utõ, bãdã si'ubdatõ da'ãma si'utõrĩ wa. Taha wa, da'ãma ãpẽ'ẽzé di, wa hã. Dasai õ nherẽ, te dama rob'rui waihu'u õ di, apã da te ropéi mono da hã. Danhib'uware wa, bãdãdi wa, dawi robra za'ra õ'umnhasite, te dama rob'rui waihu'u õ di.

³³Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô wasiwĩ sadanharĩ ni, Zezusi hã:

— E niha wa za ã'u'ẽtẽ wapu hã 'masãmri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherẽ, dahãiba mono bã wa te dama ã'a za'ra da hã. Da'ahã uptabi di.

³⁴Tawamhã te asa wazadanharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha te ã'u'ẽtẽ wapu hã aima tihãimana za'ra wa'wa.

Tawamhã ãne te asa tãma wasu'u za'ra:

— 7 na te wama tihâimana za'ra. Duré pe'a hã umrore na te tihâiba. — ãne, wa asa tãma wasu'u za'ra ni.

³⁵ Tawamhã Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da. ³⁶ Taha pari, ma tô duré 7 na i'u'êtê wapu hã waibu, pe'a zama, 'Re ihâimana u'âsi mono ãma wata da, sôpru wa. ãma wata pari, ma tô te te wê'ê, i'u'êtê wapu hã, pe'a zama. Ìsiré 're iwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sômri za'ra, wa te dama sômri za'ra mono da. ³⁷ Tawamhã uburé ma tô tasaihuri ni. Ma da te 'mahâpãrĩ. Tawamhã Ìsiré 're iwanomro mono norĩ hã wa tô danho'rada hã apâ wa te ubumro za'ra, 7 na si'õno hã Ìsi'atarême ré hã. ³⁸ Aibâ norĩ hã tisa te te ihuri norĩ hã 4 miu na ihâiba za'ra hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rob'ru, apâ dasi'aba'ré da, darob u. Taha pari, ma tô uba're 're ãzé, Madadã na danhipti'a nho'õmo nhisi u te te saprĩ da.

16

Zezusi hã marĩ iwaihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, da te tãma i'ruzé wasu'u

Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56

¹ Tawamhã parisezu norĩ hã duré sadusezu norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba'ré, te te tãma 'ru za'ra da, marĩ dama i'manharĩ waihu'u'õ hã te te 'manharĩ da, Ìsõ'a za'ra, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa para di pâ, marĩ hã tô sena te te 'manharĩ zô. ãne ma tô tãma 'ru za'ra, te te siwi pibu da, Zezusi hã.

² Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Bâdâ Ìsébrézéb u hãiwa pré wamhã, te za ãne asima 're irowasu'u za'ra wa'aba mo: “Awêmhã

hâiwa wê di za oto.” ³ Duré nimahã na bâdâ 'râi watobrozéb u, hâiwa nhirõtõ si simi'wara wamhã, ïwatobrozéb ãma si bâdâ te te hâiwa nhirõtõ pré wamhã, te za duré ãne asima 're ïrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Ãhãna hã tã te za we tita'a.” ãne hã hâiwa u 're asimizawêrê za'ra wa'aba mono wamhã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, tã 're ïta'a mono zéb da hã duré 're ïhâiwa pese mono zéb da hã. Tane nherê, ãhãna uburé 're ïromhâimana mono zé hã 'madâ'â za'ra wa'aba nherê, za 're ïromhâimana mono zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di. ⁴ Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ï'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ïma ï'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ï'manharĩ waihu'u'õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherê, te 'manharĩ õ di za. Duréhã Zonahã ma ïromhâimanazém na si te za ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono, marĩ dama ï'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma ï'manharizém na. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã Zezusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

Ï'u'êtê wapuzém na Zezusi te te ãma ïsimiré'é za'ra zé wasu'u, parisezu norĩ ãma

Marcusi 8.14-21

⁵ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ïsõ'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô ï'u'êtê wapu na po're ha'âri za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba're ni. ⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ï'u'êtê wapuzém nhiti 're anomro aba

mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, sadusezu norĩ me. — ãne ma tô wama ãma romn-himiré'è za'ra, sô'awib ô nherê.

⁷ Tawamhã wa norĩ hã wa wasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Áté ô hã ã'u'ětê wapu hã wa te wei wasiré 'mai'ári ô wa, ma tô ãne wama nharĩ za'ra.

⁸ Tawamhã Zezusi hã wanhimirosa'rata za'ra hã te te sina waihu'u wa, te wama nharĩ za'ra, ãne:

— E niha te ã'u'ětê wapu hã aima ãhâimana za'ra wa'aba ô na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ã'umnhasi za'ra wa'aba ãna. ⁹ E zahadu bété asiwi ãzadaihu'u za'ra wa'aba ã bâ. E ma tô ãma aipo're si'ári za'ra wa'wa, 5 miu na aibã norĩ ma, ã'u'ětê wapu hã 5 na te ãwê'êi mono zém na hã. E niha si'ôno hã ã'masisi za'ra wa'wa hã, ã'u'ětê wapu wê'êi ré hã. E ma tô duré ãma aipo're si'ári za'ra wa'wa. ¹⁰ Duré 4 miu na aibã norĩ ma, ã'u'ětê wapu hã 7 na te wê'êi mono wamhã, e niha si'ôno hã ã'masisi aba mono hã. E ma tô duré ãma aipo're si'ári za'ra wa'wa. ¹¹ E niha bâ waihu'u za'ra wa'aba ô di bété, ã'u'ětê wapu 'manharĩzém na te ãnharĩ uptabi ô zém na hã. Ma'ãpé 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ã'u'ětê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, sadusezu norĩ me.

¹² Tawamhã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô wasina waihu'u za'ra ni, Zezusihi mreme hã, ã'u'ětê wapu 'manharĩzém na te te wama ãnharĩ uptabi ô na hã, parisezu norĩ nhimiroti wasété na te te ãma ãsimiré'ézém na si, sadusezu norĩ me.

ZeZusi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na, Danho'reptui'wa da, Pedru te te ãwasu'uzé wasu'u Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21

¹³ Tawamhã ZeZusi hã te oto mo darob amoi u, apito Piripihi te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ. Tame ma tô wazadhanharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã:

— E niha ma tô dasima ãwasu'u za'ra ni, dasiré ãpodo hã ti'ai ãma. E 'wa hã, wa hã wa 're mo.

¹⁴ Tawamhã ãne wa asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãiwa'udu. Duré a hã, u, Eriasi apã we ãaimorĩ. Duré a hã, u, Zeremiasi. Duré a hã, u, duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ãhãiba amo, apã aihãiwa'udu.

¹⁵ Tawamhã ZeZusi hã te duré wazadhanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ãwasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— A hã Cristu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aipsisudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra.

¹⁷ Tawamhã ZeZusi, te Pedru oto 'mahã:

— Sima, Zuwãhã 'ra, aima 're rowẽ mono di. Ma tô ãma ã'uwaimra. A hã danhimirowasu'u hawi, ãne na ãwaihu'u õ di. ãmama, hãiwa ãma 're ãsãmra mono si ma tô ãne na aima ãwaihu'u. — ãne ma tô ZeZusi hã wẽsã Pedru hã, te te ãwaihu'uzém na.

¹⁸ Tawamhã te duré tãma ãma romnhimiré'é:

— Pedru, ãne wa za aima waihu'u. ãtẽ na, wa aiãma simiré'é. Ni'wa hã ãtẽ nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tãma. Tane hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na, ma tô ãwaihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã ãtẽ

nhisiwi te te ĩ'ri ne, te za oto ĩwaihu'u na'rata zém hawim na ĩwaihu'u za'ra ni, za da te 're ĩzaze za'ra mono norĩ hã. 'Re ĩdadâ'â za'ra mono zé hã dama siptete nherẽ, pire nherẽ, ĩzazei'wa norĩ ãma te te ai'uté waihu'u za'ra õ di za. ¹⁹ Danhib'apito, 'ri za'ětẽ 're, 're ĩsãmra mono hã te za 'ridawazé hã tãma ĩromhuri'wai ma tisõ, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisõ 'ridawazé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisisi mono da. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tõ za'ra mono da, dawi 're ĩ'azawi mono hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze, hãwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ĩ'azawi mono õ hã te za duré te te ãma 're ai'uzei pese. — Æne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, Pedruhu ma.

²⁰ Taha wa, Zezusi hã ma tô sina wazadawa uwati za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa te dama wasu'u tõ za'ra da a'â, Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.

Zezusi hã za ĩdâ'ázém na ĩsiwasu'uzé, za ĩhãwa'utuzém na zama

Marcusi 8.31–9.1; Rucasi 9.22-27

²¹ Tawamhã ta hawim haré te oto tidâ'ázém na wama 're siwasu'u u'âsi sõ'awi Zezusi hã, tihãwa'utuzém na zama. Æne ma tô wama 're siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina wa za mo, Zeruzarẽ u. Tamemhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te za ĩma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'ětẽ. Te za duré dasiwi ĩwĩrĩ ni.

Tawamhã bådâ maparane ã'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwã'udu apã.

²² Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprõ tisiré norĩ nhiti, romnhiwasi, tãma ãsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. ãne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ãne hã ai'ãma ãromhãimana da hã mare di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te aima ba'a da si, wa ãsima wẽ, da te aima rob'manharĩ tõ da.

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. ãne te tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ãnhiti. Marĩ hã bådãdi wa, 're ãsima'wara mono, te te 're ãda'marõpãrĩ za'ra mono ne, te ãwasutu mo, ãmama te te ãma ãpisutuzéb zarina te ãsina dama uwaimrami tõ da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ã'ãma ãrosa'ra, a hã.

²⁴ Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ãsiré 're nomro u'ãsi mono da, te te sima 're ãwẽ za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ãzarina 're ãnomro mono ne, te za ãsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nherẽ. ²⁵ Ni'wam norĩ hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ãzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã. ²⁶ ãté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dãrã. Ti'ab ré, sibrob ahã nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ ãsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare

di. Tãma 're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma, simarĩ ahã uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ãsiwa'ãbãzéb da hã, rowẽ ãma 're ãhãimana mono zéb da hã. ²⁷ Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo, niwapsi wa za wei mo apã, ãmama zadawa para, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ siré. Tamep si uburé marĩ hã da te 're ãmanharĩ za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, ãwẽ norĩ ma, duré ãwasété norĩ ma zama. ²⁸ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aihĩni õ nherẽ, ai'matã'ã aba õ ré, te za ãmadã'ã za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré ãpodo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apã we ãmorĩ wamhã. — ãne ma tô wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

17

Ëtẽ 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'ëtẽ wasu'u

Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36

¹ Tawamhã bâdã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ zama ãnoi me, Zuwãhã me. Ëtẽ 'rãihã u, ma tô te te simro. ² Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã aimawi tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. Ma tô ti'uburã pese, bâtã ro'o ne. Duré ã'uzã hã rã uptabi di, rowa'a za'ëtẽ ne. ³ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra. ⁴ Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, ãme wama rowẽ za'ra di. Aima wẽ wamhã, uridi hã si'ubdatõ te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã.

⁵ Tawamhã ãne Pedru te te tãma nharĩ ré, ma tô hãwa nhirõtõ'a za'êne hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Tawamhã hãwa nhirõtõ'a hawi, ma tô 'Re ìhãimana u'âsi mono hã mre:

— Ì hã ì'ra, te 're ìsawi pese mono. Tãma 're ìto za'ëtê mono di. Ma'ãpé ìsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁶ Tawamhã Pedru norĩ hã Zezusihi siré ìsi'aba'ré norĩ hã, 'Re ìhãimana u'âsi mono mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tipahi za'ra. Tãma pahĩ za'ra wa, ma tô ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tô roptob za'ra. ⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tô ìtême ai'ré za'ra. Simi'wara ré, ma tô upi za'ra, tinhib'rata na. Te te upi za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tõ.

⁸ Tawamhã ma tô ti'rãiwahutu za'ra oto, te te rob'madâ'â za'ra da. Te te rob'madâ'â za'ra wamhã, Zezusihi si ma tô 'madâ'â za'ra.

⁹ Tawamhã êtê 'rãihã hawi, ma tô si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'réi ré, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ hã sadawa uwati za'ra, ãne:

— Êtê 'rãihã ãma ì'madâ'â za'ra wa'wa hã dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa hã ti'ai ãma dasiré ìpodo hã ab're hawi, Ìmama te te ìhãiwa'utu parip si, te za dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã Pedru norĩ hã te oto ãma siwi sadanha, ãne:

— E marĩ wa, te dama rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhãimana u'âsi mono te te ìpisutu wana, Eriasi za we ìmorĩ na hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ì'uwaibaba âma rob'ui'éré, Eriasi za we apâ ìmorîzém na te te ropese da. ¹² Tane nherê, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morî pa. Tane nherê, ô hã da te dasiwi waihu'u ô wa, ma tô tâma rob'manharî wasété za'ra ni, da te dasima ìwê za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te ìma 're rob'manharî wasété za'ra, ti'ai âma dasiré ìpoto ma hã.

¹³ Tawamhã Pedru norî hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi te te tâma ìrowasu'u za'ra zé hã, Eriasihi upana Zuwã Batita te te ìwasu'u na hã.

Zezusi hã ai'reputu ma, wa'uburé te te ìmezé wasu'u

Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã wa norî hã wa tô apâ ai'aba're ni, Zezusihi me, da'ahâ uptabi na sô ìdahâimana za'ra u. Tawamhã aibâ hã ma tô Zezusihi u wi. Wisi wamhã, ma tô ìpapara nhamra, hi'râtîtô.

¹⁵ Tawamhã te tâma tinha, Zezusihi ma:

— Apito, ma'âpé ì'ra âma aipê'êzé na. Te 're sitete u'âsi. 'Re sitete u'âsi mono wa, te unhamu u 're waptã'ã, âi ba zama. ¹⁶ Asiré 're ìnomro mono norî u, wa tô aré saprô. Tane nherê, te te siwi pese waihu'u ô di, ta norî hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma tô tinha, âne:

— E niha bété ai'rata 're ìnhamra u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono ô di, te 're ì'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ì'aihâimana wasété za'ra wa'wa. E ìpê'êzé u'âsi, wa za ai'rata 're ìmorî u'âsi 'wa, 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono ô wa. Ma'âpé we ìtême saprôni aba, ai'repudu hã.

18 Tawamhã wa'uburé ma, ma tô rob'ru Zezusi hã, ai'repudu te te 're ãpibui u'âsi mono nhiti, morĩ da. Te te tãma rob'ru wi, ma tô awa'awi wato-bro, ai'reputu hawi. Tawamhã awa'awi ma tãma tirowẽ, ai'reputu ma hã.

19 Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã, wa tô wahãiba pisutu ãtẽme ai'rẽ za'ra ni Zezusihi u, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharĩ da. ãne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwi ãmei waihu'u õ, tãma.

20-21 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Re ãhãimana u'âsi mono hã syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tãma mei waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hã syryre nherẽ, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'ëtẽ uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã syryre na 'Re ãhãimana u'âsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, syryre na nherẽ, uburé marĩ hã te aré 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, asi'uihã na aima waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ. ã ëtẽ 'rãihã ma, te aré ãnharĩ za'ra wa'wa, si'uihã na si'rẽ da, ãsabzém nhiti. Tawamhã te aré tô ai'rẽ. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za ãdã'ãzém na ãsiwasu'uzé hãiba amo, ãhãiwa'utuzém na zama

Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

22 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré wa tô asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ãpodo hã te za dasima ãhãiba nhomri za'ra ni. ²³ Te za ãwãrĩ ni duré, dasiwi. Tane nherẽ, bådã maparane ããma si'utõrĩ õ ré, te za ãmama hã apã ãhãiwa'utu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ wi.

'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa 'ri 'madã'ãzéb da, rob'uiprazé da te tãma 're ãpo'õ za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ai'aba'ré ni, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tô Pedru siwi sadanha, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã. ãne ma tô siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madã'ãzéb da, te te dame 're wa'ãbã mono õ di.

²⁵ — ãhe. Te te 're wa'ãbã. — ãne ma tô sada'ã, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tô ãzé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te ãma sadanharĩ da. Sébré wamhã, ma tô Zezusi hã timreme na sõzã, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ãwaihu. Daro mono bã danhib'apito norĩ ma, e 'wam norĩ hã te rob'uiprazé hã te te tãma 're po'õ za'ra. E ãsib'a'uwẽ norĩ hã, e darob zõ te te dããma 're ãai'uté za'ra mono norĩ si te za te te tãma 're po'õ za'ra. — ãne te sadanha, Zezusi hã.

²⁶ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Darob zõ te te dããma 're ãai'uté za'ra mono norĩ si, te za te te 're wa'ãbã za'ra.

Tawamhã Zezusi hã te duré tãma tinha, ãne:

— Tane tō. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uwē norĩ, tinhib'apito ma, te te 're ĩwa'âbâ za'ra mono da hã mare di. (Tane, wa hã ĩmama nhib'a'uwē wa, rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te dame 're wa'âbâ mono õ nherē, te âma dame 're upai mono õ di za.) ²⁷ Tane nherē, wawasédé, da te wa'âma 're sa'ra mono õ'umnhasite, wa za wa'âbâ za'ra ni, âhãna hã. Ma'âpé ai'maimorĩ aba ĩsõ'ui u, tepe zô 'maimei wa'aba da. Tawamhã ĩmorĩ'rada 'mai'âri aba wamhã, te za ĩ'masari waré wa'wa, rob u. Tawamhã ĩsadaí're 're, te za ĩ'manhopētē 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ta hã ĩwabile za, rowahutuzé 'madâ'âzéb da hã te ĩwa'âbâzéb da hã, duré âma ĩwa'âbâ za'ra wa'aba zéb da hã. Taha wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã 'mai'âri aba wamhã, te za asiwi ĩ'mai'âri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ u, âma wa'âbâ za'ra wa'aba da. — Æne te tinha, Zezusi hã.

18

Danhipai u dama ĩpire na Zezusi hã te te ĩrowasu'uzé wasu'u

Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48

¹ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō ĩtēme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, Æne:

— E 'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē, siré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã danhipai u dama ĩpire.

² Tawamhã Zezusi hã ma tō ai'uté hã 'mahâ, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da.

³ Tawamhã te wama nharĩ za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihâimanazém na sãrĩ za'ra wa'aba õ wamhã,

'Re ìhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Dama ìwapu na ai'uté hâimanazém ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'wa. ⁴ Ni'wam norĩ hã ã ai'uté ne tipire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. ⁵ Duré ni'wam norĩ hã te te 're ìzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ìzô 're tob'uzu za'ra. — Æne ma tô wama waihu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma.

Dawasédé, da te 're ìmanharĩ za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2

⁶ Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— Æhãta ai'uté norĩ te asimro. Æté ni'wa hã te za tinhimiroti wasété na ãma ropé, ai'uté norĩ ãma, te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ ãma. Tawamhã ìsimiroti wasété hawi, ai'uté te te ì'mairême wamhã, tãma ropipa uptabi di za, tãma ìroti wasété 'wai ma hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Ìbutu na êtẽ tãmo wawẽ, da te ãma wasisi pari, dâ'â da, âi ba da te mei 'wa'âhã, tãma ropipa di aré. Tane nherẽ, ìsimiroti wasété zarina ai'uté te te ìrême wamhã, tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã. ⁷ Danhimiroti wasété hawi 're dasi'marõpãrĩ u'âsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bâ. Te za tô da te 're ìrême za'ra. Tane nherẽ, tinhimiroti wasété hawi te te 're ìda'marõpãrĩ za'ra mono norĩ ma si, danhipai u tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

8 — Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, duré aipara na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, te za asiwi 're ãsihãri za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihãri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hã asiwi 're sihãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hãiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'âsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherẽ, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhama u'âsi u 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ⁹ Duré atõmo na marĩ 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasété na 're asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ato hã te za asiwi 're ãsani za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Tawamhã ato hã asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atõmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hãiwa u, 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da, tame. Tawapsi aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherẽ, atõmo zahuré ré ropipa u unhama u'âsi u, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — ãne ma tô Zezusi hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, wama waihu'u sirõmo za'ra.

*Pone'ẽrebãire ãsimanizé wasu'u
Rucasi 15.3-7*

10-11 Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— ãhãta ai'uté norĩ hã te asimro. ãma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tõ, dama ãwapu newa. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'âsi mono ma

romhuri'wa norĩ hã te ai'uté mono bâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi si, tite mono bâ. Ta norĩ hã te ĩmama nho'a te te 're 'madâ'â pese za'ra, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono nho'a.

¹² — Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Aibã hã pone'ërebã 100 na ĩsimizama hãiba hã misi tiwi 'masimani wamhã, e sô rĩtĩ mono õ di za. Te za tô sô 're rĩtĩ. Pone'ërebãire hã te za a'â rême za'ra 99 na ĩhãiba hã. ĩsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sô rĩtĩ, tiwi ĩsimani zô. ¹³ Tawamhã te te sãmri wẽ te, te za 're to, pone'ërebã tede'wa hã. Pone'ërebã hã ĩsimani'õ norĩ hã rowẽ u'ãsi tãma 're hãimana za'ra mono wa, tãma 're ĩrowẽ mono zém nhipai u, te za 're to za'ëtẽ. ¹⁴ Tane, ã ai'uté norĩ hã Aimama aba wi, 're ĩsimani za'ra mono da hã sô 're simipari mono õ di, tãma wẽ õ wa. — ãne ma tô Zezusi hã pone'ërebãire ĩsimanizém na simiré'é.

Dasiré ĩsazei'wa nherẽ, dasiwi 're ĩdawasété za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ ãne te duré rowasu'u, Zezusi hã:

— Asisãnawã, asiré ĩsazei'wa nherẽ, asada 're wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩtẽme 're anomro aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da, aihãiba pisutu. Tawamhã tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za apã asina 're asisãnawã za'ra wa'aba mo. ¹⁶ Tane nherẽ, te te 're aiwipari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto asiré ĩsazei'wa hã misi, niwamhã maparane asiré 're ĩsimroi wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono u, oto ĩsõ'a zahuré tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norĩ nho'a. Duréihã 'Re

ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za ãne 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, asima. ãne ĩsimiroti na rob'ui'éré hã: “Ni'wam norĩ hã sada 're dawasété za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, ĩwapari'wa norĩ hã danho'a te te ãma 're mre me waptob za'ra mono da.” ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré, ĩbaihã na hã. ¹⁷ Tawamhã asiré ĩsazei'wa norĩ nho'a tâma 're roti za'ra wa'aba mono nherê, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, ĩsazei'õ'wa hâimanazém ne, te za oto ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasété na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁸ Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tã za'ra mono da, dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze za'ra wa'wa, hâiwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawi 're ĩsawi za'ra wa'aba mono õ hã, te za duré te te ãma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

¹⁹ — ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ni'wam norĩ hã maparane nherê, marĩ na ti'ai ãma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmama wi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã. ²⁰ Ni'wam norĩ

hã maparane, até si'ubdatõ nherẽ, ãzadawa para 're mreme zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ãsiré 're ãhãmmana za'ra. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã Pedru hã ma tô Zezusihi u ai'ré, te te sadanharĩ da. ãne te sadanha:

— Wanhíb'apito, wasiré ãsazei'wa nherẽ, ãzada 're ãwasété u'ãsi mono zé hã e mame ãsa'ratazém nhitõ ãma wa za ãsina 'madâ'â zazâ, ãwasédé te ãsina ã'madâ'â'õzém na hã za. E 7 ãma.

²² Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. 7 ãma asina 'madâ'â zazâri õ di za. Até 77 ãma si te za asina ã'madâ'â zazâ, ãwasédé hã asina ã'madâ'â'õzém na hã. ²³ ãne, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwe mono zém na hã. Tawamhã ti'ai ãma danhib'apito hã ma tô rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ãsapari tãma rob'madâ'â'wa norĩ hã rob'uiprazé te te tiwi 're ãwaptẽrẽ za'ra mono hã wahuré ãsõwa're're te te tãma 're sõmri za'ra mono zõ. ²⁴ Tawamhã te te ãma sãna'rata wi, ma tô ãtẽme saprõni ni aibã hã, ãsapari rob'madâ'â'wa hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé hã tinhíb'apito wi te te 're awaptẽrẽ, sa'etẽ uptabi na. Sa'etẽ uptabi wa, niwa ãsõwa're're te te tãma ãsõmri da hã waihu'u õ di. ²⁵ Tawamhã te te tãma sõmri waihu'u õ wa, ma tô ãsib'apito hã dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ãmro zama, ã'ra norĩ zama, pawã'ãbã ãna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ãsibro hã da te dama wede za'ra da, ma tô dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ã'waptẽrẽ mono hã te te ãma wa'ãbã da.

²⁶ Tawamhã õ hã tô tãma rob'madâ'â'wa hã aré,

ma tô hi'rãtitõ tâma aime ãpapara, tinhib'apito ma. Tawamhã te tiwi waptẽ, ãne: “Apito, a'â ãzapari ze na asimi'ẽ na. Zahadu uburé wa za aima wa'â, wa hã.” ãne ma tô tâma siwaihu'u, aibã hã.

27 — Tawamhã ãsib'apito hã ma tô ãma aiwamri, ãmreme na. Taha wa, ma tô tâma sisisi apã, õne haré nomro da, te te tâma sõmri tõ da. Õne haré ma duré satõ oto, apã morĩ da. 28 Tawamhã õ hã aibã hã te oto mo. Morĩ wamhã, ma tô tisiré romhuri'wa hã sõpõtẽ. Taha wi, ma tô duréihã rob'uiprazé misi bãtã na dapawa'ãbãzé hã waptẽ syry na, apito hawi ãmorĩ wi. Tawamhã ãsõwa're're te te tâma sõmri õ wa, ma tô ti'ã, ãbutu na awa'awi. ãbutu na te te tété sina, ma tô tiwi waptẽ, ãne: “Ma'ãpé ãhãna ãma sõmri, zahadu ãma ãwa'ãbã õ hã.” ãne te tiwi waptẽ.

29 — Tawamhã ãsiré romhuri'wa ma tô hi'rãtitõ nhamra ãpapara, te te tiwi rowaptẽrẽ da, ãne: “Ma'ãpé, ãzapari ze na a'ã syry na. Wa za tô aima tisõ uburé, ãsõwa're're.”

30 — Tawamhã ãne te te tiwi waptẽrẽ nherẽ, te te ãma sazei õ di. Te te ãma sazei õ wa, ma tô dama ti'ru, da te sêrẽ da, dazazéb 're. Rob'uiprazé hã te te tâma sõmri wapsi, te za dama ti'ru, apã da te wazere da, dazazém hawi. 31 Tawamhã ãsiré rob'madã'ã'wa norĩ hã ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra, te te dama i'ru na hã da te sêrẽ da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tihãimana za'ra. Ma tô duré ai'aba'ré, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da. 32 Tawamhã te te tâma wasu'u za'ra parimhã, ma tô ãsib'apito hã sô hã, dazazéb 're danherẽ'wa zô. Sô hãrã wamhã, ãne te tâma tinha: “A hã romhuri wasété 'wa, ãwi ãwaptẽrẽzéb zarina wa tô po're ha'ã, rob'uiprazé

ĩwi 're ĩ'awaptẽrẽ mono zém na hã apâ ĩma sômri õ nherẽ. Te 'ruiwapari õ di. ³³ E niha bâ bété, ãma aipẽ'êzé õ di asiré romhuri'wai ãma hã, wa hã ai'ãma ĩpẽ'êzé ne.” ãne te tãma tinha ĩsib'apito hã, tãma rob'madâ'â'wai ma.

³⁴ — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tô dama ti'ru, dazazéb 're da te sêrẽ da, da te tãma 're ĩrob'manharĩ u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ĩ'awaptẽrẽ mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tãma sômri wapsi, te za wazere ni apâ. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romn-himiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

³⁵ Tawamhã ãne ma tô timreme hã wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã:

— ãne hã asiré ĩsazei'wa hã asada 're ĩwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madâ'â zahâri za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za ĩmama hã te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa aihâiba mono bâ wa'aba, hâiwa ãma 're ĩsãmra mono hã.

19

Damro, da te 're ĩrẽme za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18

¹ Tawamhã ãne na Zezusi te te rowasu'u parimhã, ma tô Darireza hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, Zodã pa zara u. ² Da'ahâ uptabi na te ĩsarina ai'aba're ni. Tawamhã Zudeza u wisi wamhã, ma tô ĩhâzé ré norĩ hã apese, tame.

³ Tawamhã parisezu norĩ hã ni'wam norĩ hã ma tô ĩtẽme aihutu Zezusihi u, te te siwi sadawa pibu

da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wẽ'õ da. ãne ma tô siwi sadanha:

— E aibâ hã te za timro hã marĩ ãpire hã te te tiwi 're 'manharĩ za'ra mono õ nherẽ, te te 're rẽme za'ra. E wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, ãne hã.

⁴Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— E ãbahã na ãne hã 're sõré za'ra wa'aba mono ã bâ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã. ãne rob'ui'ééré hã: “Ropoto na'rata hawimhã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã a'uwẽ hã aibã na 'manha. Pi'õ zama ma tô duré 'manha.” ãne duréihã ãbahã na rob'ui'ééré hã. ⁵ ãne ma tô duré roti 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãbahã na hã: “Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rẽme za'ra, timro me si siré 're simasisi zahuré mono da oto. Sina 're hãiba sitob zahuré mono wa, maparane ãhãiba nherẽ, misi ãhãiba ne, te za siré 're simasisi u'ãsi zahuré oto.” — ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã. ⁶ ãne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nherẽ, te za oto dahãiba misi ne dasiré 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nherẽ, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

⁷Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô duré siwi sadanha, Zezusi hã:

— Oro zapre te Mozési hã te te wama 're roti za'ra, aibã hã timro te te 're rẽme za'ra mono da wamhã, timro te te 're ãrẽme za'ra mono zém na rob'ui'ééré te te tãma 're sõmri za'ra mono da, te te duré ãré 're satõrĩ za'ra mono da, ãsiti oto sina 're pahã za'ra mono da. — ãne te siwi sadanha.

⁸ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ta hã Mozési hã aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ropoto na'rata hawimhã, ãne na 're ãromhãimana mono zé hã robaba di. ⁹ Taha wa, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hã aibã hã, ãmro aibã na sipsaihuri õ nherẽ, timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã.

¹⁰ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Tane ze te bâ, damro ãna te za 're danomro pé.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te duré asa wama nharĩ za'ra:

— ã hã te ãma ãrowasu'uzé hã aihĩni da te 're ãwaihu'u za'ra mono da hã mare di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ãwaihu'u za'ra mono norĩ si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ãne hã. ¹² Aibã hã ni'wam norĩ hã 're ãpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norĩ si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibã hã ni'wam norĩ hã da te 're sihãri za'ra mono wamhã, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za duré ta norĩ hã mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã te za tihãiba hã te te 're sawi pese za'ra 'rãwi, 're mro za'ra mono tõ da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ si 're nomro mono da. Ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhã, te za tô ãma 're sõpré u'ãsi. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã, ai'uté te te ãazawizé wasu'u
Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17*

¹³ Tawamhã ma tô Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hã ï'rã nhisiwi, te te nasi ãma aza'ra sina, Timama ma, ãma mreme za'ra da. Tane nherẽ, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tô dama nharĩ za'ra ni, da te ïtẽme simro tã mono da, ai'uté norĩ hã. ¹⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tã. A'â we ïtẽme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. Æ norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ïhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ hã te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra. — Æne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁵ Tawamhã tinhib'rada, ï'rã nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hâiwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tô mo.

Aibã ïsibro pese wasu'u

Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30

¹⁶ Tawamhã nimahã båtã na ma tô aibã hã mo, Zezusihi u, te te sadanharĩ da. Æne te sadanha:

— Rowahutu'wa, e marĩ ïwẽ hã wa za 'manha, 're ïdanomro u'âsi mono zé hã te ïsina ï'uwaimrami da hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— E marĩ da, te ãne ïzadanha, marĩ ïwẽ hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono zém na hã. Misire 're ïmorĩ wẽ uptabi hã te 're hâimana. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma rob'ui'ééré hã 're 'madâ'â pese mono wapsi, te za asina ï'uwaimra, dadâ'â ãna 're ïdanomro u'âsi mono zé hã.

¹⁸ Tawamhã aibã te duré sadanha, Zezusi hã:

— E ma hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wa za te 're 'madâ'â pese.

Tawamhã asa te tãma tinha, Zezusi hã:

— “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawí 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhípese za'ra wa'aba mono õ di za. ¹⁹Duré aimama hã te za 're ìwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ìwē zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ìwē zô.” — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, aibã ma.

²⁰ Tawamhã ìprédupté hã ma duré ãma sada'ã apã, tô õ hã:

— Tô õhõ si, wa tô 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã te 're 'madã'ã pese, uburé. E marĩ, wa za 'manha, ãhã nhipai u hã bété.

²¹ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:

— Rowē na 're aihâimana mono zéb zô, 're rosa'rata mono wamhã, mo oto aimorĩ, uburé asibro hã dama wede mono da, da te aiwi ì'uiupra za'ra zé hã rob'uiprazé hã ìsibrob'õ norĩ ma, sômri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hãiwa ãma. Taha parip si te za we apã aimo ìtēme, ìsiré 're aimorĩ da oto.

²² Tawamhã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô aibã ìprédupté hã robzei ãna mo, tinhibro pese si te te sima sawi wa. ²³ Tawamhã ìsa'u ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ìsibro pese norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwē mono zéb u 're ìsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za. ²⁴ E niha te za awaru

ba'õmore hã ãsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ãzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ãsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁵ Tawamhã ãne ãmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã. Tawamhã wa wasisadanharĩ za'ra ni, ãma:

— ãsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'ã ãna 're ãdanomro u'ãsi mono zé hã.

²⁶ Tawamhã Zezusi hã te wa'madâ'ã pese za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã. Tawamhã, te te wa'madâ'ã pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marĩ hã te te 're ã'ab'manharĩ mono zéb da hã.

²⁷ Tawamhã Pedru te tãma siwasu'u, ãne:

— Wa norĩ hã wa tô wanhibro hã uburé rẽme pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. ãne wamhã, e marĩ te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're ã'anhomri mono da hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— ãne, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ãpodo hã wa za ro ãtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ãnhamra. ãsimasisizé ãwẽ uptabi ãma wa za 're ãnhamra, te 're da'ab'madâ'ã u'ãsi mono da oto. Tame te

za duré a norĩ wa'wa hã ãsiré 're anomro aba mono norĩ hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nhihudu mono bâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. ²⁹ Áté ni'wam norĩ hã te za tinhorôwa hã te te 're rême pese za'ra, duré áté tisisãawã norĩ hã, duré áté timama norĩ hã, duré áté ti'ra norĩ hã, duré áté tinhipti'a hã. Áté ãsiré 're nomro mono da, te za uburé marĩ hã te te 're rême pese za'ra. Ta norĩ ma, te za uburé marĩ te te 're ãrême za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ãhãmmana u'âsi mono te te tãma 're anhomri. Ta norĩ ma si te za dadâ'â ãna 're ãdanomro u'âsi mono zé hã te te tãma 're apisutu. ³⁰ Ni'wam norĩ hã dama ãpire na ti'ab ré 're hãmmana za'ra mono nherê, te za 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu da'ahã na, wapu na 're hãmmana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hãmmana za'ra mono nherê, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hãmmana za'ra mono da. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

20

Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ãhãmmana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã buru tede'wa hã bâdã 'rãiwatobro wi, ma tô mo, tãma ãromhuri'wa norĩ da hã, te te da'maipsisutu za'ra da, te te ãma tãma romhuri za'ra da, uwa 'ru na. ² Tawamhã te

te da'anhopētē wamhã, ma tô tãma pisutu za'ra, misi bātã na dapawa'âbâzéb uwaibaba te te ãma pawã'âbã za'ra mono da. Taha wa, ma tô ãma saze za'ra, tãma ïromhuri za'ra 'wa da hã. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, misi bātã na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na. ³Tawamhã mararé ma tô duré mo, bātã si'ré na, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ïrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tô duré aibã norĩ hã sōpētē za'ra, romhuri ãna taré da'rata ïsi'ubumro hã. ⁴Tawamhã ãne ma tô tãma nharĩ za'ra: “A norĩ wa'wa hã te za oto ai'aba'rúi wa'wa ïburu u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhã dapawa'âbâzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'âbã za'ra wa'wa.” ãne ma tô duré buru tede'wa hã tãma pisutu za'ra.

⁵ — Tawamhã ïburu u te oto ai'aba'rúi, te te tãma romhuri za'ra da. Tawamhã abzuma ma tô duré aibã norĩ hã sōpētē za'ra, buru tede'wa hã. Taha wa, te duré satōrĩ za'ra, ïburu na te te dame romhuri za'ra da. Bãdã sipra wi, ma duré sōpētē za'ra aibã norĩ hã, aimawĩ hã. Tô ôhõ si ma duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã ta norĩ hã te duré dazarina ai'aba'rúi. ⁶Tawamhã hãiwahã pesere te duré mo buru tede'wa hã, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ïrowede za'ra mono zéb u. Tawamhã aibã norĩ hã ma duré sōpētē za'ra aimawĩ hã, romhuri ãna taré da'rata ïsi'ubumro hã. Te te sōpētē za'ra wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra: “E marĩ wa, te taré asimroi wa'wa, bātã bã, marĩ hã dame 'manharĩ za'ra wa'aba ãna.”

⁷ — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã marĩ hã te te wama pisutu õ di, wa te tãma ïromhuri za'ra zéb da hã. Taha wa, marĩ na wa te dame romhuri za'ra õ di, ã bātã na hã.”

— Tawamhã buru tede'wa te duré tãma rob'ru za'ra: “Mo oto a norĩ wa'aba zama dazarina ai'aba'rúi wa'aba, ĩburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na.” Āne ma tō buru tede'wa hã satōrĩ za'ra.

⁸ — Tawamhã mara simeĩ wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ 'madâ'â'wai ma, te tinha āne, buru tede'wa hã: “Ma'āpé, uburé ĩma romhuri'wa norĩ zō aihârâ za'ra na oto, pawa'âbâ mono da. Tawamhã daza'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ, uimrehēne te za ĩpawa'âbâ na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ĩsãna'rata'wa norĩ hã ĩpawa'âbâ za'ra.” Āne ma tō tãma waihu'u, buru tede'wa hã.

⁹ — Tawamhã hâiwahâ pesere, romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã ma tō rob'uiprazé hã waibu hâiba mono bâ, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtâ bâ te te romhuri za'ra õ nherē. ¹⁰⁻¹¹ Tawamhã dawana romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ hã ma tō duré hâiba mono bâ waibu rob'uiprazé hã, aiwapsi. Tane nherē, te te waibui wamhã, ma tō tãma nharĩ za'ra, buru tede'wai ma, ĩsa'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ pawa'âbâ nhipai u, te te waibui õ wa. ¹² Āne te mreme nhiti'ru na tãma nharĩ za'ra: “Õ norĩ hã hâiwahâ si romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã misi bâtâ za'ratazé hã ma tō sina uprosi za'ra. Wa norĩ hã bété. Bâtâ bâ, wa te ĩromhuri za'ra hã, rowa'ro uptabi nherē. E niha bâ, ma bété õ norĩ zama tipawa'â hã waibu, aiwa wapawa'âbâ za'ra me.”

¹³ — Tawamhã aibâ norĩ siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hã: “Īsiwaihu, ĩwapari pese. Wa hã te aima 'manharĩ wasété õ di, āne hã. Oro āma ĩzaze za, bâtâ bâre ĩma romhuri da, tō misi bâtâ na

dapawa'âbâzéb uwaibaba te aipawa'âbâ da. ¹⁴ Ma tô dame asima ã'âri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tô ãsima wẽ, aiwa aipawa'âbâ za'ra wa'aba ne te pawa'âbâ za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ãsãna'rata za'ra norĩ hã. ¹⁵ Te ãsima ãwẽ zéb zarina, ãte rob'uiprazém na te da'apawa'âbâ wamhã, e ãwasédé wa tô 'manha. Mare di. ãwasédé hã te 'manharĩ õ di. Áté taré dama ãnhopru wa, ma tô ãzada asahi, bãtã bã te te ãma romhuri za'ra õ nherẽ, bãtã na dapawa'âbâzém na te pawa'âbâ za'ra 'ru te.” ãne ma tô buru tede'wa hã tãma siwaihu'u, tãma ãromhuri'wai ma. — ãne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

¹⁶ Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã timreme na wama 'rãsutu za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire na ti'ab ré 're hãimana za'ra mono nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono si te za te te tãma 're pisutu za'ra, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — ãne ma tô timreme na wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, si'ubdatõ ãma za ãdã'ãzém na ãsiwasu'uzé, ãhãiwa'utuzé me

Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34

¹⁷ Tawamhã wa norĩ hã Zeruzarẽ u wa oto ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Wasi'aba'réi ré, ma tô wahãiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, 12 na wahãiba za'ra ma. ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

18 — Īwāpari pese za'ra wa'aba. Āhāna, wa Zeruzarē u ai'aba'rē ni. Tame wa hā dasiré ĩpodo hā te za dasima ĩhāiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norī ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norī ma zama. Ta norī hā ĩwasédé te te ĩ'āma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwīrī da, dasiwi. 19 Taha zarina te za oto zudezu'ō norī ma siwi ĩhāiba nho. Tawamhā te za ĩ'āma tiwa'ē za'ra, zudezu'ō norī hā. Te za ĩ'āma wasété za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'rāmi na dasiwi ĩzasōmri ni hāiwi, ĩdā'ā da. Tane nherē, bādā maparane ĩ'āma si'utōrī ō ré, wa za apā hāiwa'udu. — Āne ma tô wama siwaihu'u sirōmo za'ra, Zezusi hā.

Zebedehe mro, Zezusihi wi, te te ĩrowaptērēzé wasu'u, ti'ra norī ma

Marcusi 10.35-45

20 Tawamhā Zebedehe mro hā ma tô Zezusihi u mo, ti'ra si'aibā norī siré. Ītēme morī wamhā, tāma pire wa, ma tô tāma aiwē'ē, ti'ra norī ma, te te tiwi rowaptērē da.

21 Tawamhā Zezusi hā te pi'ō sadanha, āne:

— E marī ma tô asima ĩwē, te aima āma ĩ'uwaimrami da hā.

Tawamhā pi'ō te asa tāma tinha:

— Ma'āpé, ĩ'ra norī ma, tāma ropisutu sirōmo zahuré na, danhib'apito simasisizēm na asimire niwī duré asimi'e niwī dama pire na 're simasisi u'āsi zahuré mono da, za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā da'āma ĩsib'a'uwēzéb āma hā. — Āne te Zezusihi wi rowaptē, ti'ra norī ma, pi'ō hā.

22 Tawamhā Zezusi hā te ĩ'ra norī ma oto rowasu'u zahuré, āne:

— E marĩ da, te rosa'rata ãna asina ĩzadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ětē, dawĩ ĩsisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di, za te ĩrobzépata za'ětē ne, ĩrobzépata aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré, Zebedehe 'ra norĩ hã:

— ĩhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã. — Āne ma asa tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, Zezusihi ma.

²³ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tô ĩsine ĩrobzépata za'ětē 'wa. Tane nherē, ĩsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã, ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩmhã. ĩmama te te ĩpisutu za'ra norĩ si te za dama pire na ĩ'rata 're hãimana u'ãsi za'ra. Ta norĩ hã te pisutu za'ra õ di za, wa hã. — Āne te tãma siwasu'u zahuré, Zezusi hã.

²⁴ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã 10 na wahãiba za'ra hã, Zebedehe 'ra norĩ mreme wa te wapari za'ra wamhã, wa tô sada wanhiti'ru za'ra ni. ²⁵ Taha wa, Zezusi hã te sima wazô tihârâ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô. Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã te pire up-tabĩ na dama 're hãimana za'ra. Sa'ětē te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĩsimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da. ²⁶ Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĩ'maipawaptob u'ãsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna. ²⁷ Duré

'râwi asima aipire uptabi na 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwẽ uptabi aba wamhã, pawâ'âbâ ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ã'mairomhuri wẽ wa'aba mo. ²⁸ Tane duré, wa hã dasiré ãpodo hã da te ãma 're romhuri za'ra mono da, we ãmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datẽme mo, ãsihâiba zawi ãna dazada ãdâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. — ãne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

*Zezusi hã, ãtob'a norĩ te te ãpese zahuré zé wasu'u
Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43*

²⁹ Tawamhã wa norĩ hã wa tô ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'rei wamhã, da'ahã na ma tô wazarina hã ai'aba're ni. ³⁰ Tawamhã aibã ãtob'a norĩ hã bådãdi waptoma ãsimasisi zahuré hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bådãdi na ãsababa za te te ãro'razãri zahuré na hã. ãne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahãrã zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'êzé na.
— ãne te nasi sina 'mahãrã zahuré, ãtob'a norĩ hã.

³¹ Tawamhã da'ahã na Zezusihi zarina ãdasi'aba're norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra, ari'iwi simasisi zahuré da. Tane nherẽ, sa'ëtẽ te nasi sina 'mahãrã zahuré, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipẽ'êzé na.

³² Tawamhã ma Zezusi hã ã'rata mazazãri zahuré, bådãdi wa. Taha wa, te 'mahãrã zahuré, ãtob'a norĩ hã:

— E marĩ te asima ãwẽ wa'wa, te aima ã'manharĩ aba da hã.

³³ Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wẽ ni. — ãne ma tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, ãtob'a norĩ hã.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãma tipẽ'ẽzé zahuré, ãtob'a norĩ ãma. Taha wa, ma tô tãmo upi zahuré, apã tãmo wẽ zahuré da. Te te tãmo upi zahuré wi, awa'awi ma tô tito pese zahuré. Te te rob'madã'ã wẽ zahuré di oto. Tawamhã Zezusihi zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

21

Zezusi hã, Zeruzarẽ u datẽme ãwisizé wasu'u

Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

¹ Tawamhã wa norĩ hã wa tô oto ai'aba'ré ni, Zezusihi siré, Zeruzarẽ u. Tawamhã wa tô rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'õtõ nhisi u. Oriwera na etẽ 'rãihã nhisi ãma 'ri wa'õno hã. Wa te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã maparane wa'mazatõ sisõwa, 'ri wa'õtõ u. ² ãne ma tô satõrĩ zahuré:

— Õwa te za ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Tawamhã aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hã ãsãmri 'wa, butu wazi na da te ãma wasisi haré, ãsa hã. Tame te duré ã'ra hã ãsiré za. Tawamhã te za ãwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ãma saprõni aba da. ³ Tawamhã ni'wa hã awaru po'repore, sahuré we ãma ãsaprõni aba na te te asadanharĩ aba wamhã, ãne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa, asa: “Wanhíb'apito hã marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa we sô wanem ni, wa te tãma saprõni zahuré da.” ãne hã tãma waihu'u aba wi, te za ãma asazei wa'wa, sahuré we ãma saprõni

aba da, awaru po'repore hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

⁴ Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ãrob'ui'ééré sirõmo zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô Zezusi hã ãne tãma pisutu zahuré, awaru po'repore te te ãtẽme saprõni zahuré da. ãne duréihã ãma ãrob'ui'ééré siro hã:

⁵ “Ma'ãpé, tãma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ã na êtẽ 'rãihã nhisi ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ma, ãne:

‘Õhõta te we oto atẽme timorĩ 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hã. Ta hã dazada 're ãhâimana mono õ hã ãsimizawi pe hã te we ãma mo, awaru po'repore na, ãpréduptém na hã.’ ”

ãne duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré hã, Zeruzarẽ ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ma hã.

⁶ Tawamhã Zezusi te te tãma ãpisutu zahuré zéb zarina, ma tô awaru po'repore norĩ zô tineb zahuré, wasiré norĩ hã. ⁷ Tawamhã, te te sãmri zahuré wamhã, ma tô apã saprõni zahuré Zezusihi u, awaru po'repore hã ã'ra ré. Tawamhã tisi'ubuzém na ma tô tãma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma tô ãma darõno Zezusi hã, ãma morĩ da. ⁸ Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô dasi'ubuzém na tãma waptã za'ra ni bådãdi na, ãsisiwi ãmorĩzéb da hã, dama pire wa, sô 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama ma duré tãma waptã za'ra ni. ⁹ Tawamhã Zezusihi nhowa ãdasi'aba'ré norĩ hã duré ãsarina ãdasi'aba'ré norĩ zama te nasi dasima 'mahãrã za'ra ni, ãne:

— Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhib'apito zadawa para, te we

oto mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwẽ si te te tãma 're pisutu u'âsi mono neza. 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hãiwa ãma 're ãsãmra mono ãma, wei watẽme te te satõrĩ wẽ te. — ãne te nasi dasima 'mahãrã za'ra ni, da'ahã na.

¹⁰ Tawamhã Zeruzarẽ u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ãwa 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô da'ahã uptabi na 're dasiwairõtõ, da te dasima 'mahãrã za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadhanarĩ za'ra ni, ãne:

— E 'wa hã, õ hã bété.

¹¹ Tawamhã Zezusihi zarina ãdasi'aba're norĩ hã ma tô dama nharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ma:

— ã hã Zezusi, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi hawi we ãmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. — ãne ma tô ãsiré ãdasi'aba're norĩ hã dama wasu'u za'ra.

'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ãdazate mono zé wasu'u

Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹² Tawamhã Zezusi hã ma tô oto ãzé, 'ri 'rãihã u, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawĩ marĩ uipra'wa norĩ zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô te te sate, rob u. Wedeza hã rob'uiprazém na te te dawĩ ãma 're ãsaprĩ za'ra mono norĩ te hã ma tô te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ãwede za'ra mono norĩ simasisizéb zama. ¹³ Tawamhã Zezusi hã ãne te tãma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'ééré, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono mreme na: “Ïnhorõwa hã ãwa ãma 're ãdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” ãne te tinha. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ma tô ãwa asima ãma 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ãsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ãsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. ãne duréihã ai'ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, ãbaihã na hã. — ãne na ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hã.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawĩ wa'ra 're, zahadu sãmra ré, ma tô da'ahã na ãtẽme dasito, ãtob'a norĩ hã ãmorĩ waihu'u'õ norĩ zama. ãtẽme dasito mono wamhã, ma tô da'apese, uburé ãhãzé ré norĩ hã. ¹⁵ Tawamhã ai'uté norĩ hã ma tô nasi sima 'mahãrã za'ra, ãne: “Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono.” ãne te nasi sima 'mahãrã za'ra, 'ri 'wawĩ wa'ra 're, sãmra ré. Tawamhã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ãpire norĩ hã tisiré ma, duré ãsimiroti na rob'ui'ééré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, ai'uté norĩ te te nasi sima ã'mahãrã za'ra zé hã te te wapari za'ra wamhã, duré tinhimiromhõsi na Zezusi te te 're ãda'apawapto mono zé te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihĩ zãda.

¹⁶ Tawamhã ta norĩ hã te Zezusi hã siwi sadanha:

— E wapari õ di, ai'uté norĩ mreme hã. E asina sadawa uwati za'ra ãna. — ãne te tãma nharĩ za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã Zezusi hã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wa tô wapari za'ra. A norĩ wa'wa hã bété. E sôré za'ra wa'aba õ di, wahi'rata nhimi'ui'ére hã: “Ai'uté norĩ ma, ma tô ïwaihu'u sirõmo za'ra, ai'utépré norĩ ma zama, ïwê na si ai'ãma 're wata za'ra mono da.” ãne ma tô wahi'rada hã ï'ãma rob'ui'ére siro, ïbaihã na hã. — ãne ma tâma waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã te oto ïhawi timorĩ za'ra, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tame a'â sõtõ da.

*Pidera wede ma, Zezusi te te ïnharĩzé wasu'u
Marcusi 11.12-14, 20-25*

¹⁸ Tawamhã mararé ma tô Zezusi hã apã mo Zeruzarê u, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ me. Morĩ ré, ma tô mra hã tĩwĩ, Zezusi hã. ¹⁹ Tawamhã wede hã ma tisã, bådãdi zada'ré ïsa hã. Pidera na wede nhisi hã. Te te sãmri wamhã, ma tô ïtême apa, te te sabu da, ï'rã zô. Tane nherê, 'rãĩ ãna te za, ïsui ré si. Tawamhã pidera wede ma, te oto tinha:

— Niwa ï'ai'rã da hã, mare di za oto. Ai'rã'õ u'ãsi, te za oto 're asa mo. — ãne te wede ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã awa'awi ma wede hã tiwede're oto. ²⁰ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madã'ã za'ra wamhã, wa tô ãma watob'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tô Zezusi hã wasiwi sadanharĩ ni, ãne:

— E niha ma awa'awi tiwede're, pidera wede hã.

²¹ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã 're wawã za'ra wa'aba mono ãna, õhõ si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za marĩ hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo ïsadawa para, wa hã pidera wede ma, te ïnharĩ ne,

ãne hã aiwa. Ôhõta êtê 'rãihã te za. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã ma ãnharĩ za'ra wa'wa, 'rãwi sisa'o'o da, ãi ba waptã'ã da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tô ãi ba waptãrã, êtê 'rãihã hã. ãne 'Re ãhãmãna u'ãsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô ãsadawa para, marĩ ãwẽ hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherẽ, ãne hã. ²² 'Re ãhãmãna u'ãsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marĩ na tiwi 're rowaptêrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za te te aima ãma 're a'uwa'imrami 'wa. — ãne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsirẽ 're ãwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburẽ marĩ hã te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zẽb zõ, da te dasiwi ãsadanharĩzẽ wasu'u

Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô apã mo, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhorõwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã ma tô ãtẽme aimasa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, ãne:

— E 'wa sadawa para, te bétẽ ãne hã marĩ hã dama 're ã'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za a'ã asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. Tawamhã ã'uwaibaba, ãma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aima wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ã'ab'manharĩ mono na hã. ²⁵ ãne wa za asadanharĩ za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ

bété. E 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — ãne ma tô Zezusi hã sadanharĩ za'ra, te te tãma waihu'u za'ra da, a'â.

Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanharĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame.” ²⁶ Tane nherẽ, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, wa za wasina waphi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharĩ za'ra õ'umnhasite. E marĩ wa. Zuwã Batita hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ãmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. — ãne te 'rãwi sima nharĩ za'ra.

²⁷ Tawamhã Zezusihi ma, te oto asa nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zé hã.

Tawamhã Zezusi hã asa ma tizadawa na tãma wa'rãmi za'ra:

— Tane tô. A norĩ wa'wa hã ãma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marĩ hã te dama 're ã'ab'manharĩ mono na hã. — ãne ma tô Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ ma hã.

Aibã hã, ã'ra poto'rada hã te te sina ãsadawa zamarĩzé wasu'u

28 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ãne:

— Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra. Maparane ã'ra hã. Tawamhã ti'ra poto 'rata ma, ma tô rob'ru, ãne: “Ï'ra, mo oto aimorĩ buru u, romhuri da, ã bãtã na.”

29 — Tawamhã asa te tãma tinha, ã'ra poto'rada hã: “Te ãsima rowẽ õ di, ãmorĩ da hã. Wa za nhamra u'ã.” ãne ma tô timama ma waihu'u asa. Tane nherẽ, te te ãnharĩzém na ãma ronomro wapsi, ma tô tinhimirosa'rata na ãma saprĩ. Taha wa, ma tô oto mo buru u, te te romhuri da.

30 — Tawamhã ti'ra hãiba amoi ma, te duré rob'ru, ãdub'rata ma, te te ãrob'ruzém ne, buru u morĩ da, te te romhuri da. Tawamhã ã'ra hã te asa tãma tinha, timama ma, ãne: “Wẽ di tô, ãmama. Wa za tô mo, te romhuri da.” Tane nherẽ, ta hã timama mreme hã awa'awi te te saze nherẽ, morĩ õ di, buru u.

31 — E 'wa hã tawamhã, timama te te sina ãsaze hã te te tãma ãrob'ruzéb uwaibaba, ãmorĩ da hã. E ãdub'rada. E ãno. — ãne ma tô Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, duré zudezu norĩ ma rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Dama ãpoto'rada ma tô timama mreme hã sina saze.

Tawamhã Zezusi te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Tane tô. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã duré pi'õ hã aibã zô si siwa'ru 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, ta

norĩ hã aré 're hâimana wasété za'ra mono nherẽ, áté te za 're sisisi, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwe mono zéb u hã, ta norĩ si tô sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã áté dame 're asisisi aba mono õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ³² Zuwã Batita hã ma tô aré atẽme timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're ã'awẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wẽ wa'aba mono zéb da hã, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ãsimirowasu'u na hã ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ si ma tô ãma saze za'ra ãsimirowasu'u na hã, pi'õ hã aibã zô si siwa'ru 're ãhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ta norĩ hã atõmo na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono nherẽ, a norĩ wa'aba zama asimiroso'rata na 're saprĩ za'ra wa'aba mono õ di, ãsimirowasu'u na ãma 're ãsaze za'ra wa'aba mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ ma, duré dama rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Buru na romhuri wasété'wa norĩ wasu'u
Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19*

³³ Tawamhã Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra:

— ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré etẽ nhisiwi sada ab're, ãwa uwa 'rãi watizéb da hã, ãwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ãsipsaihuri norĩ zô, dasipapara

rob'madâ'âzéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ĩburu hã te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédub za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'â sãmra da. ³⁴ Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã satõrĩ za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'â'wa norĩ te te tãma ĩpo'o za'ra zô. ³⁵ Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ĩsatõrĩ za'ra hã siwi waibu, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ ma, ma tô rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azã. Ĩhãiba amo ma duré siwi tĩwĩ. Ĩhãiba amo ma duré êtē na siwi u'a za'êtē, dâ'â da. ³⁶ Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satõrĩ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, ahã na. Tawamhã, ta norĩ hã buru u sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manharĩ wasété za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. ³⁷ Tawamhã 'rãwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: “Ĩ'ra si'aibã hã te ĩtēme satõrĩ za'ra wamhã, áté te za siwi hãiba wazé.” Āne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satõ, tãma ĩburu 'madâ'â'wa norĩ u. ³⁸ Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te āne sima 'mahârã za'ra: “Ōhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da.” Āne na ma tô sima 'mahârã za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã.

³⁹ — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tĩwĩ, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Āne buru

tede'wai 'ra wasu'u 'rāsudu hã.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, ãne:

— Buru tede'wa hã tiburu u apã wisi wamhã, e marĩ te za tãma 'manharĩ za'ra, tãma ãburu 'madã'ã'wa norĩ ma hã.

⁴¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Buru tede'wa hã ãma pẽ'ẽzé za'ra ãna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibã ãwasété uptabi norĩ hã. Tawamhã te za duré da'apisutu, dama ã'umha hã tãma ãburu 'madã'ã'wa da hã. Ta norĩ hã te za ã'uwaibaba si te te tãma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rã hã, 're 'rã prédub za'ra mono wa. — ãne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te oto sina ãma simiré'é êtẽ na, ãne:

— Oro 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ãne ãbaihã na rob'ui'ére hã:

“Êtẽ tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ãwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'ãsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ãsa'wari mono da hã.

Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'ãsi za'ra, wa norĩ hã.”

ãne duréihã wahi'rata nhimi'ui'ére na rowasu'u hã.

43 — Êtê tomhâpâ wê hã da te dasiwi ïwê'õ ne, a norĩ wa'wa hã asiwi 're ïwê'õ za'ra wa'aba mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wê, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'u'wê, ïsimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norĩ ãma. Tô sena, wa ãne na aima waihu'u za'ra wa'wa. 44 Duré, êtê tomhâpâ nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ïsipru pese za'ra mono ne, te za ïwê'õ'wa norĩ hã hã za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Duré êtê tomhâbâ hã zé'a 'manharĩ nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ïpru pese za'ra mono ne, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono wê'õ'wa norĩ si hã za'ra. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'u'wê za'ra mono õ di za. — ãne ma tô Zezusi hã sina ãma simiré'é, êtê wasu'u na hã.

45 Tawamhã sasedoti ïpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, Zezusi te te ãma ïromnhimiré'ézé hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô õ norĩ udâna te te ãma ïromnhimiré'é mono na hã. 46 Taha wa, ma tô aré sima hãiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te dasiwi sêrê da, Zezusi hã. Tane nherê, ma tô dama tipahi za'ra aibâ norĩ hã, Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ïmorĩ na da te 're saze za'ra mono wa, da'ahã na.

22

Dasina damrozém na dasai ahã wasu'u Rucasi 14.15-24

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, ãne:

² — 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'u'wê mono zém na wa za duré aima ãma romnhimiré'é

za'ra wa'wa, ãne. Apito 'ra si'aibâ hã tâma mro wẽ te, tâma ãrowẽzéb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharĩ da, sa'ëtẽ na, ti'ra mrozém na hã. ³ Tawamhã ma tô ãsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tâma ãromhuri'wa norĩ hã satõrĩ za'ra, dazô hãsi da, ãtẽme dasihutu da, ãsiré dasaihuri da. Tane nherẽ, ta norĩ hã te te te sima rowẽ za'ra õ di, ãtẽme si'aba'ré da hã, ãsiré ãsaihuri da hã aré. ⁴ Taha wa, te duré apito, tâma ãromhuri'wa norĩ hãiba amo hã satõrĩ za'ra, ãne: “Mo oto ai'aba'réi wa'aba, aré sô ãhârâ 'rata za'ra norĩ zô. Tawamhã ãne te za tâma ãzadawa wasu'u za'ra wa'wa: ‘Powawẽ norĩ hã, duré powawẽ zapu da te dasima ãhãipese za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marĩ hã dasiwi 'rã'õtõ ni, dasa da te ãhurizéb da hã. Taha wa, te za we ãtẽme ai'aba'réi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ã'ra ãma ãmrozém na.’ ãne te za ta norĩ ma ãzadawa wasu'u za'ra wa'wa.” ãne ma tô apito hã tâma ãromhuri'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrĩ za'ra wa, te oto sô ai'aba'ré.

⁵ — Tane nherẽ, sô ãhârâ 'rata za'ra norĩ hã sô simipari za'ra õ di, ãtẽme si'aba'ré da, ãsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra ãna ma tô ni'wam norĩ hã tibururu u ai'aba'ré, duré tinhimiromhurizéb u hã. ⁶ Ni'wam norĩ hã ma tô apito ma romhuri'wa norĩ hã siwi waibu. Te te waibui pari wamhã, ma tô niha tâma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé. ⁷ Tawamhã apito hã tâma ãromhuri'wa norĩ, da te ã'uprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese. Taha wa, tâma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô ãtẽme satõrĩ za'ra, tâma ãromhuri'wa norĩ, da te tiwi ã'uprosi za'ra u.

Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô uprosi, ta norĩ hã. Ma tô duré ta norĩ nhorõwa hã te te 'ri su, 'ri nho'õmo wa, aré tãma 're ãsimasa mono hã. ⁸Taha pari, ma tô duré sô hã, tãma ãromhuri'wa norĩ zô, aimawi norĩ zô. Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra: “Dasazéb da hã tâibã ma tô api pari za'ra ni, ã'ra ãmrozém na dasa da te ãhurizéb da hã. Tane nherê, sô ãhãrã 'rata za'ra norĩ hã we si'aba'rei õ di. ãbare ma tô ta norĩ zô rowasédé hã tiwatobro za'ra, sô ãhãrã za'ra nherê, te te ãwapari za'ra õ wa. ⁹Taha wa, te za oto dazô ãropéi wa'aba mo 'ri nhi'rity mono bã, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopêtê za'ra wa'aba mono sidâpãsi.” ãne te satõrĩ za'ra, apito hã.

¹⁰ — Tawamhã te oto ai'aba're, 'ri nhi'rity mono bã, dazô sõpré mono da. Tawamhã te te danhopêtê za'ra mono sidâpãsi, ma tô te te dazatõrĩ za'ra da'ahã na, 're ãdanomro wê mono hã, 're ãdanomro wasété mono norĩ zama. Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô 'ri 're wa'wa nho'u hã dasiwi sitom ni, apito 'ra ãmrozém na dasai u, dasi'rã'õtõ wa. ¹¹Tawamhã apito hã ma tô datême ãzé, dasi'rã'õtõzéb u, te te da'ab'madã'ã da. Datême sébré wamhã, ma tô aibã hã 'madã'ã pese, dasina damro wa, da'uzazé hã te te dame sima 'manherê õ wa, ãhã wê hã. ¹²Tawamhã ãne te sadanha, apito hã: “ãsiwaihu, e niha bã ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé hã we dame asima sêrê ãna.” ãne te sadanha.

— Tawamhã aibã hã te ari'iwi za, niha te te tãma nharĩ waihu'u õ wa, te te tãma ãma upai wa. ¹³Tawamhã apito hã ma tô ãne tãma ãromhuri'wa norĩ ma nharĩ za'ra: “Ma'ãpé, ã hã aibã hã asiwi ãri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi

aba da, rob u asiwi mei wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pẽ'ézé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'ětē wa." ãne ma tô apito hã tâma waihu'u za'ra. — ãne na ma tô Zezusi hã tâma ãma romnhimiré'é za'ra.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãne na timreme na 'rãsutu:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'ahâ uptabi na dazô 're hârâ mono nherẽ, da'umro na si te za da'ãma 're sib'a'uwẽ. — ãne na ma tô Zezusi hã timreme na tâma 'rãsutu za'ra.

Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're ãpo'o za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26

¹⁵ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô ai'aba're Zezusihi nheti, si'rã'õtô da, a'â. Si'rã'õtô wamhã, ma tô sima ãma roti za'ra, Zezusi hã te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tâma ãma upa za'ra zô, te te tâma ãma upa za'ra wa, da te dasiwi wẽ'ô da, duré da te dasiwi âri da. ¹⁶ Tawamhã Zezusihi u ma tô 'mazatõrĩ za'ra, tizadawa zapari'wa norĩ hã, apito Erodihi nhimiroti wẽ 'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusihi u sihutu wamhã, ãne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhipese õ na 're aihâimana mono zém na hã wa tô aiwaihu'u za'ra ni. Tô sena na te ãwẽ na si dama 're ãrowasu'u u'âsi mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti hã da te dasiwi 're wẽ'ô za'ra mono nherẽ, te tô õhõ na si dama 're ã'aroti u'âsi mo. Duré ni'wam norĩ hã dama pire na 're hâimana za'ra mono nherẽ, aimawi hã aima 're hâimana mono õ di. Aiwapsi te 're dahâimana za'ra, aima hã. ¹⁷ Taha wa, wa za oto wa norĩ hã wasiwi

asandanharĩ za'ra ni, ãne. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri zarina. E 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, wê di, ãne hã. E tãma wê ô di. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na asimirosa'rada hã, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te siwi sadanha, Zezusi hã te te ãma tãma upa za'ra zô, timreme na hã.

¹⁸ Tawamhã tinhimirosa'rata wasété zarina te te sima ãma ĩroti za'ra zé hã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, ma ãne tãma tizadawa na wa'rãmi za'ra:

— A norĩ wa'wa hã te asadawa nhipese na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da, te ãne na asiwi ĩzandanharĩ 'wa, ĩmreme na te aima ãma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ĩwê'ô wa'aba da.

¹⁹ Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩma 'mai'ãri aba pé, te 'madâ'â da, romanu norĩ nhĩb'apito ma, da te tãma 're ĩpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé ĩsapotore hã.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé ĩsapotore hã tãma 'mai'ãwisi ni. ²⁰ Tawamhã Zezusi hã te te 'madâ'â wamhã, te oto sadanharĩ za'ra:

— E 'wai hãibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, ãma hã.

²¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— ã hã, Roma ãma danhib'apito hãibarĩ, duré taha nhisi ui'ééré.

Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Taha wa, Roma ãma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina, marĩ hã tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apã, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã ĩsimiwada'uri zarina

si tãma 're ãsõmri za'ra wa'aba mo apã, ãte wa, marĩ hã. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²² Tawamhã parizezu norĩ zadawa zapari'wa norĩ hã ãne na te te wapari za'ra wamhã, ma tã õma titob'uzu za'ra. Tawamhã Zezusihi ãma, marĩ te te 'manharĩ za'ra ãna, ma tã ãhawi ai'aba're, apã.

Dahãiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi ãsadanharĩzé wasu'u

Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40

²³ Tawamhã sadusezu norĩ hã ma duré ãtẽme aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanharĩ da, tin-himirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra zõ. Ta norĩ hã 're dadã'ã za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ãroti za'ra mono. ²⁴ Tawamhã, Zezusihi u simasa wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, duréihã wahi'rada Mozési hã ma tã ãne dama rob'ui'ééré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na: “Aibã hã 'ra õ ré, 're dã'ã za'ra mono wamhã, te za ãno hã ãma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, ãwasu'u hã si'utõrĩ tã da, ãsédé'aba wasu'u hã.” ãne na Mozésihi nhimi'ui'ééré hã, wahi'rata norĩ ma hã. — ãne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ hã. ²⁵ Tawamhã Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, ãne:

— Dasisãnawã si 're ãhãimana za'ra mono norĩ wasu'u hã wa za oto aima wasu'u za'ra ni. Ta norĩ wasu'u hã wa te waihu'u za'ra da, wa za ãma asadanharĩ za'ra ni za. Dasisãnawã si hã ma tã wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norĩ hã 7 na ãhãiba za'ra hã, aibã norĩ hã. Tawamhã ãpoto'rada hã ma tã timro. Mro nheré, ti'ra hã sisõ'a ré te te 'maipoto õ ré, ma tã dãrã. Taha wa, ã'uirĩ

na ma tô ãsõsi hã ãma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina. ²⁶ Tawamhã ãsõsibi zama ma tô dêrã, 'ra õ ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hã ãma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhã taha zama ma duré dêrã, ti'ra hã sisa'u te te 'maipoto õ ré. ãne zarina ma tô uburé ãdub'rata norĩ hã dê'ã sidãpãsi, nasi ãma timro za'ra aré, sisõwa're're. Tawamhã uburé ma sisarina ai'utõrĩ za'ra, 'mai'ra õ ré. ²⁷ Tawamhã pi'õ zama ma tô duré dêrã, timro norĩ zarina. ²⁸ Aibã norĩ hã 7 na ãhãiba za'ra hã ma tô pi'õi ãma siparabãsi nasi ãma timro za'ra. ãne ma tô tãma tiromhãimana za'ra. Tawamhã e 'wai mro uptabi za bété pi'õ hã, ab're hawi 're dahãiwa'utu za'ra mono wamhã. — ãne te Zezusi hã siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Ab're hawi apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã aima ãwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tô ãma ã'upa za'ra wa'wa, asimirosa'rata na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ãdahãiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima ãwaihu'u za'ra wa'aba õ zarina, ma tô asimirosa'rata na ãma ã'upa za'ra wa'wa. ³⁰ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ab're hawi apã te te 're ãdahãiwa'utu mono wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahãimana u'ãsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna. ³¹ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ab're hawi te te 're ãdahãiwa'utu mono zém na, a norĩ wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono õ di. E 're sõré za'ra wa'aba mono õ di bété, duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ééré hã, wahi'rada Mozésihi ma, ãsiwasu'uzé hã, ãne na hã: ³² “Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ãhãimana u'ãsi, duré Izatihi

nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Abra'ã norĩ uirĩ na nherẽ, Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norĩ hã dawi 're dâ'â za'ra mono nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, 're dâ'â za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô ãsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, ãsib'apito za'ra na aré siwasu'u õ di. — ãne ma tô Zezusi hã Abra'ã norĩ wasu'u hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

³³ Tawamhã ãne hã da'ahã uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ãsimirowasu'u na hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti ãpire uptabi wasu'u

Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28

³⁴ ãne na Zezusi hã te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, ari'iwĩ te oto aimasa, sadusezu norĩ hã, niha te te ãma sada'âbã waihu'u za'ra õ wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hã.

Tawamhã parisezu norĩ hã ãne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô sitẽme ubumro a'â, Zezusihi u siré si'aba'ré da. ³⁵ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hã tô parisezu norĩ siré hã ma tô Zezusi hã sadanha, te te tãma ãma upa zô, te te pibu da, ãne:

³⁶ — Rowahutu'wa, e ma hã bété, danhipai u ãpire uptabi hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'éré hã, ãbaihã na hã.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã asa te tãma tinha, ãne:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ãpire uptabi hã, ãne: “Re ãhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ãsimiroti na ãma 're ãrosa'rata u'âsi za'ra

wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tãma 're ãromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo.” ³⁸ ãne 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ãpire uptabi wasu'u hã. ³⁹ Duré 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti amo hã, aiwa ãpire uptabi hã, ãne: “Te za 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ãwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ãwẽ zô.” ãne ãsimiroti amo hã ãpire uptabi hã, Mozési te te ãma ãrob'ui'éérézé hã. ⁴⁰ ã norĩ si, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ã'arob'ui'ééré mono hã duré ãsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama te te ãma 're ãrob'ui'ééré za'ra mono zé hã, e marĩ te ãma wasu'u za'ra, ã norĩ hã. Tô õ norĩ na si te ãma rowasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono, da te dasiwi 're ãsawi pese za'ra mono zéb da hã, duré 're ãdasisawi pese za'ra mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

Danho'reptui'wa na Zezusi te te ãda'azadhanharĩzé wasu'u

Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44

⁴¹ Tawamhã parisezu norĩ hã zahadu siré hãimana za'ra ré, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, ãne:

⁴² — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te ãpisutu na, we datẽme ãmorĩ na hã. E 'wa sihudu na ma bété a norĩ wa'wa hã ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. — ãne te duré asa tãma nharĩ za'ra.

⁴³ Tawamhã Zezusi te duré tãma rowasu'u za'ra:
 — Tane wamhã, ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, ãne na hã. Duréhã apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te ãpisudu hã. 'Re ãhãmãna u'ãsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'ééré hã, ãne hã nomro za:

⁴⁴ “Re ãhãmãna u'ãsi mono, ma tô ãnhib'apito ma tinha, ãne:

‘Ï'rata te za 're asãmra mo ãnhimire niwĩ, dama aipire na ãsiré 're aihãmãna u'ãsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hãmãna za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hãmãna za'ra mono da oto.’ ãne ma tô tãma waihu'u.”

ãne apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'ééré hã.

⁴⁵ Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherẽ, e niha te za ãsihudu si 're hãmãna, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te ãpisudu hã. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne na te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

⁴⁶ Tawamhã ni'wa hã te te ãma sada'ãbã waihu'u õ di oto, Zezusihi zãda, 're ãsiwamnhãsi za'ra mono norĩ hã, parisezu norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã timreme na te te tãma ãma upa za'ra zô, te te siwi sadanharĩ waihu'u za'ra õ di oto ta norĩ hã, te te sina mreme wazéb za'ra wa oto.

Parisezu norĩ hâimanazé wasu'u
Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46

¹Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rowasu'u, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma zama, ãne:

² — 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã duré parisezu norĩ hã dama pire za'ra di, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te ãma ãrob'ui'éérézém na te te dama 're ãrowasu'u za'ra mono zéb da hã. ³ Taha wa, parisezu norĩ nhimiroti hã te za 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, 're ãhâimana za'ra mono zéb zarina, ãsine 're ãihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Te te dama 're ãroti za'ra mono zém na si 're sõpré mono õ wa, ta norĩ hã. ⁴ Danhoihi waptob ãna, marĩ ãpire uptabi hã da te 're 'wasari mono da, da te dama 're ãromnhibu za'ra mono ne, te ta norĩ hã tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nherẽ, da te dasina 're ãuwaimrami za'ra mono zéb da hã. Tane nherẽ, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, ãma 're ãdanomro wẽ mono zéb da hã. ⁵ Taré da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da, te marĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra, danho'a. Powawẽ hã 'manharĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'ééré na ãbaihã nhemezébre hã ãsa'ëtẽ uptabi na si te ãma 're si'uihã wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wẽ mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hãpa za'ru pa ré na 're si'uza za'ra. ⁶ Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama ãpire norĩ simasisizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hã

're ĩsimasa mono zéb 'remhã. ⁷ Te duré te te sima 're wẽ za'ra, dama ĩpire norĩ hã damreme ĩpire na da te 're ĩsawi za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahâ na 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb ãma hã. Te duré te te sima 're wẽ za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhã, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're ĩdapire za'ra mono norĩ 'mahârâzém na. ãne te ta norĩ hã uburé marĩ hã te te sima 're wẽ za'ra, dama ĩpire zarina, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. ⁸ Tane nherẽ, te a norĩ wa'wa hã simisutu asisãnawã 're anomro aba mo, asiré ĩsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito wa'wa hã. Taha wa, “rowahutu'wa” na dama aiwaptẽrẽ pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. ⁹ Dawaptẽrẽ pire wẽ te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa hã 're hâimana hâiwa ãma, siwaprosi. ¹⁰ Wa hã misire Asib'apito za'ra wa'wa hã wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwétési te te ĩpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za, danhib'apito na da te 're ĩ'asisi za'ra wa'aba mono zéb da hã. ¹¹ Asiré norĩ ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhã, te za 're ĩ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna. ¹² Ni'wam norĩ hã pire na 'râwi sina 're sôpré mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za tãma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norĩ hã pire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si te za pisutu

za'ra, pire na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — Āne ma tō Zezusi hā dama waihu'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma zama.

Zezusi hā parisezu norĩ ma, te te ĩnharĩ za'ra zé wasu'u

Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47

¹³⁻¹⁴ Tawamhā parisezu norĩ ma, te oto rowasu'u za'ra Zezusi hā, āne:

— Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi ō na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hā 're danhisisi tō mono da, da te dawī 're ĩsitob za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hā dawī 're ĩsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwē mono zéb u 're danomro tō mono da. A norĩ wa'aba zama te 'Re ĩhâimana u'âsi mono wī 're asihâiba zawi za'ra wa'aba mo, ai'āma 're sib'a'uwē za'ra wa'aba mono tō da.

¹⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tō datēme 're ĩropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhā ni'wam norĩ hā asiniwĩ 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhā, 're anomro wasété aba mono zéb zarina, ma tō 're hâimana wasété uptabi za'ra, asimiroti wasété aba zarina. Taha wa, ropipa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aihā za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te za te te 're hā za'ra za'ētē, ta norĩ hā.

¹⁶ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hā tob'a nherē, te za dazaprōni wē. Mare di. Tane te duré a norĩ

wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ãroti wasété za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã sena na waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ãne te dama 're ãroti wasété za'ra wa'aba mo: “ãté ni'wam norã hã te za marã na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhã ãté tô sena te te dama 're ãropisutu za'ra mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa nhisi hã te te ãma dama 're waptob za'ra, tinhimiropisutu me. ãne na te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ nherê, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're hã za'ra mono õ di za. Tane nherê, ni'wam norã hã marã na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, oru 'manharã hã êtê'ubuzi pré 'manharã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa 're, 're ãsimasa mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherê, te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te 're hã za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.” ãne te ai'rã ahã na dama 're ãroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na. ¹⁷ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ãdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Êtê'ubuzi pré 'manharã hã 'ri 're wa'wa 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma 're simasa mono wa, tãma sawi di, oru 'manharã hã. Oru 'manharã hã ãsõrõwa ãma 're simasa mono õ 'wa'ãhã, aré tãma sawi õ di. Taha wa, 'ri hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã oru 'manharã, ãwa 're ãsimasa mono zawi nhipai u, sawi uptabi di tãma, 'ri hã. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono õ di za. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ. ¹⁸ ãne na te duré dama 're ãroti wasété za'ra wa'aba mo: “Ni'wa hã marã na te te dama 're ropisutu mono wamhã, 'Re ãhãimana

u'âsi mono nhorõwa ãma, tãma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama ãma 're waptob za'ra mono wamhã, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tane nherẽ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te azâri õ di za. Tane nherẽ, ni'wa hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, tinhoprubzé te te ìhiri nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tawapsi te za azâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.” ãne te duré siwa'ru dama 're ìroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na. ¹⁹ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ìdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tãma 're ìsa'ra mono zé hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, sawi di. Tane nherẽ, tãma 're ìdanhoprub za'ra mono zé hã ìsõrõwa ãma tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono õ 'wa'âhã, aré tãma sawi prã ti, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, tãma danhoprubzé nomrizé hã tãma 're ìdanhoprub za'ra mono zéb zawi nhipai u, tãma sawi uptabi di. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ²⁰ Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré uburé ìsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama ãma 're siwaptob za'ra. ²¹ Duré ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré ìwa 're ìsãmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhisi na. ²² Duré ni'wam norĩ hã hãiwa nhisi na dama 're

siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré 'Re ìhâimana u'âsi mono, pire na te te 're ìda'ab'madâ'â mono zém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra, ìwa 're ìsãmra mono nhisi na zama, tô ôhõ nhisi na.

23 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tâma ìpire prã si te 're ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Wesuirã ìsu zadazei mono hã ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìsimiroti 'rata zarina, tâma 're ìpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã, duré wesuirã ze, duré cominhu. Tane nherẽ, ìsimiroti pire na Mozési te te ãma ì'arob'ui'ére mono hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, ìsarina si dama 're ìrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré da'ãma 're aipẽ'êzé za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna 're anomro aba mono zéb da hã. ãne hã ìsimiroti ìpire prã norĩ zu, 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te aré tô sena aihâimanazém na asina tâma 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. 24 E ìtob'a hã simizaprõni wẽ bã. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ìroti wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ wa. ìsimiroti pire norĩ hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherẽ, ìsimiroti ìpire prã norĩ si, 're ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'âsi za'ra wa'aba mo.

25 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa

norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ãne na wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Hâsízé hã duré pratu hã ìmana wawip si, da te 're upsõ za'ra mono wamhã, ìwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'aba mono da, te 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ìpire prã norĩ si 're ì'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ 'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ìré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ìda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. ²⁶ Parisezu norĩ, datob'a ne 're ì'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé aihâimana wasété za'ra wa'aba zé hã rẽme pese za'ra wa'aba, danhimihâsízé wa'wa hã upto wa, da te 're ì'upsõ za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wẽ wa'aba mono zém na sena na da te 're aiwaih'u za'ra wa'wa.

27-28 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ãne na wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Adâ'â 'ru hã ìmana wawimhã te za a ni, ì'madâ'â ze zéb da hã. Tane nherẽ, 're ìdadâ'â za'ra mono norĩ hi hã te ìwa 're simi'wara u'âsi ab're 're, dahâiba 'ro zama. Ìwasété si te ìwa 're simi'wara, ab're 'remhã.

Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'wa, sõ'awim na hã. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ

'remhã aiwasété uptabi na te ĩré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

29 — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norĩ wa'wa hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã aima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tô ta norĩ 'ru na marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, ĩ'madâ'â ze zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ 'ru na hã. 30 Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ hã wahi'rata norĩ siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wa te aré 're simroi mono õ di, ĩsiré za'ra.” ãne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. 31 E marĩ te bété aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa pãrĩ'wa norĩ nhi-hudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. ĩsine marĩ ĩwasété si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. 32 Taha wa, aih'i'rata norĩ te te 're ĩrob'manharĩ na'rata wasété za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tô, asima ãma 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, aima wê za'ra wa'aba ze te bâ. 33 Parisezu norĩ, a norĩ wa'wa hã wahi nhipãrĩ pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono zém na ĩsimihâzé wi, tiwi 're aiwairébé aba mono da bâ. 34 Ni'wam norĩ hã wa za oto te 're satõrĩ za'ra, atême 're nomro aba mono da, ĩmama 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da,

ĩsimiroti na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da oto. Tane nherẽ, ĩzadawa para õ nherẽ, te za 're ĩsimroi wa'aba mo ta norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Te za duré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nhonhi'rãmi na hãwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dâ'â za'ra mono da, hãwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ĩhã za'ra wa'aba mo, powawẽ hãwaré na. 'Ri wa'õtõ mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, ta norĩ ma zama. ³⁵ Duréihã aihir'ata 'wa hã ma tô Abé hã tĩwĩ, marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherẽ. Ta hawim haré, ma tô aihir'ata norĩ hã te te 're danhimro za'ra da'ahã na, 're danomro wasété mono õ nherẽ. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tĩwĩ. Ta hã Baratizaha 'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, tãma danhoprubzé nomrizéb 'rata te te tãma romhuri ré, ma tô wĩrĩ ni, wedeza ne 'rata. ãne ma tô aihir'ata norĩ hã da'ahã na te te 're danhimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã. Ta norĩ ne, te duré a norĩ wa'wa hã dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé hã te ai'ãma 're sa'ra wa'wa, uburé aihir'ata norĩ te te 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihã za'ra za'ëtẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ³⁶ ãne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za tô te te 're aihã za'ra za'ëtẽ 'wa, nimosi ĩ'aipoto té wa'aba mono hã ĩ'aihâimana za'ra wa'wa hã, ãne na dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono

zéb zarina, aihirata norĩ nhipãrĩ zarina zama. —
 ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ãma simiré'é
 za'ra, ãhirata norĩ na.

*Zezusi hã, Zeruzarẽ ãma 're ãdahãimana za'ra
 mono ãma ãpẽ'ezézé wasu'u*

Rucasi 13.34-35

³⁷ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, ãne:

— Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono
 norĩ ãma, ai'ãma ãpẽ'ezézé za'ra wa'aba di. Aihirata
 norĩ hã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa
 wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simroi u'ãsi.
 Datẽme te te 're ãsatõrĩ za'ra mono norĩ zama, te
 duré te te 're simroi u'ãsi, etẽ na. Si'a hã tĩ'ra
 zawi te, 're ãpapo za'ra mono ne, wa aré te ãsima
 're aiwẽ u'ãsi za'ra wa'wa, ãsitẽme te 're ai'awaiwai
 wa'aba mono da. Tane nherẽ, asima 're ãwẽ za'ra
 wa'aba mono õ di asa. ³⁸ Taha wa, tinhorõwa hã
 te za oto tirẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãma 're
 ãaiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Baba na te za
 oto 're sa, 'ri 'rãihã hã. Ma'ãpé ãne na ãzadaihu'u
 za'ra wa'aba. ³⁹ Duré a norĩ wa'wa hã ãhãiba
 'madã'ã na sahu za'ra wa'aba õ di za, a'ã. Niwapsi
 te za duré ãhãiba 'madã'ã za'ra wa'wa, ãne na
 ãwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: “Zezusi hã, ta hã 'Re
 ãhãimana u'ãsi mono zadawa para we ãmorĩ ti'ai u,
 Danho'reptui'wa da. Taha wa, ãwẽ si te te tãma
 're anhomri u'ãsi, ãmama hã.” ãne na aipẽ'ẽ 're
 ãwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ãhãiba 'madã'ã
 na duré ãsahu za'ra wa'wa.

ãne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u.

24

*'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé, romhutu'õ za ãsi'utõrize wasu'u
Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6*

¹ Tawamhã wa norĩ hã wa tô wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'rãihã hawi, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morĩ da, ma rob u watobro, Zezusi hã. Tane nherẽ, wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô 'rãwi ãtẽme aimasam ni, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa hã te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're ãsimasa mono zama. ²Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ãne:

— ãhãta tô 'ri hã wẽ na 're simasa mono ré, te ãmadã'ã za'ra wa'wa. Tane nherẽ, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, etẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ãne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ãne hã. Tãibã za oto. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

*Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me
Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19*

³ Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na etẽ 'rãihã nhisi ãma. Sahã na sãmra wamhã, wa tô 'rãwi ãtẽme ubumro ni Zezusihi u, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã, wahãiba pisutu wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E niwa te za ãne hã ãma tiromhãiba, 'ri nhamrazéb da hã. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na, marĩ ãwatobrozé hã, ãsõwa wa te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Duré e marĩ te za watobro, apã we aimorizéb da hã, wa te ãma ãwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã,

duré rob'rāsutuzéb u hã bådâ, ãwa ãwaptã'ãzéb da hã.
— ãne wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

⁴⁻⁵ Tawamhã Zezusi hã te ãne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datēme 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré ãnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danhõ'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ãsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina, datēme 're ãnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da. ⁶ Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ãropupu'u za'ra mono zé hã te za 're ãwapari za'ra wa'aba mo, romhã na 're ãdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama. ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nheré, ta hã rob'rāsutu õ di. ⁷ Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩm norĩ ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. ⁸ ãne na dama 're romhâimana mono wamhã, za daré ãrob'rāsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ãwasã hã 're ãsépu'u na'rata za'ra mono ne hã. ãhã haré dazõ 're wairébé mono õ di za. — ãne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

⁹ ãne ma tô duré wama rowaihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Tawamhã ãne na oto daré 're romhâimana mono wamhã, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. Īzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za ũburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ.

¹⁰ ãne na daré 're romhâimana mono ré, te za ĩzazei'wa norĩ hã te te 're ĩzazei utōrĩ za'ra, ahã na. 'Râwim nherē, te za đuré dama 're sihâiba nhomri za'ra, da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. Īzazei'wai wa, tisisânawã na sima 're hâimana za'ra mono nherē, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'râwim nherē. ¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tō sena'ĩ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã te za datēme 're nomro, sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhã ĩsimiroti hã te za tō da te 're saze za'ra, tō sena newa, ta norĩ hã sadawa nhipese na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherē. ¹² Duré dawasété uptabi na si da'ahã uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're ĩdasisawi za'ra mono zé hã dawi 're si'utōrĩ za'ra. ¹³ Tane nherē, ni'wam norĩ hã rob'rāsutu u siptete sina ĩ'ãma 're nomro u'âsi mono wamhã, duré ĩwi 're sipizari za'ra mono ō wamhã, ta norĩ si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra. ¹⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zé wasu'u hã ĩwē uptabi hã, ĩzazei'wa norĩ hã te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari za'ra mono da, da te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Tame te za oto tirob'rāsutu. — ãne ma tō Zezusi hã wama

rowaihu'u za'ra, romhâ ré.

Robzépata za'êtê uptabi wasu'u

Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24

¹⁵⁻¹⁶ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama rowaihu'u sirômo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwi ï'madâ'â za'ra wa'wa, marĩ ïwasété uptabi hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorôwa ãma te za tihâiba, te te siwi ïwê'ô pe hã. Taha ãma ma tô Dani'é hã rob'ui'ére siro duréihã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'âpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za 're sisa're, êtê 'râihâ u tiwi simani za'ra da, duré sisô'reptu za'ra da. ¹⁷ Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hâpâ ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrobo zô sisisi ô di za a'â, 'ri para u hã. Õne haré te za dame sisa're, êtê 'râihâ u, ta norĩ hã. ¹⁸ Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono ô di za apâ, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã êtê 'râihâ u dame sisa're. ¹⁹ ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ïwasã ré norĩ ma hã tâma ropipa uptabi za'ra di za, ï'ra pré ré norĩ ma zama. ²⁰ Taha wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahâ 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahârizém na bâdâ hã te te pisutu tã da, êtê 'râihâ u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã. ²¹ Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono

wamhã, te za oto robzépata za'ětě za'ra ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na hã da te 're robzépata za'ětě uptabi za'ra mono õ di. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za. ²² 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bådâ hã za da te 're ìrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wâtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahâ tõ da. ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'âhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za daré ìrob'rãsutuzém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwě za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.

²³ — Za da te 're robzépata za'ětě za'ra mono ré, áté ni'wam norĩ hã te za te te aima 're da'mahârâ za'ra wa'wa, ãne: “Ãhãta, Cristu, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu, Danho'reptui'wa da.” Áté aimawi norĩ hã te za duré ãne te te aima 're da'mahârâ za'ra wa'wa: “Õhõta, Cristu.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã. ²⁴ E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datême 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã te za duré te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. Ìsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherě, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwě za'ra mono da. ²⁵ ãne

hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, zahadu romhâimana õ ré. Taha wa, ma'ãpé ãma 're asõpré u'âsi aba mono za, ãne na hã.

26 — ãté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã ma tô wei mo, apâ. Õhõta te nhamra, a'ubuni wi.” ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, a'ubuni u 're anomro aba mono õ di za, ãzõ 're asõpré wa'aba mono da. ãté te za duré ãne da te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa: “Ãhãta ma dawi aima'u.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na hã, wa hã pi'uriwi nimahã na hã za we apâ ãmorĩ õ na dã'ãsina. 27 Tã 're si'ubuzi za'ra mono wamhã, dama rob'madã'ã pibu pese di, hãiwa mono bã hã. Tane duré, wa hã dasiré ãpodo hã apâ we ãmorĩ wamhã, aihĩni te za ã'madã'ã za'ra ni.

28 — Sipahudu hã marĩ dã'ã u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese za'ra di, marĩ hã 're dã'ã za'ra mono wa, 're ãsimi'wara mono zé hã. Tane, wa hã apâ we ãmorĩzé hã uburé dama ãpibu pese za'ra di za oto. — ãne ma tô Zezusi hã wama sina rowaihu'u sirõmo za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã za we apâ ãmorĩzé wasu'u Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28

29 ãne na ma duré wama waihu'u sirõmo za'ra:
— Tawamhã da te 're robzépata za'ëté za'ra mono parip si, awa'awi te za bãtã na tirobra. A'amo zama te te rob'uuiwẽ õ di za oto. Wasi norĩ hã te za duré rere, hãiwa hawi. Uburé hãiwa na 're ãsimasa mono hã te za duré 're sisa're. 30 ãne

hã daré romhâimana pari, marĩ hã te za wato-
bro hãiwa na, dama ãpibu pese zéb da hã, wa
hã dasiré ãpodo, apã we ãmorĩzém na da te ããma
waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono
bã dasiwi ã'madã'ã ni, hãiwa'a na we ãmorĩ ré.
ãwaihu'u pese na wa za wei mo apã, duré ãhãiba
na hã rowa'a za'ëtê ré. Da te dasiwi ã'madã'ã za'ra
wamhã, te za 're dazadari za'ra, robzawi te, dan-
himiza'rese ãzô 're danhimipari za'ra mono õ wa.
³¹ Tawamhã hãiwa ãma ãma romhuri'wa hã tin-
himnihãrãzém na te za oto amnihã, hãrã 'rãihã
uptabi na, daro mono bã da te ãwapari za'ra da hã.
Simnihãrã wi, hãiwa hawi ãma romhuri'wa norĩ
hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, ti'ai u. Tawamhã
'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra
mono da, te te sima 're ã'apisutu mono norĩ hã te za
we daro mono bã te te simro, ãtẽme. — ãne na ma
tô Zezusi hã romhã ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u

Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33

³² Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:

— Pidera wede na, wa za oto aima ãma romn-
himiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.
Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ãsu
té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto
ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ãta'a mono zéb u 're
ãromhutu mono zém na hã. ³³ Tane duré, marĩ hã
're ãromhãimana mono zéb da, te aima ãwasu'u za'ra
wa'aba zéb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã,
te za ãwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsutuzé hã za oto
ãwatobro na hã. ³⁴ Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u
sirõmo za'ra wa'wa. ã hã uburé rowasédé hã dazô
're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ãdahãimana za'ra
mono norĩ hã 're dã'ã za'ra mono õ ré, te za ãsõ'a

za'ra ti'rāsutu, romhâimanazé hã. ³⁵ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ãnhimirowasu'u hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hãimana u'âsi. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, Zezusi hã za we apã ãmorĩzé wasu'u

Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama waihu'u sirõmo za'ra:

— Æne hã uburé za daré 're ãromhãimana mono zéb da hã, ni'wa hã bådã hã te te waihu'u õ di. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, bådã hã te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ra nherẽ, te duré bådã hã waihu'u õ di. ãmama ma si, waihu'u pese di bådã hã.

³⁷ Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo apã dasiré ãpodo hã, duréihã Nowé 're hãimana mono ré hã, danhimiza'rese ãna 're ãdahãimana za'ra mono ne. ³⁸ Ta norĩ hã daro mono bâ daré âpusi mono õ ré hã, ma tô 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowẽ na 're rosa'wari u'âsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. Æne ma tô danhimiza'rese ãna 're dahãimana za'ra, Nowé hã uba're ne 'manharĩ 're sébré õ ré, 'ri ne 'manharĩ 'remhã. ³⁹ Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô daré âpusi. Tawamhã uburé ma dasi'utõrĩ pese, â na. Tane duré, wa hã dasiré ãpodo hã danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apã.

⁴⁰ — Æté aibã norĩ hã buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apã mo, dazõ. Tawamhã ãhãiba amo hã ãté te za tiwi ti'ã hãiwa u, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã. Ĩhâiba amo si te za tirẽ.
⁴¹ Áté pi'õ norĩ hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi
 ti'â, ĩhâiba amo hã. Tawamhã ĩhâiba amo si te
 za tirẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ⁴² Taha wa,
 te za asimiza'rese, ĩzô 're asimipari u'âsi za'ra
 wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apâ
 we ĩmorĩzé hã bådâ hã waihu'u za'ra wa'aba
 õ wa. ⁴³ Wa za duré aima âma romnhimiré'é
 za'ra wa'wa, âma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri
 tede'wa hã ĩsõrõwa u ĩsipsaihuri ĩwisizé hã, bådâ te
 te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za
 sô rob'madâ'â u'âsi, sõtõ âna, 'ri para u sébré tõ da,
 tiwi sipsaihuri õ'umnhasite. ⁴⁴ Tane duré, a norĩ
 wa'wa hã te za asimiza'rese ĩzô 're asõpré u'âsi aba
 mo. E marĩ wa. Wa hã dasiré ĩpodo hã nimahã
 båtâ na ĩzô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za
 we apâ ĩmorĩ na dá'âsina. — Āne te Zezusi hã
 wama roti za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma,
 wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono
 da.

*Romhuri'wa ĩ'umnhasi wasu'u, romhuri'wa
 ĩ'umnhasi'õ wasu'u me*

Rucasi 12.41-48

⁴⁵ Tawamhã Zezusi te duré wama âma romn-
 himiré'é za'ra, âne:

— Dama romhuri'wa ĩ'umnha hã duré ĩsimiroti
 wẽ hã, e niha 're ĩhâimana mono zé hã. Āne hã
 're hâimana mono wamhã, te za ĩsib'apito hã ni-
 momo tiwi morĩ õ ré, tãma pisutu, uburé tãma
 ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsa'u nherẽ, te te sô 'madâ'â
 za'ra da. Te za duré tãma roti, båtâ pisutuzém
 na ĩsazéb da hã, te te tãma âma uwaimrami za'ra
 da, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma. ⁴⁶ Tawamhã apâ we
 ĩmorĩzéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma âma

uwaimrami wamhã, tãma rowẽ di za, romhuri'wai ma hã. ⁴⁷ Taha ma, tãma rowẽ uptabi di za tô. E marĩ wa. Īsib'apito hã apã wisi wapsi, te za tãma pisutu, uburé ĩsimarĩ hã te te tãma 're 'madã'ã u'ãsi mono da oto, tãma umnhasi uptabi wa. ⁴⁸ Tazahã, tinhib'apito za're'ra, ĩsimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami õ wamhã, tãma rowẽ õ di za. Āté apito za're'ra, te za 'rãwi sima tinha: “Īnhib'apito hã simahudu õ di.” ⁴⁹ Tawamhã sô rowaptã'ã wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra. Āzé hã te za duré te te 're hãsi, ázézei'wa norĩ siré. Siwa'ru te za oto 're hãimana. ⁵⁰ Tawamhã simisa'rese ãna hãimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtẽme wi apã, sô ĩsimipari õ zém na nimahã bãtã na, siwa'ru. ⁵¹ Tawamhã sa'ëtẽ te za azã, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane ni'wam norĩ hã apã we ĩmorĩ õ ré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono õ wamhã, te za tãma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ĩsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono newa, taré ãma 're dawata za'ra mono da, 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono wa. — Āne na ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

25

Pi'õi hãiba tém norĩ hã dasina damro u, ĩsi'aba'rézé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô tinhimirotnhimiré'ẽ na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:

— Nimahã na si 'Re ãhãmãna u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwe mono zãb da, apã we dazõ ãmorã wamhã, ni'wam norã si te za, ãzõ 're simipari za'ra mono sina, hãmãna nhimiza'rese 're hãmãna za'ra. Æ norã wasu'u zarina, wa za ãma aima romn-himiré'é za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ ãprãduptãm norã hã barana ma tõ ai'aba'rã, dasina damro u, 10 na ãhãiba za'ra hã, ãmro'õ norã hã. Aibã hã za azarutu na ãmro zõ simipari za'ra da, ma tõ ãtãme ai'aba'rã, pi'õ nhorõwa u. Æro'ore hã te siré 'wasa hãiba bã, aibã hã za pi'õ na ãmro u wisi wa, te te tãma ãma rob'uiwã za'ra da, zudezu norã hãimanazãb zarina. ²⁻⁴ Tane nherã, pi'õ ãprãduptãm norã hã 5 na si ma tõ hãiba mono bã rob'rãi wa'u to hã siré 'wasa, simhi ne ãtã 'manharã 're, ãro'ore da hã, ta norã si hãmãna nhimiza'rese 're hãmãna za'ra mono wa. ãhãiba amo norã hã 5 na ãhãiba za'ra hã te te siré 'mai'ãri za'ra õ di, rob'rãi wa'u tob rã hã simhi ne ãtã 'manharã 'remhã, hãmãna nhimiza'rese 're hãmãna za'ra mono õ wa. ⁵ Tawamhã aibã zõ te tirowaptã'ã hã, za pi'õ na ãmro zõ. Sõ rowaptã'ã wamhã, ma tõ aptã hã simro. Taha wa, ma tõ nasi titomhãima'ã za'ra. Taha wa, te oto tinhotõ za'ra, ãwana.

⁶ — Tawamhã mara wa'wa ma tõ ni'wa hã 'mahã: “Õhõta te we oto aibã hã mo. We aiwãirãbé su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hã.” Æne te ni'wa hã aibã hã dama 'mahã.

⁷ — Tawamhã pi'õ ãprãduptãm norã hã sõ ãsimipari za'ra hã ma tõ ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhã, ãro'ore na wedenhorõ hã ma tõ sõrõ nhihãri za'ra, ro'o wã da. ⁸ Tawamhã hãmãna nhimiza'rese ãna 're ãhãmãna za'ra mono norã hã ma tõ tiwi rowaptãrã za'ra, tihãiba amo norã wi, hãmãna nhimiza'rese sina 're ãhãmãna za'ra mono norã

wi: “Ma’âpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, âro'ore na rob'râi wa'u to hã. Âro'ore hã wate za'ra hã te za oto wawi tidâ'â za'ra.” Âne te pi'õ ãpréduptém norĩ hã tisiré norĩ wi rowaptêrê za'ra.

⁹ — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Rob'râi wa'u to hã wa te aima sômri za'ra wa'aba õ di za. Mara wab õ di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhã. Te za wawi ai'utõrĩ za'ra. Ma'âpé tiha, da te 're ã'uipra za'ra mono zéb u, ai'aba'rê su'u aba, tamemhã asima 'mai'uipra za'ra wa'aba da.” Âne te satõrĩ za'ra, tisiré norĩ hã.

¹⁰ — Tawamhã pi'õ ãpréduptém norĩ hã hãimana nhimiza'rese ãna 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ma tô ai'aba'rê, rob'râi wa'u tob zô, te te sima 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ta norĩ za'u si ma tô aibã hã wi, timro zô. Wisi wamhã, pi'õ ãpréduptém norĩ hã 5 na ãhãiba hã hãimana nhimiza'rese 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ma tô ãsiré asisi 'ri para u, ãsiré saihuri da, sina ãmro zahuré zém na. Sisisi wamhã, ma tô ãrê 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

¹¹ — ãma ronomro za'ra wapsi, ma tô ãhãiba amo norĩ hã aihutu apã, pi'õ ãpréduptém norĩ hã, aibã hã pi'õi ãma ãmrozéb u hã. Sihutu wamhã, ãne te nasi 'mahârã za'ra, rowi hawi: “Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, ãma atême wanhisisi da.”

¹² — Tawamhã aibã hã pi'õ na ãmro hã te asa tãma nharĩ za'ra: “Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba õ di za, ãma aiwaihu'u za'ra wa'aba õ wa.” ãhã wasu'u na wa tô aima ãma romnhimiré'ê za'ra wa'wa, ãne na hã.

¹³ — Taha wa, a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese te za ãzô 're asõpré u'âsi aba mo, bâdã hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, apã za we

ĩmorĩzé hã. — Āne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa norĩ hã, tinhib'apito zô rob'uiprazé te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ wasu'u

Rucasi 19.11-27

¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromn-himiré'é na marĩ hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, āne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, āne. Aibâ hã ma tô sima rowẽ, darob amoi u morĩ da. Tawamhã morĩ õ ré, ma tô sô tihârâ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, tite rob'uiprazé hã te te tãma sômri za'ra da, ĩsa'u te te sô 're 'madâ'â za'ra mono da, duré tãma sina hâ'â da, taré 're simi'wara tõ mono da, rob'uiprazé hã. ĩsimiromhuri wẽ na tãma ĩ'umnhasi za'ra zarina, ma tô tãma sômri za'ra. ĩmorĩ'rata ma hã ma tô 5 miu na tãma tisõ rob'uiprazé ĩsapotore hã, oru 'manharĩ hã. Duré ĩsãna're ma hã 2 miu na ma tô tãma tisõ. Duré da'rãsutu'wai ma hã, miu na ma tô tãma tisõ. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã. ¹⁶ Tawamhã tãma ĩromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé ĩsapotore te te ĩ'âri hã õne haré ma tãma sina hã, te te āma ĩromhuri wẽ zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nherẽ, ma tô duré 5 miu na āma ato, ĩsib'apito te te tãma ĩsômri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé ĩsapotore hãiba hã, āma sito wamhã. ¹⁷ Tane duré tãma ĩromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé ĩsapotore te te ĩ'âri hã ma tô duré tãma sina hã. 2 miu na nherẽ, ma tô duré 2 miu na āma ato. Uburé hã 4 miu na ĩhãiba hã oto. ¹⁸ Tane nherẽ, tãma ĩromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé ĩsapotore te te ĩ'âri hã tinhib'apito

nhimiroti te te 'madâ'â õ di. Taré ma tô sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te sêrẽ da.

19 — Tawamhã ãma ronomro hã wapsi, ma tô ãsib'apito za'ra hã apã ãtẽme tiwisi za'ra, darob amoi hawi. Wisi wi, te sô tihârã za'ra, tãma ãromhuri'wa norĩ zô, rob'uiprazé ãsapotore hã niha si te te hãimana mono zô, te te tãma wasu'u za'ra da.

20 Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré ã'ãri hã ma tô ãtẽme ãzé ãmorĩ'rata na, tinhib'apito u. ãne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé ãsapotore hã 5 miu na ma tô ãma ãsõ, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma ãsitob da, taré aiwi simi'wara tõ da. ãhãta ma tô sina hã, 5 miu na, te ãma aima ãromhuri wẽ zéb zarina. Uburé hã 10 miu na oto ãhãiba hã, rob'uiprazé ãsapotore hã. ãhãta te asô nomro.” ãne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimirohuri hã.

21 — Tawamhã ãsib'apito te asa tãma tinha, ãne: “Wẽ di tô. A hã ãma romhuri wẽ 'wa. ãma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ãromhuri wẽ, ãzô. Taha wa, ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marĩ ahã uptabi na ãma 're ab'madâ'â u'ãsi mono da. Te za oto ãsiré 're aihãimana mo, wasiré ãma 're watoi u'ãsi mono da.” ãne ma tô tãma ropisutu siro, tãma ãromhuri wẽ 'wai ma.

22 — Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré ã'ãri hã ma tô duré ãtẽme ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé ãsapotore hã 2 miu na ma tô ãma ãsõ, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma ãsitob da, taré aiwi simi'wara tõ da. ãhãta ma tô aima sina hã, 2 miu na, te ãma ãromhuri wẽ

zéb zarina, aima. Uburé hã 4 miu na ãhãiba hã rob'uiprazé ãsapotore hã. ãhãta te asô nomro.” ãne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimiromhurizém na.

23 — Tawamhã ãsib'apito asa te tãma tinha, ãne: “Wẽ di tô. A hã ãma romhuri wẽ 'wa. ãma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ãzô ãromhuri wẽ. Taha wa, ãhã nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahã uptabi na ãma 're ab'madã'ã u'ãsi mono da. Te za oto ãsiré 're aihãimana mo, wasiré ãma 're watoi u'ãsi mono da.” ãne ma tô duré tãma ropisutu siro, tãma ãromhuri wẽ 'wai ma hã.

24 — Tawamhã romhuri'wa hã miu na rob'uiprazé te te aré ã'ãri hã ma tô duré ãtẽme ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha, ta hã senai õ na hã: “Apito, ãma aiwaihu'u pese di. A hã da'ãma 're aipẽ'ẽzé mono õ. Ni'wa hã te te dame 're rob're mono õ nherẽ, danho hã tite da, te te dawí sima 're ã'rãihãri mono ne, te danhimarĩ hã dawí asima 're ã'awaibui mo, ate da. 25 ãne na te aiwaihu'u wa, wa tô aima ãpahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ãma rob'manharĩ õ'umnhasite, wa tô rob'uiprazé ãsapotore hã simi'u ti'ai 'rowi, wẽ na asô 're sa'wari mono da. ãhãta te wẽ na asô nomro, uburé ate rob'uiprazé hã te asô 're 'madã'ã mono da, ãma ãsõmri hã.” ãne te romhuri'wa hã tãma siwasu'u, tinhib'apito ma.

26 — Tawamhã ãsib'apito, te ãne asa tãma tinha: “A hã ãma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tô ã'ãma ãrosa'ra, marĩ hã date nherẽ, te dawí ãsima 're ã'awaibui mono na, ãte da. ãne ma tô ã'ãma ãrosa'ra, asima. 27 ãne na 're ãhãimana mono

wamhã, e marĩ wa bété, rob'uiprazé ãzô sêrê õ di, wedehâpâ 're. Tawamhã apâ we ãwisi wapsi, te aima ãsõmri nhipai u, wa aré ãsima waze uburé, ãzô sina hã'â wa.” Æne ma tô tâma waihu'u, tâma ãromhuri wasété 'wai ma. ²⁸⁻²⁹ Tawamhã te duré tâma rowasu'u za'ra, uburé ã'rata ãsimasam norĩ ma: “Ni'wam norĩ hã marĩ ahã nherê, simi'ê na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tâma 're dasito, marĩ na. Tane nherê, ni'wam norĩ hã marĩ syryre na simi'ê na te te ãma 're romhuri za'ra mono õ wamhã, te za syryre nherê, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi ã'ári 'wa, rob'uiprazé ãsapotore hã, ãma romhuri wasété 'wai wi, 10 miu na te te ãzô ãhãiba ma, sõmri aba da. ³⁰ Taha pari, te za asiwi ãmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'ëtê wa.” Æne ãsib'apito hã ma tô dama hãiba 'ru. — Æne na ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, za da'ãma ãsipo'ozé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romhã ré wama rowaihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã niwapsi wa za wei mo apâ ãmama zadawa para, hãiwa ãma tâma ãromhuri'wa norĩ siré. Tawapsi wa za danhib'apito simasisizém na 're ãnhamra, ãpire na te 're da'ab'madã'â u'ãsi mono da oto. ³² Tame te za aihĩni pese ãnho're aimasam ni, daro mono bâ 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã, dapoto mono bâ. Tawamhã tame wa za oto da'ãma aipo'o. Pone'ërebã 'madã'â'wa hã te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ërebã zéré mapu hã, pone'ërebã zéré

uzé zama. Tane wa za duré wa hã da'ãma aipo'o, ïwê hã duré ïwasédé hã. ³³ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norĩ hã ïnhimire niwĩ wa za sôré, ta norĩ si te 're awêsãmri mono wa. 'Re ïdanomro wasété mono norĩ hã ïnhimi'e niwĩ wa za duré sôré, ta norĩ si te ïsiwi 're awê'õ pese mono wa. ³⁴ Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norĩ ma nharĩ za'ra, ïnhimire niwĩm norĩ ma: “Ïmama, ïwê si te te aima 're ïsômri za'ra wa'aba mono norĩ hã te za oto ï'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duréhã te te aropoto mono wamhã, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwê za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ï'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwê u'âsi za'ra wa'aba mono da oto. ³⁵ Ti'ab ré, mram na 're ïhâimana mono ré hã, ma tô mra hã ïma 're ïsômri za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tô â hã ïma 're ï'õb za'ra wa'aba mo. Duré asiré õ nherê, ma tô ïzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asõrõwa u atême 're ïzasi aba mono da. ³⁶ Ï'uza õ ré, ma tô asiwi 're ï'uza za'ra wa'aba mo. Duré ïhâzé wa, ma tô asiwi 're ïpibui wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ïza mono ré, ma tô duré asiwi 're ïzabu za'ra wa'aba mo. ãne na 're ïpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa, hãiwa ãma te za oto ïsiré 're anomro u'âsi aba mo, Ïmama hã ai'ãma 're ïsib'a'uwê za'ra wa'aba mono zéb ãma hã.” ãne na wa za nimahã na hã tâma ïsiwasu'u za'ra, ïnhimire niwĩ ïsimasam norĩ ma.

³⁷ — Tawamhã õ norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norĩ hã te za sina ïzadanharĩ za'ra, ãne: “Wanhib'apito, e niwa wa tô mra hã wa te aima 're sômri za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã. E niwa duré

'rubu na 're aihâimana mono ré, wa tô â hã wa te aima 're õb za'ra. ³⁸ E niwa wa tô aiwaihu'u õ nherẽ, asô 're watob'uzu za'ra, wanhorõwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tô duré ai'uzazéb da hã wa te aima 're sômri za'ra, ai'uza õ wa. ³⁹ E niwa wa tô duré wa te wasiwi 're aipibu, aihâzé ré. E niwa wa tô duré atême 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hã.” ãne te za ta norĩ hã sina amrami za'ra, ãma.

⁴⁰ — Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ta norĩ ma ãne tãma rowasu'u za'ra: “Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ísisãnawã norĩ hã ti'ab ré ãne na te te 're robzépata za'ra mono wamhã, dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherẽ, marĩ ãwẽ hã tô õhõ na hã tãma 're 'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hãiba u'ãbã ma tô ãma 're ã'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo.” ãne na wa za ta norĩ ma waihu'u za'ra.

⁴¹ — Tawamhã ãnhimi'e niwĩ ísimasam norĩ ma, wa za nharĩ za'ra oto, ãne: “A norĩ wa'wa hã ma tô 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa. Mo oto ãnhiti ai'aba'réi wa'aba, unhama ro'o u'ãsi u, wa'uburé norĩ zô 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te ãpisutuzéb u, ta norĩ nhib'apito zô zama. ⁴² Ti'ab ré mram na 're ãhâimana mono ré hã, ãsa hã ãma 're sômri za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'rubu ré, â hã ãma 're õb za'ra wa'aba mono õ di. ⁴³ Wa hã aima ãwaihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, ãzõ 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di, asõrõwa u 're ãzasi aba mono da hã. Duré ã'uza õ ré, asiwi 're ã'uza za'ra wa'aba mono õ di. Duré ãhâzé ré, asiwi 're ãpibu za'ra wa'aba mono õ di. Dazazéb 're, 're ãza mono ré, ãtême 're anomro aba mono õ di, 're ãzabu za'ra wa'aba mono da.” ãne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, ãnhimi'e niwĩ ísimasam norĩ ma hã.

44 — Tawamhã ta norĩ hã te za asa ãma nharĩ za'ra, ãne: “Apito, e niwa wa tã taré wa te 're ai'madã'ã za'ra, mram na 're aihãimana mono ré hã, duré 'rubu 're sépata mono ré hã, duré wama aiwaihu'u õ nherẽ, nima hawi watẽme 're aimasisi mono na hã, duré ai'uza ãna 're aimorĩ wamhã, duré aihãzé na 're aihãimana mono ré hã, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hã. E niwa wa tã ãne na hã taré wa te 're ai'madã'ã za'ra, wa te wasiwi 're aipawaptob za'ra mono ãna.” ãne te za duré ta norĩ hã ãzadanhari na ãma wa'rãmi za'ra, ãnhimi'e niwĩ ãsimasam norĩ hã.

45 — Tawamhã ta norĩ ma, wa za duré ãne rowasu'u za'ra: “Tã sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ã norĩ hã dama wapu na 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ãne na te te 're robzépata za'ra mono ré hã, marĩ ãwẽ na 're pawap-tob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawap-tob za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta norĩ hãiba u'ãbã, asiwi 're ãpawap-tob za'ra wa'aba mono õ di duré.” ãne wa za ta norĩ ma, tãma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ãnhimi'e niwĩ ãsimasam norĩ ma hã.

46 — Tawamhã ta norĩ hã te za oto ai'aba'ré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti, ãsimihãzém na za te te 're ãrobzépata u'ãsi za'ra mono zéb u hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're ã'madã'ã pese za'ra mono norĩ si, te za ã'rata 're hãimana u'ãsi za'ra, rowẽ u'ãsi ãma.

26

Zezihi ãma da te ãrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da

Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

¹ Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na uburé âne na te te dama rowahutu parimhã, ma tô wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, âne:

² — Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na âma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Awẽ amo na te za ĩwa waptârã, bâdâ hã. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ĩhâiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, da te dasiwi ĩzasõmri da hâiwi, wedepo'o nnonhi'rãmi na. — Âne ma tô Zezusi hã sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

³ Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ, Caipasihĩ nhorõwa u, 'ri za'êtê u. Ta hã sasedoti ĩpire uptabi, 're ĩhâimana mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa. ⁴ Tawamhã, sitême si'rã'õtõ wamhã, ma tô sima âma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hã pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi âri da, da te oto dasiwi wĩrĩ da. ⁵ Âne te sima âma roti za'ra:

— Dasa hã da te 'manharĩ za'ra ré, wa te wasiwi âri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umnhasite, wazada dahâimana za'ra tõ da. — Âne ma tô sima âma roti 'rãsutu za'ra.

*Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezusihi ma
Marcusi 14.3-9; Zuwã 12.1-8*

⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahã nhorõwa âma, ĩ'wa're ré nhorõwa âma. ⁷ Tawamhã sai ma sãmra ré, ma tô pi'õ hã ĩtême wi, Zezusihi u. Wedewa'u zadaze hã ma siré sada âwisi, êtê

'manharĩ 'remhã, simhi ne 'remhã ãdup syryre wamhã. Wa'âbã za'êtẽ di ta hã, wedewa'u zadaze hã. Wa'âbã za'êtẽ nherẽ, ma tô Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa pi'õ hã, tãma sawi wa. ⁸⁻⁹ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi sirẽ 're ãwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madã'ã za'ra wamhã, wa tô sada ab'ru za'ra ni, pi'õ da. Taha wa, wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Oro õ hã wa'âbã za'êtẽ za, ma tarẽ ã'rã nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hã. Te te dama wede 'wa'ãhã, arẽ wa'âbã za'êtẽ di. Tawamhã ãwa'ã hã te arẽ ãsibrob'õ norĩ ma, te te sõmri. — ãne wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, pi'õ nhoprubzẽm na hã.

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã wa te wasima ãma ãnharĩ za'ra zẽ hã te te wawi waihu'u za'ra wamhã, te ãne na wazadhanharĩ za'ra:

— E marĩ da, te pi'õi ma ãnharĩ za'ra wa'wa. Tãma nharĩ za'ra wa'aba tõ. Tô'ã. ã'uwaibaba ma tô ãne na hã ãma ãzawi wẽ. ¹¹ ãsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa, 're ãpawaptob za'ra wa'aba mono zẽb da hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ãnhamra u'ãsi aba mono õ di za oto. ¹² Pi'õ hã wedewa'u zadaze hã ã'rã nhisiwi te te sa'wari wamhã, za ãdã'ã wa, da te dasiwi ãnherẽzẽb u te te ãma ãhãiba u'rẽ da, ma tô ãne hã ãma 'manha, zudezu norĩ hãimanazẽb zarina. ¹³ Daro mono bã te za ãwasu'u wẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ãma ã'manharĩ wẽ zẽm na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ãsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsirẽ 're ãwanomro mono norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi te te dama hãiba nhomri da, te te sima ãrosa'ratázé wasu'u

Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

¹⁴ Tawamhã 12 na Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã misi wa tô wa'maimorĩ ni, Zudasi Icarizoti na ãsisi hã sasedoti ãpire norĩ u, te te sadanharĩ za'ra da. ¹⁵ Tawamhã ãne te sadanharĩ za'ra:

— Zezusi hã ma tô asima ãwẽ za'ra wa'wa, asiwi ãri aba da. E ãne hã aima wẽ za'ra wa'aba di za, te aima ãhãiba nhomri za'ra wa'aba da hã. Aima wẽ za'ra wa'aba wamhã, e niha te za ãma ãwa'ãbã za'ra wa'wa. — ãne te ãma sadanharĩ za'ra, Zudasi Icarizoti hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ãpire za'ra norĩ hã.

Tawamhã ãne na ãma sisaze za'ra wamhã, ma tô rob'uiprazé ãsapotore hã tãma sa'rata za'ra, 30 na ãtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Taha pari, ma tô tãma sãmri za'ra, Zudasihi ma.

¹⁶ Tawamhã ta hawim haré te oto Zudasi hã sima ãma rob'madã'ã u'ãsi, nimahã bãtã na Zezusi te te oto dama ãhãiba nhomrizéb da hã, danhimiza'rese ãna dahãimana za'ra ré.

Zezusi norĩ hã Pascowa na siré ãsaihurizé wasu'u
Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-

30

¹⁷ Tawamhã bãdã ma tô ãwa waptãrã, ã'u'ãtẽ dup-toi'õ, da te 're ãhuri mono zé hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha ré, wa tô Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wasina tété za'ra ni, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E momo ma tô asima ãrowẽ, asô ãwanhipi za'ra zéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ãwasaihurizéb da hã. — ãne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

18 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Ri ahâ u te za oto ai'aba'rêi wa'wa, aibâ hã asiwi sôpêtê aba da. Tawamhã âne te za tâma ïzadawa wasu'u wa'wa: “Wama rowahutu'wa hã wa za aima sadawa wasu'u za'ra ni, âne: ‘Înhibâdâ hã romhuture di oto, Ìmama te te Ìpisutuzé hã, Ìãma. Asôrôwa âma wa za wasa hã huri ni, Ìsiré 're Ìnomro mono norĩ me, Pascowa na dato nhisi na 're Ìdasaihuri mono zém na hã.’ ” Âne te za tâma ïzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibâ ma. — Âne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

19 Tawamhã Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ hã wa tô âma uwaimrami za'ra ni, te te wama Ìwaihu'u za'ra zéb zarina. Wanhipi wa tô 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

20 Tawamhã mara wamhã, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra hã, Zezusihi me. 21 Tawamhã wasaihuri ré, ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, âne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Misire te za dama Ì'maihâiba nhomri 'wa.

22 Âne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'ô pese za'ra, Ìsiré 're Ìwanomro mono norĩ wi hã. Âhã wamhã, misi si wa tô nasi âma tâma romnomri za'ra ni, âne:

— Wanhib'apito, e wa hã te dama aihâiba nhomri da bâ, te âne wama Ìnharĩ za'ra. — Âne, wa nasi wasina tâma amrami za'ra ni, âne na hã wasiwaihu'u za'ra ô wa.

23 Tawamhã asa te Zezusi hã duré wama nharĩ za'ra:

— Za dama Ìhâiba nhomri'wa hã, Ì'u'êne hã te za piza'a 're Ìsiré di'i. 24 Wa hã ti'ai âma dasiré Ìpodo hã duréhã ma tô Ìdâ'âzém na rob'ui'ére sirômo za'ra, 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa

norĩ hã. Ta norĩ hã te te ãma ãrob'ui'ére za'ra zéb zarina wa za ãma mo tô, ãdã'âzéb u. Tane nherẽ, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ãhãiba nhomri'wai ma hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono za te te azãri wamhã, te za sima rosa'rata, ãne: “Ïpoto õ 'wa'ãhã, aré wẽ di. E marĩ wa. ãne na te 're robzépata mono õ wa aré.” ãne te za 'rãwi si'ãma rosa'rata, za dama ãhãiba nhomri'wa hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã Zudasi hã dama ãsõmri'wa da hã te Zezusi hã sina sadanha, ãne:

— Rowahutu'wa, e wa hã za te dama ã'aihãiba nhomri na, ma tô asina ãwaihũ.

Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinha:

— Tane tô. Asi'uihã na ma tô ãne na hã asiwaihũ.

— ãne ma tô Zezusi hã tizadawa na tãma wa'rã.

²⁶ Tawamhã wasaihuri ré, ma tô ã'u'ẽne hã ti'ã, Zezusi hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te ãré ãma tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ã'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, ma tô te te wama sõmri, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma. ãne te oto wama nharĩ za'ra:

— ã, ã'u'ẽne hã huri aba. ã hã ãhãiba te wasu'u.

— ãne ma tô Zezusi hã sina wama waihu'u za'ra.

²⁷ Taha pari, hãsizé hã ma duré ti'ã, uwa 'ru 'rãi wa'u ãsé ré hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te duré tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô ãré te te wama sõmri, uwa 'rãi wa'u ãsé ré hã. ãne te duré wama nharĩ za'ra:

— ã, rob'rãi wa'u hã ãhuri aba, aihĩni. ²⁸ ã hã ãwapru, te wasu'u. Rob'rãi wa'u za'wari ne, te za ãwapru hã ãwi asa'wa, da'ahã zãda ãdã'ã wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dawasédé hã te te oto 're ab'madã'ã tõ mono da, da'ãma. ã hã

ĩwapru, ĩwi sisa'wari wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ ma, te te tãma ĩropisutuzé hã tô sena za te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami mono zé, te wasu'u. ²⁹ Tô sena, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. ãne hã rob'rãĩ wa'u te 're hãsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi ĩmama hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré te 're hãsi, asiré wa'aba. — ãne ma tô wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

³⁰ Tawamhã wanho're na wa tô ãma wawata za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Wanho're za'ra parimhã, wa tô wawairébé ni, Oriwera na êtê 'rãihã nhisi u wasi'aba're da.

Pedru hã te te dawi ĩ'udâzém na, Zezusi te te tãma ĩwaihu'u sirõmo zé wasu'u

Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

³¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã ã barana, niha ĩma romhâimana wamhã, te za aihĩni asiwi ĩrẽme 'wa. Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ĩ'ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ërebã 'madã'ã'wa hã wa za tĩwĩ. Tawamhã pone'ërebã hã te za ropé.” ãne na duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã. ³² Tane nherê, asiwi ĩrẽme aba nherê, ab're hawi apã ĩhãiwa'utu parip si, wa za aiwana ĩmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ĩnhopêtê za'ra wa'aba da. — ãne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

³³ Tawamhã Pedru, te Zezusihi ma tinha:

— Asiré 're ĩwanomro mono norĩ hã aihĩni za te te airẽme za'ra nherê, wa hã te dame airẽme õ di za.

³⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, Pedruhu ma:

— Tô sena wa za aima rowasu'u. ãma aipo're pu'u za. ã barana si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatõ dawî ã'udâ, aima ãza'rese õ na.

³⁵ Tawamhã Pedru te duré tãma tinha, Zezusihi ma:

— Wa hã asiré ãdâ'â da nherẽ, te dawî ai'udâ õ di za, te ãiwaihu'u õ na hã. — ãne ma Pedru hã tizadawa na tãma wa'rã.

Tawamhã õhõ na si, wa tô wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã tãma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawî ã'udâ za'ra õ na hã.

Zezusi norĩ hã Zésemani ãma ãsi'ubumrozé wasu'u Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46

³⁶ Tawamhã Zezusihi me, wa tô ai'aba're ni oto, Zésemani na rob're nhisi u. Wasihutu wamhã, ma tô wama nharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, ãne:

— ãme ãzõ asimroi wa'aba. Õwa wa za a'â mo asiti wa'aba, romnhiwasi ãmama ma, ãmreme da. — ãne ma wama siwaihu'u za'ra, Zezusi hã.

³⁷ Tawamhã Pedru hã te siré saprõ, Zebedehe 'ra norĩ me. Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'õ pese, Zezusihi wi. Za te te ãrobzépatazé hã ma tô sima simimnhasi. ³⁸ Tawamhã Pedru norĩ ma, te rowasu'u, Zezusi hã:

— ãpẽ'ézé hã sa'etẽ na te ãma tihãiba. ãpẽ'ézé uptabi wa, wa aré dârâ. ãme a'â asimroi wa'aba ã'rata, asõtõ ãna. Asõpré u'ãsi aba. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁹ Tawamhã romhã prã na ma tô ãsiti timorĩ za'ra, Zezusi hã. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. ãne te tãma mre:

— Īmama, asima wẽ wamhã, ĩma ba'a, ĩdã'âzé hã te sépata tō da. Tane nherẽ, te ĩsima ĩwẽzéb uwaibaba, ĩma pisutu õ di za. Asima ĩwẽzéb uwaibaba si, te 'manharĩ da hã, ĩma wẽ di. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

⁴⁰⁻⁴¹ Tawamhã Timama ma mreme pari, ma tō apã mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma tō siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:

— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u õ di, ĩsiré. Satanasihi zada, asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, asima rowaptẽre za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wasété wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

⁴² Tawamhã te duré romhã prã na ĩsiti timorĩ za'ra, Timama ma mreme da. ãne te tãma mre:

— Īmama, ĩdã'âzé hã te sépata da, asima wẽ wamhã, ĩma wẽ di duré, asima ĩwẽzéb uwaibaba, ĩma pisutu da. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

⁴³ Timama ma mreme pari, te duré apã mo, Pedru norĩ u. Sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptã'ã si te huri u'âsi, sõpré waihu'u ãna.

⁴⁴ Tawamhã apã te duré ĩsiti timorĩ za'ra Zezusi hã, Timama ma mreme da. Si'ubdatõ ma oto sina siri. Tõ õhõ na si te tãma mre, tãma ĩmreme na'rata zéb zarina. ⁴⁵ Tawamhã apã te duré mo, Pedru norĩ u. ãne te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bã te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Ma'ãpé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto

bâdâ hã, Īmama te te ĩãma ĩpisutuzé hã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za aibâ hã tâma ĩhâiba nhomri za'ra oto, aibâ ĩwasété norĩ ma. ⁴⁶ Oto aiwahu tu za'ra wa'aba. Wasi'aba'réri hã. Ōhōta te we oto mo, dama ĩhâiba nhomri'wa da hã. — Āne ma Zezusi hã sina tâma waihu'u za'ra, tisiré norĩ ma.

Zezusi hã da te dasiwi ĩ'ârizé wasu'u

Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12

⁴⁷ Tawamhã Zezusi hã zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hã sô wi, aré ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ siré, 12 na wahâiba za'ra siré hã. Da'ahâ na te duré we ĩsiré ai'aba'réri ni, sib'ézé 'wa pa ré, uibroĩ ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para te we ai'aba'réri, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zadawa para zama. ⁴⁸ Āne ma tô Zudasi hã tâma waihu'u za'ra, te te siwi ĩ'âri wana ré hã: “Aibâ hã te tob'rata hârâ wamhã, ta hã te za asiwi ĩ'âri 'wa.” Āne ma tô dama waihu'u, te te ãma ĩrosa'ratazém na hã, Zudasi hã. ⁴⁹ Tawamhã wisi wi, ma tô ĩtême mo òne haré, Zezusihi u, awa'awi. Āne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowē na 're aihâimana mono.

Tawamhã tob'rata hârâ na ma tô sawi, Zezusi hã. ⁵⁰ Tawamhã Zezusi asa te tâma tinha, ãne:

— Īsiwadi, te we tô ĩzô aimo, marĩ hã ĩãma 'manharĩ da. Ma'âpé, niha ĩma rob'manharĩ su'u.

Tawamhã ma tô sô ai'réri za'ra oto, Zezusihi zô, te te siwi âri da. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi pawasisi. ⁵¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã ĩ'rata ĩsa hã ma tô sib'ézé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizâ, sasedoti

ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã. ⁵² Tawamhã Zezusi te tãma tinha, ĩ'u'a'wai ma:

— Ma'ãpé, sib'ézé 'wapa hã apâ sērē. Ni'wam norĩ hã sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhã, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tô te te ãma 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. ⁵³ Te ĩsima wē 'wa'âhã, wa aré ĩmama wi waptē, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te te we ĩtēme satōrĩ za'ra da, ãhãna ĩ'ãma sisaprĩ za'ra da, dawi. E ãne na ĩ'ãma rosa'rada hã waihu'u õ di bété. ⁵⁴ ĩ'ãma dawi sisaprĩ za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te ĩ'ãma uwaimrami õ di aré, duréihã ĩsada wa wasu'u'wa norĩ te te ĩ'ãma ĩrob'ui'ére za'ra zéb zarina hã, za niha ĩ'ãma ĩromhãimanazém na hã. Taha wa, te tiwi waptērē õ di za, ĩmama wi. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ĩda'mai'u'a ma.

⁵⁵ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rowasu'u, ãne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ĩzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama. Bâtã sidãpãsi wa tô asõ'a wa'aba 're ĩsimasisi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama 're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré asiwi ĩ'ári za'ra wa'aba õ di. ⁵⁶ Tane tô. ãne hã ma tô ĩ'ãma tiromhãiba ãhãna hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te te ĩ'ãma uwaimrami da. — ãne te dama siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô oto rēme za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

Dama roti'wa norĩ hã ãsi'rã'õtõzé wasu'u, Zezusihi zada

Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi âri wamhã, ma tô dasiwi saprõni ni, Caipasihĩ nhorõwa u, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ãpire uptabi u. Tame ma tô sô si'rã'õtõ, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã.

⁵⁸ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu. Sasedoti ãpire uptabi nhorõwa u, te ãsarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma ãzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ me. Zezusi hã te te 'madã'ã da, te nhamra, niha da te tãma rob'manharĩ õ'umhasite.

⁵⁹ Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré, Zezusi hã marĩ te te 're ã'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipse na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da.

⁶⁰ Tawamhã da'ahã na ma tô taré Zezusihi ãma ãwasédé hã sa'ra ni, dama roti'wa norĩ nho'a. Tane nherẽ, ãma dasisaze za'ra õ di, ãwasédé hã dasisõ'a da te ãma ãsa'ra za'ra zém na hã, taha zarina si, da te oto dasiwi ãwẽ'õzéb da hã. Taré te nasi ãwasédé hã ãma sa'ra ni, dazadawa nhipse na. Tawamhã aibã norĩ hã ma tô sipisutu zahuré, dama ãpire norĩ nho'a, ãwasédé hã te te ãma ãhiri zahuré zéb da hã.

⁶¹ ãne te oto wasu'u zahuré Zezusi hã, ãsõ'a za'ra:

— ã hã aibã hã ma tô ãne dama siwasu'u, sadawa nhipse na: “Wa hã ãma waihu'u pese di, ã hã 'ri 'rãihã hã te sãmra da, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono

ãma 're ïdawata za'ra mono zé hã, duré apâ te 'ri su'u da, si'ubdatõ bâdâ hã ï'ãma si'utõrĩ õ ré, te 'ri pari da." ãne ma tô dama siwasu'u. — ãne te aibã norĩ hã Zezusi hã taré wasu'u zahuré.

⁶² Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã ma tô hãiwĩ za, dawa'wa. ãne te sadanha, Zezusi hã:

— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ï'aiwasu'u wasété na hã. E tô ïsarina ma tô aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — ãne te sadanha.

⁶³ Tane nherẽ, te Zezusi hã ari'iwi za. Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã te duré sadanha:

— E a hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhãimana u'âsi mono te te ï'aipisudu. E a hã 'Re ïhãimana u'âsi mono 'ra. Ma'ãpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udâ tõ, 'Re ïhãimana u'âsi mono nho'a.

⁶⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ï'ãma ïwaihu. ãne wa za duré aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã dasiré ïpodo hã te za asiwi ï'madâ'â za'ra wa'wa, ïwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ 're ïnhamra mono na, dama ïpire na. Hãiwa'a na apâ we ïmorĩ wamhã, te za ãne na ï'madâ'â za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁶⁵ Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tô ti'uza hã hãiwazu, te te wẽ'õ wa, tipẽ'ẽ na sada sahi wa. Tawamhã ïsi'rã'õtõ norĩ ma, te oto tinha, ãne:

— Tãibã oto. Aibã aimawi norĩ zô, ai'maihãrã aba õ di za, Zezusi te te wama ïwasu'u za'ra da hã, ïwasété na. 'Re ïhãimana u'âsi mono newa, si'uihã na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hãimana mono nherẽ. Si'uihã na ma tô timreme wasété. ïmreme ma tô ïwapari za'ra wa'wa. ⁶⁶ E

marĩ tawamhã, ma tô ãma ĩpisutu za'ra wa'wa. —
 ãne te ãma da'a'mahã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Tiwasédé hã ma tô 'manha. Te za tô dârã.

⁶⁷ Tawamhã te te oto siwi wẽ'õ pese za'ra wa, ma tô tizadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhib'rata hi'rãti na, te duré nasi siwi ahã. Tinhib'rata na te duré nasi ĩ'ubu wi siwi ahã. ⁶⁸ Tawamhã te te nasi siwi ahãri sina, te nasi 'mahãrã za'ra, ãne:

— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'ãpé ai'azãri'wa norĩ hã wama wasu'u za'ra na. —
 ãne te nasi ãma wa'ẽ za'ra sina 'mahãrã za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawi ĩ'udãzé wasu'u

Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sãmra ré, ma tô pi'õ hã 'rãwi ĩtẽme za. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, pi'õ hã. ãne te tãma tinha, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihi siré 're aimo, Darireza ãma aré 're ĩsãmra mono siré.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te tiwi ai'udã, uburé danho'a, ãne:

— Te waihu'u õ di, we ĩma ĩnharĩ hã. — ãne ma pi'õi ma, asa tizadawa na wa'rã.

⁷¹ Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tô duré pi'õ ĩhãiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra, ãne:

— Õ hã Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono siré.

⁷² Tawamhã Pedru te duré dawi ai'udã, ãne:

— Tô sena, wa aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nho'a. Ta hã ãma sa'rese õ di, aibã hã.

⁷³ Tawamhã syry na ãma ronomro wi, ma duré ã'rata ãsimasam norĩ hã 'rãwi ãtẽme aimasa Pedruhu u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:

— Darireza ãma 're ãdamreme zusi mono ne, aimreme hã. Taha wa, wa tô wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza ãma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tô sena wa tô duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ siré 're aimorĩ na. — ãne hã ma tô tãma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.

⁷⁴ Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mare di. Tane na ãwaihu'u nherẽ, õ hã ãma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pâ, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ã'azãri pé. — ãne te tãma sina waihu'u za'ra.

Tawamhã ãne na dama siwasu'u wi, ma tô si'a hã hãrã watobro, awa'awi. ⁷⁵ Tawamhã Zezusi te te tãma ãwaihu'uzém na ma sina po're puru, Pedru hã. ãne Zezusi te te tãma ãwaihu'u sirõmo zé hã, ãsõwa: “Si'a hã hãrã õ ré, si'ubdatõ te za dawi ã'udã, ãzadawa para õ nherẽ.” ãne Zezusi hã te te tãma ãwaihu'u sirõmo zé hã.

Tawamhã ãne na oto ãmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pê'ezé uptabi wa.

27

Zezusi hã, apito Piratuhu u, da te dasiwi ãsaprõnizé wasu'u

Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwã 18.28-32

¹ Tawamhã mararé ma uburé sasedoti ãpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã

si'rã'õtõ, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, te te dama sômri za'ra da, da te dasiwi ïwĩrĩzéb da hã. Taha da, te roti hã sima 'manharĩ za'ra, Zezusihi hãiba na. ² Tawamhã sasedoti ïpire norĩ zadawa para, ma tô Zezusi hã dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Ta hã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madâ'â'wa, romanu norĩ nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhã ïtême da te dasiwi ãwisi wamhã, ma tô tãma hãiba nhomri ni, Zezusi hã, Piratuhu ma.

Zudasihĩ dâ'âzé wasu'u
Atusi 1.18-19

³ Tawamhã Zudasi, dama ïhãiba nhomri'wa hã, Zezusi dâ'â da, da te dasiwi ïpisutu na siwaihu'u wamhã, ma tô si'ruiwapa. Taha wa, 30 na rob'uiprazé ïsapotore hã êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã ma tô apã tãma sômri za'ra, sasedoti ïpire norĩ ma, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama.

⁴ Tawamhã ãne ma tô tãma siwaihu'u za'ra:

— Ïwasédé hã wa tô 'manha, ãhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ wasété õ nherê, wa tô aima hãiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wĩrĩ aba da. — ãne na ma tô tãma siwê'õ za'ra Zudasi hã, dama ïpire norĩ ma.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ, wa te wasiwi ãma 'manharĩ da bâ. E wate bâ. Ta hã ate hã. Asiwaprosi ma aiwasédé hã ãma ï'manha. — ãne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zudasihĩ ma.

⁵ Tawamhã Zudasi hã rob'uiprazé ïsapotore ma tô sãmra, 'Re ïhãimana u'âsi mono mono ãma 're ïdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma

tô watobro rob u. Tawamhã siwĩrĩ da, ma tô 'râwi sisõ'reti, wedenhorõ na.

⁶ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ãpire za'ra hã ma tô rob'uiprazé ãsapotore hã siwi waibu, sasedoti ãpire norĩ hã. Te te siwi waibui wamhã, ma tô sima ãma roti za'ra, ãne:

— ã hã rob'uiprazé hã dawapruui wa'ãbãzé. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'érezéb zarinaĩ õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sêrẽ waihu'u õ di za, wedehãpã 're, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzé wazari. — ãne ma tô sima ãma rowaihu'u za'ra.

⁷ Taha wa, ãma sisaze za'ra parimhã, tô õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tô siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ãdasihutu mono norĩ hã tame 're dadã'ã za'ra mono wa, adã da te 're ãsême mono zéb da hã, ma siwi uipra, ãma. ⁸ Taha wa, ti'a hã Dawapruui wa'ãbã na da te dasiwi ã'uiupra na te oto da te 're sisi za'ra. ⁹⁻¹⁰ ãne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te ãma ãrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ãsisi hã. ãne na ma tô ãma rob'ui'ére siro, duréihã:

“Tawamhã 30 na rob'uiprazé ãsapotore hã ma tô ubuni na siwi ti'ã, zé'a na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã te te siwi ãma uipra da. Taha wa, ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ hã siwi pisutu, 30 na te te tãma ãwa'ãbã za'ra zéb da hã. ãne ma tô 'manharĩ za'ra, 'Re ãhâimana

u'âsi mono te te ãma ã'ruzéb zarina, te tãma
'ru za'ra da.”

Ãne duréihã ma tô Zeremiasi hã ãma rob'ui'ére
siro, ãne na hã.

*Apito Piratu, Zezusi te te ãsadanharizé wasu'u
Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38*

¹¹ Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madã'ã'wa
nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Pi-
ratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ã'ãma ãwaihu. — Ãne
ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.

¹² Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã duré dama
roti'wa norĩ hã ma tô siwi wasu'u wasété za'ra
Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherẽ, Zezusi hã
tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa.

¹³ Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi
dasiwi aiwasu'u wasété za'ra zém na hã. E asi'uihã
na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — Ãne ma tô
aré Piratu hã Zezusihi ma waihu'u.

¹⁴ Tawamhã dama ãpire norĩ hã te te nasi siwi
wasu'u wasété za'ra nherẽ, tizadawa na te te ãma
wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi
di. Ãne wa, ma tô apito Piratu hã ãma titob'uzu,
Zezusihi ãma.

*Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te dama
ãhãiba ãhomrizé wasu'u*

*Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38–
19.16*

¹⁵ Pascowa na dasai 'manharizép sidãpãsi, ma tô
apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém
hawi, da te tiwi 're ãwaptẽrẽ za'ra mono zéb zarina.

16 Aibâ hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ĩsisi hã, ĩhâimana wasété na dama ĩwaihu'u pe hã. 17-18 Zezusi hã ĩwẽ na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tô zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihi âma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. Āne zarina ma tô siwi hãiba nhomri za'ra tâma, apito Piratuhu ma. Āne na da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tâma ĩhãiba nhomri na ma tô apito Piratu hã âma da'awaihu'u. Taha wa, te âne âma da'azadanha, da'ahâ na, ĩtẽme dasi'rã'õtõ wa:

— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwẽ za'ra wa'wa, te tâma ĩrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te 're ĩsisi za'ra mono. — Āne te ĩhãiba na zahuré âma da'azadanha, Piratu hã.

19 Tawamhã Piratu hã te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ĩsimasisi mono zéb âma sãmra ré, ma tô ĩmro hã timreme hã tâma tisõ. Āne ma tâma waihu'u:

— Ma'ãpé âma rosazâri, aibâ âma. Ta hã tiha te te 're ab'manharĩ mono õ di. Barana hã ĩnhotõ 'rowi te ĩsawẽrêzém na hã wa tô âma robzépata za'êtẽ, taha na hã. Āma ĩpẽ'êzé uptabi di. Taha wa, te za âma ĩrosazâ. — Āne na ma tô ĩmro hã tâma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

20 Āne ré, ma tô sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahâ norĩ ma 're sadawa si'aba'ré za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptêrẽ za'ra da, dazazém hawi te te tâma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hãiba nhomri da, taha si da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa para. 21 Tawamhã apito Piratu hã ma tô duré da'mahârâ na sahu, âne:

— E 'wa hã te tawamhã asima ãwẽ za'ra wa'wa, te aima tãma ãrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

²² Tawamhã Piratu te duré ãma da'azadanharĩ zahu, ãne:

— E marĩ, wa za tawamhã aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hã, Danho'reptu'i'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na da te 're ãsisi za'ra mono ãma hã.

Tawamhã aihĩni ma tô ãne ãma 'mahârã za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

²³ Tawamhã Piratu te duré asa dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bã.
— ãne te dama tinha, asa.

Tane nherẽ, ãne na hã da te wapari õ di. Dahârã 'rãihã na te oto nasi 'mahârã za'ra ni:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ãre da. — ãne te dahârã 'rãihã na nasi dasiwi 'mahârã u'ãsi ni, Zezusihi hãiba na.

²⁴ Tawamhã Piratu, marĩ hã te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ãrosazãrizéb da hã. Aihĩni te oto õhõ da si tahãimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. ãne na te te sina waihu'u wamhã, ma tô piza'a zõ da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhã Zezusihi ãma marĩ ãwasédé hã te te ã'manharĩ õ na aihĩni da te ãwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô danho'a sisimisõ. ãne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hã da te wĩrĩ da, te dama 'rui wamhã, ãwasédé hã te 'manharĩ õ di za, wa hã. Mare di.

Ate za'ra wa'aba si, ta hã. — ãne te Piratu hã dama siwasu'u.

²⁵ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Wẽ di tô. Wa te wasiwi ïwaptẽrẽzéb zarina, da te dasiwi wĩrĩ wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wahâ za'ra pé tô, wa'ra norĩ zama wanhihudu norĩ zama, wawasédé hã wa te ãma 'manharĩ za'ra di pâ. — ãne ma asa tãma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

²⁶ Tawamhã da te tiwi ïhâiba waptẽrẽ za'ra zéb uwaibaba, ma tô Piratu hã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tô duré tãma 'ru za'ra, Zezusi hã powawẽ hâiwaré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari te te duré siwi sasõmri da, wedepo'no nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

Zezusihi ãma, da'wapéi'wa norĩ hã nasi ïwa'ẽ za'ra zé wasu'u

Marcusi 15.16-20; Zuwã 19.2-3

²⁷ Tawamhã Piratuhu ma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi 'mazé ïsõrõwa u, 'ri rãihã u. Te te siwi 'mazébré wamhã, tame da'wapéi'wa norĩ hã ma tô aihĩni ãma si'rã'õtõ. ²⁸ Tawamhã ï'uza hã ma tô siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ïwa'rãmi siwi ãma hâiba ubu, ti'uza hâpa ïhã pré na, danhib'apito ãma 're ïsi'uza za'ra mono zém ne hã. ²⁹ 'Wabzéré panhipti hã ma duré sada 'ma'manharĩ za'ra, ï'wa ahã hã. Taha pari, ma ï'rã nhisiwi tãma hiri za'ra, te te ãma siwi sõpre da, danhib'apito hã ãma 're ïsisõpre za'ra mono ne hã. Wedehu ma duré ïsib'rata tãma hiri za'ra, ïsib'rata nhimire niwĩ, danhib'apito hã tinhiwedehu ré, 're ïsimasisi mono ne. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nasi ïsõ're tãma asimro, ãma wa'ẽ za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na 're aihâimana mono. — ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, tô sena newa.

³⁰ Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ã'râi wi, te te nasi siwi ãma ahâri da. ³¹ Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, zazahã hãpa ãhãpré hã ma tô apã tiwi wazere za'ra. Apã ma duré siwi uza, 're ãsi'uza mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprõ, te te siwi sasõmri da oto, wedepo'o nnonhi'rãmi na.

Zezi hã da te ãsasõmrizé wasu'u, wedepo'o nnonhi'rãmi na

Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwã 19.17-27

³² 'Ri nho'õmo nhiti te te oto Zezi hã siwi wazere wamhã, aibã hã ma tô siwi tisã, Sima na ãsisi hã. Sireni na ãsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tô tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norĩ hã, wedepo'o nnonhi'rãmi hã tinhisé te te tãma âri da, Zezi te te sisada ã'âri hã. ³³ Tawamhã ma tô oto siwi ãwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're ãdanhimroi mono zéb u. Dodota hã wasimremézém na Da'rãhi na sa'a nhisi, te wasu'u. ³⁴ Tamomo te te siwi ãwisi wamhã, uwa 'ru 'rã wa'u ãsé hã ma tô aré tãma sõmri za'ra Zezihi ma, wedewa'u ãsé na ãwazari ré hã, te te hã'rêne da. Tane nherẽ, te te téiwai wamhã, te te sima wẽ õ di, te te hã'rêne da, Zezi hã. ³⁵ Tawamhã ma tô oto siwi sasõ, wedepo'o nnonhi'rãmi na. Te te siwi sasõmri pari, ma tô êtẽ zapotore ã'ui'éré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, Zezihi uzazéb zõ. Taha zarina, ma tô sima ãma aipé. ³⁶ Taha pari, te oto ã'rata asimro, Zezi hã te te dawu 'madã'ã za'ra da, hãwi sa'o ré. ³⁷ Tawamhã Zezihi

'rã nho'õmoi baba ma tô siwi sasõ, wedepo'o na rob'ui'ééré hã, ãwasédé hã da te ãma ãhirizéb ui'ééré ré hã. ãne ãma ãrob'ui'ééré hã: “Ã hã Zezusi, zudezu norĩ nhib'apito.” ³⁸ Zezusihi me ma tô aibã norĩ hã dasiwi sasõmri zahuré ni, ãsiré dâ'â zahuré da. Danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ, aibã norĩ hã. Te ãma aiwa'aba zahuré ãsimire niwĩ, duré ãsimi'e niwĩmhã.

³⁹ ãwa'wai baba, da te nasi ãro'rahãri za'ra norĩ hã te nasi ãma tawa'ẽ za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rãsiwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni. ⁴⁰ ãma dawa'ẽ sina, te duré nasi ãne tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã, duré apã 'ri da, si'ubdatõ bãdã hã ai'ãma si'utõrĩ õ ré. A hã tô sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atã'ã tõ da. — ãne te nasi ãma dawa'ẽ za'ra sina 'mahãrã za'ra ni.

⁴¹ Sasedoti ãpire norĩ zama te duré nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ zama, dama roti'wa norĩ zama. ãne te nasi ta norĩ hã ãma tiwa'ẽ za'ra:

⁴² — Oro õ hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito za. E niha hã bété, tinhimiromhõsi na te te 're da'anho'reptui mono nherẽ, 'rãwi sisõ'reptu waihu'u õ di bété oto. ãhãna wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina ã'umnhasi za'ra zéb da hã. ⁴³ Õ hã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sina 're umnhasi, ãsiré 'rãwi 're ãmorĩ u'ãsi na. Ma tô duré dama 're siwasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra na. Ma'ãpé ãhãna 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sõ'reptu oto, wanho'a. —

Ñe te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã.

⁴⁴ Tawamhã danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã ma tô duré nasi dasiré ãma tiwa'ẽ zahuré, ĩsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.

Zezihi dâ'âzé wasu'u

Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwã 19.28-30

⁴⁵ Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bâdâ siprazéb u, te oto robra si nomro. ⁴⁶ Tawamhã bâdâ sipra wi, te Zezusi hã Timama hã sa'êtê sina 'mahâ:

— Eri, Eri, rema sabatani. Ñe wamremezém na hã: “Īnhib'apito, Īnhib'apito, e marĩ da, ma tô oto ĩrê.”

⁴⁷ Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã Zezihi hãrâ te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Ôhõta Eriasihi zô te hã, te te we pawaptob da.

— Ñe te sima ãma romnomri za'ra.

⁴⁸ Tawamhã ni'wa hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ siré hã si'aba're na ma tô piza 're upsõzém ne hã 'mai'â, uwa 'ru 'rã wa'u ĩsé na te te tãma ãma di'i da, Zezihi ma, ĩwa'âbâ syry na. Tawamhã wede-waré 'rãsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezihi ma, te te wê da, te te upsõmri da. ⁴⁹ Tane nherê, ĩsiré ĩsimasam norĩ hã ma tô ãma sipa'uwati za'ra, ãne:

— A'â pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'â, Eriasi we ĩtême morĩ õ'umnhasite, te te sõ'reptu da, dâ'â tō da. — Ñe te a'â siwi ãma pa'uwati, te te tãma sõmri tō da, te te ĩ'upsõmri da hã.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tihârâ 'rãihã na ãma sahu, ĩrême ma. Taha pari ma pê'ẽ hai'utõ.

⁵¹ Dâ'â wi, zazahâ ãhâpa hã 'ri 're wa'wa nhito-bzé hã ma uihâ na hãihaipo'o aiwa, hãimo hawi pi'reba, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhorõwa ãma hã. Ti'a hã te duré sãsã'ã. Sãsã'ã wamhã, êtê tãmo wawê hã ti'a 're ãsimi'wara mono zama ma tãmo sipo'o. ⁵²⁻⁵³ Taha wa, ma tã duré adã'ã 'ru hã si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhã, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ hã aré 're idã'ã za'ra mono hã ma tã apã ahãiwa'utu ahã uptabi na, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. Ta norĩ hã, Zezusi hã ab're hawi za hãiwa'utu parimhã, te za ab're hawi wairé. Tawamhã Zeruzarê u te za asisi, 'ri nho'u ãwê uptabi u, dama sihãi'rê za'ra da. Tawamhã da'ahã uptabi na te za ãma tanhopré ni, tame.

⁵⁴ Tawamhã Zezusi te te dawĩ ã'madã'ã za'ra norĩ hã da'wapéi'wa norĩ hã, duré da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai me, ti'a ãsãã ãwatobro hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, duré uburé ropipa ãwairébé mono te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tã sa'êtê uptabi tipê'ẽwara za'ra. Tawamhã ãne te sima nharĩ za'ra:

— Nare õ hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ra. — ãne ma tã ta norĩ hã ãma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

⁵⁵ Tawamhã pi'õ norĩ hã ahã na te 'madã'ã za'ra romhã na, Zezusi hã hãiwi sa'o ré. Ta norĩ hã ma tã ãsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarê u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da. ⁵⁶ Ta norĩ me, te Mariza Madarena hã dame za. Marizaha hãiba amo zama te dame za. Taha 'ra hã Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'õ norĩ me za.

Zezusi dã'ã pari, da te dasiwi ãsẽrêzé wasu'u

Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-

⁵⁷ Tawamhã ma tô bâdâ hã aipra pese oto. Taha wa, aibâ ãsibro pe hã ma tô mo Piratuhu u, Zuzé na ãsisi hã. Ta hã Arimateza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ãsãmra mono. Ta hã Zezusihi nhimiroti si te te 're ã'madã'ã pese mono. ⁵⁸ Tawamhã, Piratuhu u oto morĩ wamhã, ma tô Zezusihi hãiba hã tiwi waptẽ, ab're 're, te te sêrẽ da. Tawamhã apito Piratu ma tô dama ti'ru, Zezusihi hãiba hã da te tãma 'ru da. ⁵⁹ Tawamhã Zuzé hã Zezusihi hãiba, ma tô ti'ã. Taha pari ma tô ubu, zazahã ãhãirã na. ⁶⁰ Te te hãiba ubu pari, ma oto tite ab're sirõmo wa tisẽ Zuzé hã, sa'a zahãpã da te aré tãma ã'ab're sirõmo wa. Taha pari ma tô êtẽ tõmo zapodo hã te te pizari, ab're te te ãma ãrẽ sitob da. Te te sito pari, te oto mo, õne haré. ⁶¹ Zuzé hã Zezusihi hãiba te te sêrẽ ré, te pi'õ norĩ hã ab're nho'õmoi baba aimasisi zahuré, Mariza Madarena norĩ hã duré Mariza ãhãiba amoi me. 'Rãwi te te ãma 'madã'ã zahuré da, te ã'rata aimasisi zahuré.

Da'wapéi'wa norĩ hã, ab're nhitobzẽ te te siwi ã'madã'ã za'ra zẽ wasu'u

⁶² Tawamhã oto ãma awẽ wamhã, sasedoti ãpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã ma tô Piratuhu nhorõwa u si'rã'õtõ, sabadu na romhuri zahãrizẽm na. ⁶³ ãtẽme si'rã'õtõ wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Apito, õ hã ãsadawa nhipe hã zahadu 're morĩ ré, dama 're ãsiwasu'u mono zẽm na wa tô ãma wapo're pu'u za'ra ni, ãhãna hã. ãne te dama 're siwasu'u: “Bãdã si'ubdatõ ã'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãiwa'udu.” ãne dama 're ãsiwasu'u mono zẽ hã. ⁶⁴ Taha wa, ãtẽ ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te za apã siwi waze ãhãiba hã, pi'uriwi. Tawamhã ãtẽ

sadawa nhipese na te za duré dama wasu'u za'ra, apâ ab're hawi ãhâiwa'utu na hã. Zezusi hã 're morĩ ré, sadawa nhipese na te tô dama 're siwasu'u. Tane nherê, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ãne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhipai u te za duré dama sadawa hapesa za'ra. Taha wa, te za dama ãru, sa'a zahâpâ ab're nhitobzé hã da te ãré dasiwi 'madâ'â pese da, si'ubdatõ bâdâ, ãma ãsi'utõrĩzéb u hã, ãhâiba hã te te siwi wazere za'ra õ'umnhasite, pi'uriwi. — ãne ma tô parisezu norĩ hã tiwi rowaptêrê za'ra, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ me.

⁶⁵ Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:

— Tane tô. Da'wapéi'wa norĩ hã wa za tô pisutu za'ra, asiré si'aba'rúi wa'aba da, ab're u. Mo oto ãtême ai'aba'rúi wa'aba pé, da'wapéi'wa norĩ ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzé hã te te siwi 'madâ'â pese za'ra da, dawí. — ãne te ãtême tãma rob'ru za'ra, apito Piratu hã.

⁶⁶ Tawamhã ab're u te oto ai'aba'rúi, da'wapéi'wa norĩ siré. Tawamhã êtê tãmo zapodo hã, ab're nhitobzé hã marĩ na ma tô siwi upto, sitop tete na ãré sab da, da te dasiwi sa'rúi tã da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré roti za'ra, ab're nhitobzéb 'rata simasab da, te te siwi 'madâ'â u'ãsi za'ra da, sõtõ za'ra ãna.

28

*Zezusi ãhâiwa'utuzé wasu'u
Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10*

¹ Sabadu parimhã rowa'a wí, dumidu na ma tô Mariza Madarena norĩ hã sisaprõni zahuré Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, Zezusi da te

ĩsẽrẽzéb u. ² Tawamhã simiza'rese õ ré, ma tô ti'a hã ĩré 're tiwara zahuré, hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ĩtẽme wisi zahuré wamhã. Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ab're nhitobzé hã sa'ré, êtẽ tõmo wawẽ hã. Te te sa'réi wamhã, ma tô ĩsisiwi nhamra. ³ Tã si'ubuzi ne ĩhãiba hã. ĩ'uza hã rã uptabi di. ⁴ Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tô tirẽrẽ'ẽ za'ra. Tawamhã ti'ai u ma tô tãma ana. Dadâ'â wa, darési ãna 're ĩdanhimi'wara mono ne, ma tô rési ãna daba'wara. ⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô tãma nharĩ zahuré, pi'õ norĩ ma, ãne:

— ĩma aipahi wa'aba tõ. Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ wa, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmri zô robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hã wa tô aiwaihu'u 'wa, we sô ĩrobzabui wa'aba zém na hã. ⁶ Tane nherẽ, ãme hãimana õ di. Te te sina ĩrotizéb zarina ma tô hãiwa'udu. We ane wa'aba pé, ĩnomrozé hã sabui wa'aba da. ⁷ Taha parip si, te za sa'êtẽ ane wa'wa, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ ma, wasu'u za'ra wa'aba da. ãne te za tãma ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Ma tô hãiwa'udu. Darireza u ma tô asõwa timorĩ za'ra wa'wa. Tamep si te za ĩsabu za'ra wa'wa.” ãne na ĩmreme na ãma aipo're simrami aba tõ. — ãne ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã pi'õ norĩ ma waihu'u zahuré.

⁸ Taha wa, te sa'êtẽ oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherẽ, tãma rowẽ zahuré di, pi'õ norĩ ma hã. Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré. ⁹ Sisamroi ré, ma tô Zezusi hã sõpõtẽ zahuré, pi'õ norĩ hã. Simiza'rese ãna sisamroi ré, ma sõpõtẽ zahuré. Tawamhã Zezusi

hã ma tô sawi zahuré, ãne:

— Rowẽ na 're aihâimana aba mono. — ãne te sawi zahuré, Zezusi hã.

Tawamhã pi'õ norĩ hã ma tô oto 'rãwi ãtẽme aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tô ãma tiwata zahuré, tãma pire zahuré wa.

¹⁰ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ zahuré:

— Aipahi wa'aba tã. Mo oto ane wa'aba, ãsisãnawã norĩ ma, ãwasu'u wa'aba da, Darireza u ãzarina ãma si'aba'rẽ da. Tamep si te za ãzabu za'ra.

Ab're 'madã'ã'wa norĩ, Zezusihi zô ab're baba wa, 'ri tẽme oto ãsi'aba'rẽze wasu'u

¹¹ Tawamhã Mariza Madarena norĩ hã zahadu neb zahuré rẽ, ma tô ab're 'madã'ã'wa norĩ hã ni'wam norĩ hã ai'aba'rẽ, Zeruzarẽ u. Zahadu te durẽ ni'wam norĩ hã asimro, ab're 'rata. Tawamhã Zeruzarẽ u ãsi'aba'rẽ norĩ hã, sasedoti ãpire norĩ ma, ma tô rowasu'u za'ra, uburẽ ãromhâimana mono zẽm na hã. ¹² Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã ma tô durẽ si'rã'õtõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, te te sima ãma roti za'ra da. Tawamhã ma tô rob'uiprazẽ hã sa'ẽtẽ na tãma sãmri za'ra, da'wapẽi'wa norĩ ma, ab're 'madã'ã'wa norĩ ma, dama 're sadawa nhipse za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na. ¹³ Te te tãma sãmri za'ra sina, te ãne ãasi tãma nharĩ za'ra:

— ãne te za dama ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hãiba na hã: “ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã barana ma we sô aihutu. Wanhotõ rẽ ma tô siwi waze.” ãne te za dama ãrowasu'u za'ra wa'wa. ¹⁴ Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma danhib'apito hã ãne hã te te wapari wamhã, wa za tãma aiwasu'u wẽ za'ra wa'aba ni, asada

sahi za'ra wa'aba tō da, marĩ ĩ'upa za'ra wa'aba ò na hã, niha te te aima rob'manharĩ za'ra wa'aba tō da. — ãne ma tō tãma roti za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tō rob'uprazé hã waibu, da'wapéi'wa norĩ hã. Te te sima waibui wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ, te te tãma ĩroti za'ra zéb zarina, ma tō 'manharĩ za'ra, ĩmreme hã. ãne ma tō Zezusihi hãiba na rowasu'u zadawa nhipe hã te te ropé, zudezu norĩ nhipiti'ai 'remhã. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hã 're hãimana, Zezusihi hãiba na hã.

ZeZusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u

Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁶ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō ai'aba'ré ni Darireza u, 11 na wahãiba za'ra hã. Ètē 'rãihã u wa ai'aba'ré ni, Zezusi te te wama ĩpisutu za'ra zéb u.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tō ãma wawata za'ra ni. Tane nheré, nima norĩ hã wa tō wawã za'ra ni, ò hã ò newa.

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tō 'rãwi watēme timorĩ za'ra oto. Ma tō wama nharĩ za'ra, ãne:

— ĩmama hã ma tō ĩma pisutu, ĩsadawa para dama ĩpire na 're ĩhãimana mono da, ti'ai ãma, hãiwa ãma zama. ¹⁹ Taha wa, te za 're ĩropéi

wa'aba mo a'uwē mono bâ, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwē mono bâ da te 're ĩzaze za'ra mono da, taha zarina ĩnhimiroti 'madâ'â'wa 're dahãimana za'ra mono ãa oto. Da te 're ĩzaze za'ra mono sidâpâsi, te za â dawabzuri

hã dama 're ã'manharã za'ra wa'aba mo, ãmama nhisi na, duré ãnhisi na, duré ãmama pẽ'ẽzani nhisi na, ta norã zadawa para. ²⁰ Te za duré dama 're ãroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ãroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Õne u'âsi, wa za asiré 're ãmorã u'âsi za'ra wa'wa, ro ãsi'utõrãzéb u hã. ãne na aipo're si'ãri za'ra wa'aba õ di za. — ãne ma tõ Zezusi hã wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ãsiré 're ãwanomro mono norã ma.

'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u
New Testament in Xavãnte (BR:xav:Xavãnte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavãnte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavãnte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavãnte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c